

Krajowe
Biuro
Wyborcze

ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

www.pkw.gov.pl
biuro@kbw.gov.pl

tel. 22 625 06 17
fax. 22 629 39 59

Krajowe
Biuro
Wyborcze

WYBORY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

10 i 24 maja 2015 r.

Wybrane dokumenty

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

WYBORY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**WYBORY PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

10 i 24 maja 2015 r.

Wybrane dokumenty

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

Opracowanie: Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym pod kierunkiem Lecha Gajzlera
– dyrektora Zespołu Prawnego i Organizacji Wyborów w Krajowym
Biurze Wyborczym

Redakcja: Beata Tokaj – Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej, Szef
Krajowego Biura Wyborczego

Fotografie: Mirosław Kaźmierczak

Okladka: Bartosz Goździk

© **Krajowe Biuro Wyborcze, Warszawa 2015**

ISBN 978-83-939674-2-1

*Publikacja wydana w cyklu Przegląd Wyborczy. Biuletyn informacyjny – Wydanie
specjalne*

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Tel. (22) 695 25 44; fax (22) 629 39 59

SPIS TREŚCI

	Str.
I. Wybrane akty prawne	5
1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (<i>wyciąg</i>)	7
2. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (<i>wyciąg</i>)	12
3. Postanowienie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 lutego 2015 r. o zarządzeniu wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	97
4. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej, numerów oraz siedzib okręgowych komisji wyborczych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 r.	100
5. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie listy kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.	106
II. Wyniki głosowania i wyniki wyborów	109
1. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 maja 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.	111
2. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 maja 2015 r. w sprawie zmiany obwieszczenia o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.	117
3. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	120
4. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. w sprawie stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	126

5. Sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniach 10 i 24 maja 2015 r.	127
w tym:	
1) wykaz rozporządzeń stosowanych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.	146
2) wykaz uchwał Państwowej Komisji Wyborczej stosowanych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.	148
6. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniach 10 i 24 maja 2015 r.	151
III. Wręczenie Prezydentowi Elektowi uchwały o wyborze	157
1. Wystąpienie Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Wojciecha Hermelińskiego	158
2. Wystąpienie Prezydenta Elekta Andrzeja Dudy	159
IV. Fotografie	161

I
WYBRANE AKTY PRAWNE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

*(Dziennik Ustaw Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471
oraz z 2009 r. Nr 114, poz. 946)*

(wyciąg)

Rozdział I

RZECZPOSPOLITA

[...]

Art. 4

1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.
2. Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.

Art. 10

1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.
2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Rozdział II

WOLNOŚCI, PRAWA

I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

WOLNOŚCI I PRAWA POLITYCZNE

[...]

Art. 62

1. Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.
2. Prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania nie przysługuje osobom, które prawomocnym orzeczeniem sądowym są ubezwłasnowolnione lub pozbawione praw publicznych albo wyborczych.

Rozdział IV
SEJM I SENAT
WYBORY I KADENCJA

[...]

Art. 99

1. Wybrany do Sejmu może być obywatel polski mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 21 lat.
2. Wybrany do Senatu może być obywatel polski mający prawo wybierania, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 30 lat.
3. Wybraną do Sejmu lub do Senatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

Rozdział V
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

[...]

Art. 127

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.
2. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.
3. Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.
4. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany zostaje kandydat, który otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie.
5. W ponownym głosowaniu wyboru dokonuje się spośród dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali kolejno największą liczbę głosów. Jeżeli

którykolwiek z tych dwóch kandydatów wycofa zgodę na kandydowanie, utraci prawo wyborcze lub umrze, w jego miejsce do wyborów w ponownym głosowaniu dopuszcza się kandydata, który otrzymał kolejno największą liczbę głosów w pierwszym głosowaniu. W takim przypadku datę ponownego głosowania odracza się o dalszych 14 dni.

6. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany zostaje kandydat, który w ponownym głosowaniu otrzymał więcej głosów.
7. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej określa ustawa.

Art. 128

1. Kadencja Prezydenta Rzeczypospolitej rozpoczyna się w dniu objęcia przez niego urzędu.
2. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej zarządza Marszałek Sejmu na dzień przypadający nie wcześniej niż na 100 dni i nie później niż na 75 dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej - nie później niż w czternastym dniu po opróżnieniu urzędu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów.

Art. 129

1. Ważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdza Sąd Najwyższy.
2. Wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.
3. W razie stwierdzenia nieważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadza się nowe wybory, na zasadach przewidzianych w art. 128 ust. 2 dla przypadku opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 130

Prezydent Rzeczypospolitej obejmuje urząd po złożeniu wobec Zgromadzenia Narodowego następującej przysięgi:

"Obejmując z woli Narodu urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, uroczyście przysięgam, że dochowam wierności postanowieniom Konstytucji, będę strzegł niezłomnie godności Narodu, niepodległości i bezpieczeństwa Państwa, a dobro Ojczyzny oraz pomyślność obywateli będą dla mnie zawsze najwyższym nakazem".

Przysięga może być złożona z dodaniem zdania "Tak mi dopomóż Bóg".

Art. 131

1. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może przejściowo sprawować urzędu, zawiadamia o tym Marszałka Sejmu, który tymczasowo przejmuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej. Gdy Prezydent Rzeczypospolitej nie jest w stanie zawiadomić Marszałka Sejmu o niemożności sprawowania urzędu, wówczas o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny na wniosek Marszałka Sejmu. W razie uznania przejściowej niemożności sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Trybunał Konstytucyjny powierza Marszałkowi Sejmu tymczasowe wykonywanie obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej.
2. Marszałek Sejmu tymczasowo, do czasu wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej, wykonuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej w razie:
 - 1) śmierci Prezydenta Rzeczypospolitej,
 - 2) zrzeczenia się urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
 - 3) stwierdzenia nieważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej lub innych przyczyn nieobjęcia urzędu po wyborze,
 - 4) uznania przez Zgromadzenie Narodowe trwałej niezdolności Prezydenta Rzeczypospolitej do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia, uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego,
 - 5) złożenia Prezydenta Rzeczypospolitej z urzędu orzeczeniem Trybunału Stanu.

3. Jeżeli Marszałek Sejmu nie może wykonywać obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej, obowiązki te przejmuje Marszałek Senatu.
4. Osoba wykonująca obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej nie może postanowić o skróceniu kadencji Sejmu.

(...)

USTAWA

z dnia 5 stycznia 2011 r.

Kodeks wyborczy

(Dziennik Ustaw Nr 21, poz. 112, Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 oraz Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, poz. 951 oraz poz. 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, poz. 180 i 1072)

(wyciąg)

Dział I

Przepisy wstępne

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.

Kodeks wyborczy określa zasady i tryb zgłaszania kandydatów, przeprowadzania oraz warunki ważności wyborów:

- 1) do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego;
- 5) wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Art. 2.

W wyborach głosować można tylko osobiście, chyba że kodeks stanowi inaczej.

Art. 3.

W tych samych wyborach głosować można tylko jeden raz.

Art. 4.

§ 1. Wybory odbywają się w dniu wolnym od pracy.

§ 2.¹ Organ zarządzający wybory może postanowić, że głosowanie w wyborach przeprowadzone zostanie w ciągu dwóch dni.

§ 3.² Jeżeli głosowanie w wyborach przeprowadza się w ciągu dwóch dni termin głosowania określa się na dzień wolny od pracy oraz dzień go poprzedzający.

Art. 5.

Ilekroć w kodeksie jest mowa o:

- 1) wyborach – należy przez to rozumieć wybory do Sejmu i do Senatu, wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, wybory do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, wybory do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast;

¹ Utracił moc – w zakresie, w jakim dotyczy wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z pkt 1 lit. a i b oraz pkt 3 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2011 r. sygn. akt K 9/11 (Dz. U. Nr 149, poz. 889) – z dniem 21 lipca 2011 r.

² Utracił moc w zakresie, w jakim dotyczy wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z pkt 1 lit. a i b wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2011 r. sygn. akt K 9/11 (Dz. U. Nr 149, poz. 889) – z dniem 21 lipca 2011 r.

- 2) referendach – należy przez to rozumieć referenda ogólnokrajowe i referenda lokalne;
- 3) organach stanowiących jednostek samorządu terytorialnego – należy przez to rozumieć, odpowiednio, rady gmin, rady powiatów i sejmiki województw;
- 4) radzie gminy – należy przez to rozumieć także radę miasta na prawach powiatu;
- 5) radzie – należy przez to rozumieć także sejmik województwa;
- 6) wójcie – należy przez to rozumieć także burmistrza i prezydenta miasta;
- 7) zakładzie opieki zdrowotnej – należy przez to rozumieć szpital, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, sanatorium, prewentorium, hospicjum stacjonarne oraz inny zakład przeznaczony dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych, o których mowa w ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89, z późn. zm.);
- 8) domu pomocy społecznej – należy przez to rozumieć także placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.);
- 9) stałym zamieszkaniu – należy przez to rozumieć zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu;
- 10) numerze ewidencyjnym PESEL – należy przez to rozumieć, w odniesieniu do obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, numer paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość;
- 11) wyborcy niepełnosprawnym – należy przez to rozumieć wyborcę o ograniczonej sprawności fizycznej, psychicznej, umysłowej lub w zakresie zmysłów, która utrudnia mu wzięcie udziału w wyborach.

Art. 6.

Wszelkie pisma oraz postępowanie sądowe i administracyjne w sprawach wyborczych są wolne od opłat administracyjnych i kosztów sądowych.

Art. 7.

Dokumenty wymagane na podstawie przepisów kodeksu niesporządzone w języku polskim są składane wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski.

Art. 8.

§ 1. Dokumenty z wyborów są przekazywane do archiwów państwowych i mogą być udostępniane.

§ 2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej oraz Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów, ze szczególnym uwzględnieniem okresu, po jakim muszą być one przekazywane do archiwów państwowych, potrzeby ochrony przekazywanych, przechowywanych materiałów i zawartych w nich danych oraz podmiotów, którym dokumenty mogą być udostępniane.

Art. 9.

- § 1. Ilekroć w kodeksie jest mowa o upływie terminu do wniesienia skargi, odwołania lub innego dokumentu do sądu, organu wyborczego, urzędu gminy, konsula albo kapitana statku, należy przez to rozumieć dzień złożenia skargi, odwołania lub innego dokumentu w sądzie, organowi wyborczemu, w urzędzie gminy, w konsulacie lub kapitanowi statku.
- § 2. Jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.
- § 3. Jeżeli kodeks nie stanowi inaczej, czynności wyborcze określone kalendarzem wyborczym oraz czynności, o których mowa w § 1, są dokonywane w godzinach urzędowania sądów, organów wyborczych, urzędów gmin oraz konsulatów.

Rozdział 2

Prawa wyborcze

Art. 10.

- § 1. Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) ma:
- 1) w wyborach do Sejmu i do Senatu oraz w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej – obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat;
 - 2) w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej – obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat oraz obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, oraz stale zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego:
 - a) rady gminy – obywatel polski oraz obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, oraz stale zamieszkuje na obszarze tej gminy,
 - b) rady powiatu i sejmiku województwa – obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, oraz stale zamieszkuje na obszarze, odpowiednio, tego powiatu i województwa;
 - 4) w wyborach wójta w danej gminie – osoba mająca prawo wybierania do rady tej gminy.
- § 2. Nie ma prawa wybierania osoba:
- 1) pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;
 - 2) pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;
 - 3) ubezwłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu.

Art. 11.

- § 1. Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) ma:
- 1) w wyborach do Sejmu – obywatel polski mający prawo wybierania w tych wyborach, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 21 lat;
 - 2) w wyborach do Senatu – obywatel polski mający prawo wybierania w tych wyborach, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 30 lat;
 - 3) w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej – obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu;

- 4) w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej – osoba mająca prawo wybierania w tych wyborach, która najpóźniej w dniu głosowania kończy 21 lat, i od co najmniej 5 lat stale zamieszkuje w Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 5) w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego – osoba mająca prawo wybierania tych organów;
- 6) w wyborach wójta – obywatel polski mający prawo wybierania w tych wyborach, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 25 lat, z tym że kandydat nie musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje.

§ 2. Nie ma prawa wybieralności w wyborach osoba:

- 1) skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 2) wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.)

§ 3. Prawa wybieralności nie ma obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, pozbawiony prawa wybieralności w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

Rozdział 3

Obwody głosowania

Art. 12.

- § 1. W wyborach głosowanie przeprowadza się w stałych i odrębnych obwodach głosowania utworzonych na obszarze gminy, z zastrzeżeniem art. 14 § 1 i art. 15 § 1.
- § 2. Podziału gminy na stałe obwody głosowania dokonuje rada gminy, w drodze uchwały, na wniosek wójta.
- § 3. Stały obwód głosowania powinien obejmować od 500 do 3000 mieszkańców. W przypadkach uzasadnionych miejscowymi warunkami obwód może obejmować mniejszą liczbę mieszkańców.
- § 4. Rada gminy, w drodze uchwały, na wniosek wójta, tworzy odrębny obwód głosowania w zakładzie opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym i areszcie śledczym oraz w oddziale zewnętrznym takiego zakładu i aresztu, jeżeli w dniu wyborów będzie w nim przebywać co najmniej 15 wyborców. Nieutworzenie obwodu jest możliwe wyłącznie w uzasadnionych przypadkach na wniosek osoby kierującej daną jednostką.
- § 5. W wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta odrębny obwód głosowania w jednostce, o której mowa w § 4, tworzy się, jeżeli w dniu wyborów będzie w niej przebywać co najmniej 15 wyborców ujętych w rejestrze wyborców prowadzonym w gminie, na terenie której położona jest dana jednostka.
- § 6. Jeżeli w dniu wyborów w jednostce, o której mowa w § 4, będzie przebywać mniej niż 15 wyborców, można w niej utworzyć odrębny obwód głosowania po zasięgnięciu opinii osoby kierującej daną jednostką.

- § 7. Można utworzyć odrębny obwód głosowania w domu studenckim lub zespołach domów studenckich prowadzonych przez uczelnie lub inne podmioty na podstawie umów zawartych z uczelniami, jeżeli co najmniej 50 osób uprawnionych do udziału w wyborach poinformuje na piśmie rektora uczelni prowadzącej dom studencki, lub uczelni z którą inny podmiot zawarł umowę o prowadzenie domu studenckiego, o zamiarze przebywania w domu studenckim w dniu głosowania.
- § 8. Przepisu § 7 nie stosuje się w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta.
- § 9. Rada gminy, w drodze uchwały, na wniosek wójta zgłoszony po uzyskaniu zgody rektora uczelni, tworzy obwody głosowania, o których mowa w § 7.
- § 10. Utworzenie odrębnych obwodów głosowania następuje najpóźniej w 35 dniu przed dniem wyborów.
- § 11. Rada gminy, tworząc obwody głosowania, ustala ich numery, granice oraz siedziby obwodowych komisji wyborczych.
- § 12. Uchwałę rady gminy o utworzeniu obwodów głosowania ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz podaje do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty. Po jednym egzemplarzu uchwały przekazuje się niezwłocznie wojewodzie i komisarzowi wyborczemu.
- § 13. Na uchwały rady gminy, o których mowa w § 2, 4 i 9, wyborcom w liczbie co najmniej 15 przysługuje prawo wniesienia skargi do komisarza wyborczego, w terminie 5 dni od daty podania ich do publicznej wiadomości. Komisarz wyborczy rozpoznaje sprawę w ciągu 5 dni i wydaje postanowienie; od postanowienia nie przysługuje środek prawny.

Art. 12a.

Obwodowe komisje wyborcze, które mają siedziby w lokalach dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, są komisjami właściwymi dla celów głosowania korespondencyjnego w kraju.

Art. 13.

- § 1. Wójt przedkłada radzie gminy wnioski w sprawie zmian w podziale na stałe obwody głosowania, jeżeli konieczność taka wynika ze zmian granic gminy, zmiany liczby mieszkańców w gminie lub w obwodzie głosowania.
- § 2. Zmian w podziale na stałe obwody głosowania dokonuje się najpóźniej w 45 dniu przed dniem wyborów.
- § 3. Do zmian w podziale na stałe obwody głosowania przepisy art. 12 § 11–13 stosuje się odpowiednio.

Art. 13a.

- § 1. Wójt może przedłożyć radzie gminy wnioski w sprawie zmian siedzib obwodowych komisji wyborczych.
- § 2. Zmian siedzib obwodowych komisji wyborczych dokonuje się najpóźniej w 45 dniu przed dniem wyborów.
- § 2a. Jeżeli po terminie, o którym mowa w § 2, wskutek nadzwyczajnych wydarzeń głosowanie w ustalonej przez radę gminy siedzibie obwodowej komisji wyborczej byłoby niemożliwe, wójt może zarządzić, na czas określonych wyborów, zmianę siedziby obwodowej komisji wyborczej. Zarządzenie w sprawie zmiany siedziby

obwodowej komisji wyborczej wójt wydaje po uzyskaniu zgody właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia.

- § 3. Do zmian siedzib obwodowych komisji wyborczych przepisy art. 12 § 11-13 stosuje się odpowiednio, przy czym w przypadku, o którym mowa w § 2a, nie stosuje się przepisu art. 12 § 13.
- § 4. Propozycje zmian siedzib obwodowych komisji wyborczych, w tym siedzib znajdujących się w lokalach, o których mowa w art. 16 § 1 pkt 3, zainteresowani mogą przedkładać wójtowi na piśmie na co najmniej 55 dni przed dniem wyborów. Przedłożone propozycje zmian siedzib obwodowych komisji wyborczych wójt niezwłocznie umieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.).

Art. 14.

- § 1. W celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu i do Senatu, wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej tworzy się stałe obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą, jeżeli na terenie obwodu przebywa co najmniej 15 wyborców i jeżeli istnieje możliwość przekazania właściwej komisji wyborczej wyników głosowania niezwłocznie po jego zakończeniu.
- § 2. Obwody głosowania, o których mowa w § 1, tworzy, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określając ich liczbę oraz siedziby obwodowych komisji wyborczych. W rozporządzeniu tym wskazuje się ponadto co najmniej jedną obwodową komisję wyborczą na obszarze właściwości terytorialnej każdego konsula właściwego dla celów głosowania korespondencyjnego.
- § 3. Obwody głosowania, o których mowa w § 1, wchodzi w skład okręgu wyborczego właściwego dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy.

Art. 15.

- § 1. W celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu i do Senatu, wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej tworzy się odrębne obwody głosowania dla wyborców przebywających na polskich statkach morskich, które znajdują się w podróży w okresie obejmującym dzień wyborów, jeżeli przebywa na nich co najmniej 15 wyborców i jeżeli istnieje możliwość przekazania właściwej komisji wyborczej wyników głosowania niezwłocznie po jego zakończeniu.
- § 2. W rozumieniu niniejszego kodeksu polskim statkiem morskim jest statek będący w całości własnością polskiego armatora mającego siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, podnoszący polską banderę i dowodzony przez polskiego kapitana.
- § 3. Obwody głosowania, o których mowa w § 1, tworzy, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, na wniosek armatora zgłoszony najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów.
- § 4. Obwody głosowania, o których mowa w § 1, wchodzi w skład okręgu wyborczego właściwego dla siedziby armatora.

Art. 16.

- § 1. Wójt podaje, w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów informację o:
- 1) numerach oraz granicach stałych i odrębnych obwodów głosowania;
 - 2) wyznaczonych siedzibach obwodowych komisji wyborczych dla danych wyborów;
 - 3) lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych;
 - 4) możliwości głosowania korespondencyjnego i przez pełnomocnika.
- Jeden egzemplarz obwieszczenia jest przekazywany niezwłocznie komisarzowi wyborczemu.
- § 2. Obwieszczenie, o którym mowa w § 1, wójt zamieszcza najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów w Biuletynie Informacji Publicznej.
- § 2a. Jeżeli po wydaniu obwieszczenia, o którym mowa w § 1, nastąpiła zmiana siedziby obwodowej komisji wyborczej, o której mowa w art. 13a § 2a, wójt niezwłocznie podaje, w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców informacje, o których mowa w § 1, uwzględniające dokonane zmiany oraz zamieszcza je w Biuletynie Informacji Publicznej. Przepis § 1 zdanie drugie stosuje się.
- § 3. Obowiązek, o którym mowa w § 1, w odniesieniu do obwodów głosowania utworzonych za granicą cięży na konsulach. Wykonanie tego obowiązku powinno nastąpić najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów.
- § 4. O utworzeniu obwodu głosowania na polskim statku morskim kapitan statku niezwłocznie zawiadamia wyborców.

Art. 17.

- § 1. Jeżeli właściwe organy gminy nie wykonują w terminie lub w sposób zgodny z prawem, zadań dotyczących utworzenia obwodów głosowania lub ich zmiany, powołania lub zmian w składach komisji obwodowych, właściwy komisarz wyborczy wzywa te organy do wykonania zadań w sposób zgodny z prawem w wyznaczonym terminie, a w razie bezskutecznego upływu terminu niezwłocznie wykonuje te zadania i powiadamia o tym Państwową Komisję Wyborczą.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli właściwy organ nie dokonał podziału gminy, powiatu lub województwa na okręgi wyborcze w terminie lub w sposób zgodny z prawem.

Rozdział 4

Rejestr wyborców

Art. 18.

- § 1. Stały rejestr wyborców obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania.
- § 2. Rejestr wyborców stanowi zbiór danych osobowych z ewidencji ludności, o których mowa w § 7. W zbiorze tym uwzględnia się również dane wyborców, o których mowa w § 9 i art. 19 § 2 i 3.
- § 3. Można być ujętym tylko w jednym rejestrze wyborców.
- § 4. Rejestr wyborców służy do sporządzania spisów wyborców uprawnionych do udziału w wyborach, a także do sporządzania spisów osób uprawnionych do udziału w referendum.

- § 5. Rejestr wyborców potwierdza prawo wybierania oraz prawo wybieralności.
- § 6. Rejestr wyborców dzieli się na część A i część B.
- § 7. Część A rejestru wyborców obejmuje obywateli polskich. W tej części rejestru wyborców wymienia się nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL i adres zamieszkania wyborcy.
- § 8. Wyborcy będący obywatelami polskimi, zameldowani na obszarze gminy na pobyt stały są wpisywani do rejestru wyborców z urzędu.
- § 9. Część B rejestru wyborców obejmuje obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, stale zamieszkałych na obszarze gminy i uprawnionych do korzystania z praw wyborczych w Rzeczypospolitej Polskiej. W tej części rejestru wyborców wymienia się nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, numer paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość oraz adres zamieszkania wyborcy.
- § 10. Wyborcę, o którym mowa w § 9, wpisanego do rejestru wyborców, na jego pisemny wniosek, skreśla się z rejestru wyborców.
- § 11. Rejestr wyborców prowadzi gmina jako zadanie zlecone.
- § 12. Rejestr wyborców jest udostępniany, na pisemny wniosek, do wglądu w urzędzie gminy.
- § 13. Urząd gminy przekazuje właściwym organom wyborczym okresowe informacje o liczbie wyborców objętych rejestrem wyborców.

Art. 19.

- § 1. Wyborcy stale zamieszkali na obszarze gminy bez zameldowania na pobyt stały są wpisywani do rejestru wyborców, jeżeli złożą w tej sprawie w urzędzie gminy pisemny wniosek. Wniosek powinien zawierać nazwisko, imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia oraz numer ewidencyjny PESEL wnioskodawcy. Do wniosku dołącza się:
 - 1) kserokopię ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość wnioskodawcy;
 - 2) pisemną deklarację, w której wnioskodawca podaje swoje obywatelstwo i adres stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wyborcy nigdzie niezamieszkałego, przebywającego stale na obszarze gminy.
- § 3. Wyborcy stale zamieszkali na obszarze gminy pod innym adresem aniżeli adres ich zameldowania na pobyt stały na obszarze tej gminy mogą być wpisani do rejestru wyborców pod adresem stałego zamieszkania, jeżeli złożą w tej sprawie w urzędzie gminy wniosek zawierający dane, o których mowa § 1, wraz ze wskazaniem adresu ostatniego zameldowania na pobyt stały na obszarze gminy.

Art. 20.

- § 1. Decyzję o wpisaniu lub o odmowie wpisania do rejestru wyborców osoby, o której mowa w art. 19, wydaje wójt, w terminie 3 dni od dnia wniesienia wniosku. Decyzję o odmowie wpisania do rejestru wyborców, wraz z uzasadnieniem, niezwłocznie doręcza się wnioskodawcy.
- § 2. Wójt przed wydaniem decyzji, o której mowa w § 1, jest obowiązany sprawdzić, czy osoba wnosząca wniosek o wpisanie do rejestru wyborców spełnia warunki stałego zamieszkania na obszarze danej gminy.

- § 3. O wpisaniu wyborcy do rejestru wyborców niezwłocznie zawiadamia się urząd gminy właściwy ze względu na ostatnie miejsce zameldowania wnioskodawcy na pobyt stały w celu skreślenia go z rejestru wyborców w tej gminie.
- § 4. Od decyzji w sprawie odmowy wpisania do rejestru wyborców przysługuje prawo wniesienia skargi do właściwego miejscowo sądu rejonowego. Skargę wnosi się za pośrednictwem wójta, w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji. Wójt przekazuje sądowi niezwłocznie skargę wraz z decyzją i aktami sprawy. Wójt może też niezwłocznie zmienić albo uchylić swoją decyzję, jeżeli uzna skargę w całości za zasadną.
- § 5. Sąd rozpoznaje skargę, o której mowa w § 4, w postępowaniu nieprocesowym, w terminie 3 dni od dnia jej doręczenia. Odpis postanowienia sądu doręcza się osobie, która wniosła skargę, oraz wójtowi. Od postanowienia sądu nie przysługuje środek prawny.

Art. 21.

- § 1. Osoby pozbawione prawa wybierania skreśla się z rejestru wyborców na podstawie przekazywanych gminom zawiadomień sądu albo Trybunału Stanu.
- § 2. W przypadku wygaśnięcia przyczyny pozbawienia prawa wybierania wyborca jest wpisywany do rejestru wyborców na podstawie zawiadomień sądu albo Trybunału Stanu.
- § 3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania oraz o wygaśnięciu przyczyny pozbawienia prawa wybierania, a także wzory zawiadomień w tych sprawach, tak aby zapewnić bieżącą aktualizację w rejestrze wyborców danych o osobach pozbawionych prawa wybierania i posiadających prawo wybierania.

Art. 22.

- § 1. Każdy może wnieść do wójta reklamację na nieprawidłowości w rejestrze wyborców, w szczególności w sprawie:
 - 1) pominięcia wyborcy w rejestrze wyborców;
 - 2) wpisania do rejestru wyborców osoby, która nie ma prawa wybierania;
 - 3) niewłaściwych danych o osobach wpisanych do rejestru wyborców;
 - 4) ujęcia w rejestrze wyborców osoby, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy.
- § 2. Reklamację wnosi się pisemnie lub ustnie do protokołu.
- § 3. Wójt obowiązany jest rozpatrzyć reklamację, w terminie 3 dni od dnia jej wniesienia, i wydać decyzję w sprawie.
- § 4. Decyzję, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wnoszącemu reklamację, a gdy dotyczy ona innych osób – również tym osobom.
- § 5. Na decyzję nieuwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie z rejestru wyborców wnoszący reklamację bądź osoba skreślona z rejestru wyborców może wnieść, w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji, skargę za pośrednictwem wójta do właściwego miejscowo sądu rejonowego. Przepisy art. 20 § 4 i 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 23.

- § 1. Dane, o których mowa w art. 18 § 9 zdanie drugie, są przekazywane przez wójta za pośrednictwem właściwego miejscowo wojewody ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do danych osób, o których mowa w art. 18 § 10.
- § 3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przekazuje dane, o których mowa w § 1 i 2, właściwym organom państw członkowskich Unii Europejskiej.

Art. 24.

- § 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przekazuje właściwym organom państw członkowskich Unii Europejskiej, na ich wniosek, dane dotyczące obywateli polskich chcących korzystać z praw wyborczych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w zakresie niezbędnym do korzystania z tych praw.
- § 2. Dane, o których mowa w § 1, przekazuje wójt, na żądanie i za pośrednictwem właściwego miejscowo wojewody, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

Art. 25.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób prowadzenia rejestru wyborców, ustalając:
 - a) wzór rejestru wyborców,
 - b) metody aktualizacji rejestru wyborców i sposób jego udostępniania,
 - c) wzór wniosku o udostępnienie rejestru wyborców,
 - d) wzór wniosku o wpisanie wyborcy do rejestru wyborców,
 - e) wzór zawiadomienia o wpisaniu do rejestru wyborców,
 - f) wzór wniosku, o którym mowa w art. 18 § 10, o skreślenie wyborcy z rejestru wyborców,
 - g) warunki, które spełniać musi system informatyczny służący prowadzeniu rejestru wyborców,
 - 2) sposób przekazywania przez urzędy gmin właściwym organom wyborczym okresowych informacji o liczbie wyborców objętych rejestrem wyborców,
 - 3) wzór pisemnej deklaracji, o której mowa w art. 19 § 1 pkt 2
- uwzględniając konieczność zapewnienia możliwości weryfikacji danych zawartych w rejestrze wyborców, bezpieczeństwa wprowadzania i przetwarzania tych danych oraz ich przekazywania i odbioru;
- 4) tryb przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych dotyczących obywateli tych państw wpisanych do rejestru wyborców oraz skreślonych z rejestru wyborców, jak również obywateli polskich chcących korzystać z praw wyborczych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, uwzględniając w szczególności formę i terminy wymiany tych informacji, a także konieczność zapewnienia ochrony danych osobowych.

Rozdział 5 **Spis wyborców**

Art. 26.

- § 1. Osoby, którym przysługuje prawo wybierania, wpisuje się do spisu wyborców.
- § 2. Wyborca może być wpisany tylko do jednego spisu wyborców.
- § 3.³ Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni, dla osób kończących 18 lat w drugim dniu głosowania sporządza się dodatkowy spis.
- § 4. Spis wyborców służy do przeprowadzania głosowania w wyborach, które zostały zarządzane.
- § 5. W zależności od zarządzonych wyborów spis wyborców składa się z części A lub części A i części B.
- § 6. Spis wyborców składa się z:
- 1) części A – w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w wyborach do rad powiatów i sejmików województw;
 - 2) części A i części B – w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach do rad gmin oraz w wyborach wójta.
- § 7. Część A spisu wyborców obejmuje obywateli polskich. W tej części spisu wyborców wymienia się nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL i adres zamieszkania wyborcy.
- § 8. Część B spisu wyborców obejmuje obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, uprawnionych do korzystania z praw wyborczych w wyborach, które zostały zarządzane w Rzeczypospolitej Polskiej. W tej części spisu wyborców wymienia się nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, numer paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość oraz adres zamieszkania wyborcy.
- § 9. W spisie wyborców wymienia się dane, o których mowa odpowiednio w § 7 i 8.
- § 10. Spis wyborców, z zastrzeżeniem art. 34 § 1 i art. 35 § 1, jest sporządzany i aktualizowany przez gminę, jako zadanie zlecone, na podstawie rejestru wyborców.
- § 11. Spis wyborców sporządza się w 2 egzemplarzach, oddzielnie dla każdego obwodu głosowania, według miejsca zamieszkania wyborców, najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów.
- § 12. Jeden egzemplarz spisu wyborców przekazuje się w przeddzień wyborów przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej.

Art. 27.

(uchylony)

Art. 28.

- § 1. Wyborca, na jego pisemny wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów, jest dopisywany do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania na obszarze gminy:
- 1) właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania albo
 - 2) w której czasowo przebywa.

³ Zob. odnośnik nr 2.

- § 2. Przepisu § 1 pkt 2 nie stosuje się w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta.
- § 3. W wyborach uzupełniających do Senatu przepis § 1 pkt 2 ma zastosowanie tylko do wyborców stale zamieszkałych na obszarze okręgu wyborczego, w którym przeprowadza się wybory uzupełniające.
- § 4. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wyborcy nigdzie niezamieszkałego, przebywającego na obszarze gminy.
- § 5. We wniosku, o którym mowa w § 1, podaje się dane wymienione w art. 26 § 7 i 8.

Art. 29.

- § 1. Spis wyborców w jednostkach, o których mowa w art. 12 § 4 i 7, sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów, z zastrzeżeniem § 2.
- § 2. W wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta do spisu wyborców, o którym mowa w § 1, wpisuje się jedynie osoby stale zamieszkałe, odpowiednio, na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego lub gminy, w której przeprowadzane są wybory wójta.
- § 3. Wykazy osób, o których mowa w § 1, osoba kierująca daną jednostką przekazuje do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów.
- § 4. W wykazie osób, które będą przebywały w zakładzie karnym, nie umieszcza się osób pozbawionych praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu.

Art. 30.

- § 1. Żołnierze pełniący zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniący służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywający ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratownicy odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania są dopisywani, na swój wniosek, do wybranego przez nich spisu wyborców sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę, z zastrzeżeniem § 2. Wniosek składa się między 21 a 14 dniem przed dniem wyborów, chyba że osoby, o których mowa w zdaniu pierwszym, przybyły do miejsca ich aktualnego zakwaterowania po tym terminie. We wniosku podaje się dane wymienione w art. 26 § 7.
- § 2. W wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta do spisu wyborców, o którym mowa w § 1, wpisuje się jedynie osoby stale zamieszkałe, odpowiednio, na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego lub gminy, w której przeprowadzane są wybory wójta.
- § 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym.
- § 4. Dowódcy jednostek wojskowych, komendanci oddziałów obrony cywilnej i dowódcy jednostek policyjnych oraz przełożeni funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej są obowiązani zapewnić żołnierzom, ratownikom, policjantom oraz funkcjonariuszom możliwość wykonania uprawnień wynikających z przepisu § 1.
- § 5. Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz Minister Sprawiedliwości, każdy w zakresie swojej właściwości, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określają sposób realizacji obowiązków, o których

mowa w § 4, uwzględniając konieczność zapewnienia wyborcom, o których mowa w § 1 i 3, możliwości wykonywania funkcji członków obwodowych komisji wyborczych i mężów zaufania.

Art. 31.

O dopisaniu lub wpisaniu do spisu wyborców osób, o których mowa w art. 28, art. 29 § 1 i art. 30 § 1 i 3, niezwłocznie zawiadamia się urząd gminy właściwy ze względu na miejsce ich stałego zamieszkania lub ostatniego zameldowania na pobyt stały.

Art. 32.

§ 1. Wyborca zmieniający miejsce pobytu przed dniem wyborów otrzymuje na wniosek zgłoszony pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej, przed sporządzeniem spisu wyborców – na podstawie rejestru wyborców, a po sporządzeniu spisu wyborców – na podstawie spisu wyborców, zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów.

§ 2. Zaświadczenie, o którym mowa w § 1, wydaje urząd gminy.

§ 3. Przepisu § 1 nie stosuje się w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta.

§ 4. W wyborach uzupełniających do Senatu przepis § 1 ma zastosowanie tylko do wyborców stale zamieszkałych na obszarze okręgu wyborczego, w którym przeprowadza się wybory uzupełniające.

Art. 33.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia:

1) sposób sporządzenia i udostępniania spisu wyborców, ustalając w szczególności:

a) wzór spisu wyborców,

b) metody aktualizacji spisu wyborców,

c) wzór wniosku o udostępnienie spisu wyborców,

d) wzory wykazów wyborców przebywających w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów, w których utworzono obwody głosowania,

e) wzór zawiadomienia o dopisaniu lub o wpisaniu wyborcy do spisu wyborców w innym obwodzie głosowania

– uwzględniając odrębność przy sporządzaniu spisu wyborców dla obwodów utworzonych w zakładzie opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym lub areszcie śledczym oraz oddziale zewnętrznym takiego zakładu i aresztu, przypadki, w których następuje dopisanie lub wykreślenie ze spisu wyborców, miejsce, czas i formę udostępnienia spisu wyborców;

2) wzór zaświadczenia o prawie do głosowania oraz sposób wydawania i ewidencjonowania zaświadczeń, mając na względzie konieczność zapewnienia identyfikacji osoby, której zaświadczenie dotyczy oraz zabezpieczenia zaświadczenia przed sfałszowaniem.

Art. 34.

§ 1. Wyborcy przebywający na polskich statkach morskich znajdujących się w podróży w dniu wyborów wpisywani są do spisu wyborców sporządzanego przez kapitana statku.

- § 2. Wpisu dokonuje się na podstawie wniosku wyborcy zgłoszonego najpóźniej w 3 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL lub numer ważnego polskiego paszportu oraz adres zamieszkania. W przypadku obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi wniosek powinien zawierać numer innego ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość, a także miejsce i datę jego wydania.
- § 3. Przepis art. 32 § 1 stosuje się odpowiednio do wyborców przebywających na polskich statkach morskich, z tym że zaświadczenie wydaje kapitan statku, który sporządził spis wyborców.
- § 4. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i aktualizacji spisu wyborców, o którym mowa w § 1, a także sposób powiadamiania urzędów gmin o objętych spisem wyborców osobach stale zamieszkałych w kraju i sposób wydawania i ewidencjonowania zaświadczeń o prawie do głosowania, mając na względzie konieczność zapewnienia możliwości weryfikacji danych zawartych w spisie wyborców, bezpieczeństwa wprowadzania i przetwarzania tych danych, ich przekazywania i odbioru, zabezpieczenia zaświadczenia przed sfałszowaniem oraz zasadę, zgodnie z którą można być wpisanym tylko do jednego spisu wyborców.

Art. 35.

- § 1. Wyborcy przebywający za granicą i posiadający ważne polskie paszporty lub w przypadku obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi posiadający ważny paszport lub inny dokument stwierdzający tożsamość wpisywani są do spisu wyborców sporządzanego przez właściwego terytorialnie konsula.
- § 2. Wpisu dokonuje się na podstawie osobistego zgłoszenia wniesionego ustnie, pisemnie, telefonicznie, telegraficznie, telefaksem lub w formie elektronicznej. Zgłoszenie powinno zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL, oznaczenie miejsca pobytu wyborcy za granicą, numer ważnego polskiego paszportu a także miejsce i datę jego wydania, a w przypadku obywateli Polskich czasowo przebywających za granicą - miejsce wpisania wyborcy do rejestru wyborców. W przypadku obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, zgłoszenie powinno zawierać numer innego ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość, a także miejsce i datę jego wydania. Zgłoszenia można dokonać najpóźniej w 3 dniu przed dniem wyborów.
- § 3. Przepis art. 32 § 1 stosuje się odpowiednio do wyborców przebywających za granicą i posiadających ważne polskie paszporty, z tym że zaświadczenie wydaje konsul, który sporządził spis wyborców.
- § 4. Minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania i aktualizacji spisu wyborców, o którym mowa w § 1, a także sposób powiadamiania urzędów gmin o objętych spisem wyborców osobach stale zamieszkałych w kraju i sposób wydawania i ewidencjonowania zaświadczeń o prawie do głosowania, mając na względzie konieczność zapewnienia możliwości weryfikacji danych zawartych w spisie wyborców, bezpieczeństwa wprowadzania i przetwarzania tych danych, ich przekazywania i odbioru, zabezpieczenia zaświadczenia przed sfałszowaniem oraz zasadę, zgodnie z którą można być wpisanym tylko do jednego spisu wyborców.

§ 5. Na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej oraz państw, na terytorium których można wjechać na podstawie polskiego dowodu osobistego za dokument równorzędny z ważnym polskim paszportem uważa się ważny dowód osobisty Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 36.

§ 1. Między 21 a 8 dniem przed dniem wyborów każdy wyborca może sprawdzić w urzędzie gminy, w której spis wyborców został sporządzony, czy został w spisie uwzględniony.

§ 2. Spis wyborców jest udostępniany do wglądu w urzędzie gminy.

§ 3. Wójt powiadamia wyborców, w sposób zwyczajowo przyjęty, o sporządzeniu spisu wyborców oraz o miejscu i czasie jego udostępniania.

§ 4. Przepisy § 2 i 3 stosuje się odpowiednio do innych niż gmina organów, które sporządziły spis wyborców.

Art. 37.

§ 1. Każdy może wnieść odpowiednio do wójta albo do organu, który sporządził spis wyborców, reklamację w sprawie nieprawidłowości sporządzenia spisu.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 22, z tym że terminy rozpatrzenia reklamacji i wniesienia skargi do sądu rejonowego wynoszą 2 dni, z zastrzeżeniem § 3.

§ 3. Reklamacje w sprawach spisu wyborców dotyczące osób, o których mowa w art. 34 § 1 i art. 35 § 1, rozpatrują niezwłocznie odpowiednio kapitan statku albo konsul. Od decyzji podjętych w tych sprawach nie przysługuje środek prawny.

Rozdział 5a

Przekazywanie informacji o wyborach wyborcom niepełnosprawnym

Art. 37a.

§ 1. Wyborca niepełnosprawny wpisany do rejestru wyborców w danej gminie ma prawo do uzyskiwania informacji o:

- 1) właściwym dla siebie okręgu wyborczym i obwodzie głosowania;
- 2) lokalach obwodowych komisji wyborczych znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania wyborcy niepełnosprawnego, w tym o lokalach, o których mowa w art. 16 § 1 pkt 3;
- 3) warunkach dopisania wyborcy do spisu wyborców w obwodzie głosowania, o którym mowa w art. 28 § 1;
- 4) terminie wyborów oraz godzinach głosowania;
- 5) komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów;
- 6) warunkach oraz formach głosowania.

§ 2. Informacje, o których mowa w § 1, przekazuje wójt lub upoważniony przez niego pracownik urzędu gminy w godzinach pracy urzędu, w tym telefonicznie, lub w drukowanych materiałach informacyjnych przesyłanych na wniosek wyborcy niepełnosprawnego, w tym w formie elektronicznej.

- § 3. Informacje, o których mowa w § 1, są przekazywane wyborcy niepełnosprawnemu po podaniu przez wyborcę jego nazwiska, imienia (imion) oraz adresu stałego zamieszkania.
- § 4. Informacje, o których mowa w § 1, wójt podaje również niezwłocznie do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

Art. 37b.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza zamieszcza na stronie internetowej portalu, o którym mowa w art. 160 § 2 pkt 1, informacje o uprawnieniach przysługujących wyborcom niepełnosprawnym na podstawie kodeksu, w formie uwzględniającej różne rodzaje niepełnosprawności.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza sporządza w alfabecie Braille'a materiał informacyjny o uprawnieniach przysługujących wyborcom niepełnosprawnym na podstawie kodeksu i przekazuje go zainteresowanym na żądanie.

Art. 37c.

- § 1. Obwieszczenia wyborcze umieszczane w lokalu wyborczym jak i poza nim oraz wyniki głosowania w obwodach głosowania i okręgach wyborczych powinny być zamieszczane w miejscach łatwo dostępnych dla osób niepełnosprawnych o ograniczonej sprawności ruchowej.
- § 2. Na prośbę wyborcy niepełnosprawnego członek obwodowej komisji wyborczej jest obowiązany przekazać ustnie treść obwieszczeń wyborczych w zakresie informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach oraz zarejestrowanych kandydatach i listach kandydatów.

Rozdział 6

Przepisy wspólne dla głosowania

Art. 38.

- § 1. Głosować można osobiście, z zastrzeżeniem przepisów rozdziału 7.
- § 2. Głosowaniem osobistym jest również głosowanie korespondencyjne.

Art. 39.

- § 1. Głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej, zwanym dalej „lokałem wyborczym”.
- § 2.⁴ Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu jednego dnia, głosowanie odbywa się bez przerwy od godziny 7.00 do 21.00.
- § 3.⁵ Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni, głosowanie odbywa się pierwszego i drugiego dnia bez przerwy od godziny 7.00 do 21.00; przerwa następuje od godziny 21.00 pierwszego dnia do godziny 7.00 drugiego dnia.
- § 4. O godzinie zakończenia głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zarządza zakończenie głosowania. Od tej chwili mogą głosować tylko wyborcy, którzy przybyli do lokalu wyborczego przed godziną zakończenia głosowania.

⁴ Utracił moc w części obejmującej wyrazy „Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu jednego dnia” w zakresie, w jakim dotyczy wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z pkt 1 lit. a i b wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2011 r. sygn. akt K 9/11 (Dz. U. Nr 149, poz. 889) – z dniem 21 lipca 2011 r.

⁵ Zob. odnośnik nr 2.

- § 5. Głosowanie w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej i domach pomocy społecznej może się rozpocząć później niż o godzinie określonej w § 2 i 3.
- § 6. Głosowanie w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich oraz za granicą odbywa się między godziną 7.00 a 21.00 czasu miejscowego w każdym dniu głosowania. Jeżeli głosowanie miało być zakończone w dniu następnym po dniu głosowania w kraju, głosowanie przeprowadza się w dniu poprzedzającym.
- § 7.⁶ Obwodowa komisja wyborcza może zarządzić wcześniejsze zakończenie głosowania w odrębnych obwodach głosowania oraz w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich, jeżeli wszyscy wyborcy wpisani do spisu wyborców oddali swe głosy. Zarządzenie wcześniejszego zakończenia głosowania może nastąpić nie wcześniej niż o godzinie 18.00, a jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni nie wcześniej niż o godzinie 18.00 drugiego dnia. O zarządzeniu zakończenia głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie zawiadamia osobę kierującą jednostką, o której mowa w art. 12 § 4 i 7, wójta oraz właściwą komisję wyborczą wyższego stopnia.

Art. 40.

- § 1. Głosowanie odbywa się przy pomocy urzędowych kart do głosowania.
- § 2. Na karcie do głosowania zamieszcza się informację o sposobie głosowania.
- § 3. Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie. Wielkość i rodzaj czcionek oraz wielkość krater przeznaczonych na postawienie znaku „x” powinny być jednakowe dla oznaczeń wszystkich list i nazwisk kandydatów.
- § 4. Na karcie do głosowania oznacza się miejsce na umieszczenie pieczęci obwodowej komisji wyborczej oraz drukuje się, w przypadku wyborów:
- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej – odcisk pieczęci Państwowej Komisji Wyborczej;
 - 2) do Sejmu, do Senatu i do Parlamentu Europejskiego – odcisk pieczęci okręgowej komisji wyborczej;
 - 3) do rad i wyborów wójta – odcisk pieczęci terytorialnej komisji wyborczej.
- § 5. Wzór kart do głosowania ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

Art. 40a.

- § 1. Wyborca niepełnosprawny może głosować przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille’a.
- § 2. (uchylony)
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze uchwały, wzory nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille’a, kierując się możliwością praktycznego zastosowania tych nakładek przez wyborców niepełnosprawnych.

⁶ Utraciło moc zdanie drugie w części zaczynającej się od wyrazów „a jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni” w zakresie, w jakim dotyczy wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z pkt 1 lit. a i b wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2011 r. sygn. akt K 9/11 (Dz. U. Nr 149, poz. 889) – z dniem 21 lipca 2011 r.

Art. 41.

Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych numerów list i nazw lub nazwisk albo poczynienie innych dopisków poza kratką nie wpływa na ważność oddanego na niej głosu.

Art. 42.

- § 1. Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza sprawdza, czy urna jest pusta, po czym zamyka się urnę wyborczą i opieczętowuje ją pieczęcią komisji oraz sprawdza, czy na miejscu znajduje się spis wyborców i potrzebna liczba kart do głosowania właściwych dla przeprowadzanych wyborów, jak również czy w lokalu wyborczym znajduje się odpowiednia liczba łatwo dostępnych miejsc zapewniających tajność głosowania.
- § 2. Od chwili opieczętowania do końca głosowania urny wyborczej nie wolno otwierać.
- § 3. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do jego zakończenia w lokalu wyborczym muszą być równocześnie obecne co najmniej 3 osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej, przy czym jedną z nich powinien być przewodniczący komisji lub jego zastępca, z zastrzeżeniem art. 43.
- § 4. W dniu głosowania w lokalu wyborczym podczas wszystkich czynności obwodowej komisji wyborczej mają prawo być obecni, na podstawie zaświadczenia wydanego zgodnie z przepisami kodeksu, mężowie zaufania.

Art. 43.⁷

- § 1. Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni, obwodowa komisja wyborcza po zakończeniu głosowania w pierwszym dniu:
- 1) opieczętowuje otwór urny;
 - 2) ustala protokolarnie:
 - a) liczbę niewykorzystanych kart do głosowania,
 - b) liczbę osób uprawnionych do głosowania, czyli liczbę osób ujętych w spisie wyborców,
 - c) liczbę kart wydanych – na podstawie podpisów osób w spisie wyborców.
- § 2. Po wykonaniu czynności, o których mowa w § 1, obwodowa komisja wyborcza umieszcza w opieczętowanych pakietach odrębnie karty niewykorzystane i spis wyborców, które wraz z urną pozostają w lokalu komisji.
- § 3. Po zakończeniu głosowania w pierwszym dniu i wykonaniu czynności, o których mowa w § 1 i 2, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zamyka lokal komisji i opieczętowuje wejście do lokalu pieczęcią komisji. Wójt zapewnia ochronę lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu.
- § 4. Obwodowa komisja wyborcza sporządza protokół, w którym podaje dane, o których mowa w § 1 pkt 2, i podaje go niezwłocznie do publicznej wiadomości, po wykonaniu czynności, o których mowa w § 3; przepis art. 75 § 5 stosuje się odpowiednio. Protokół wywiesza się w miejscu łatwo dostępnym dla zainteresowanych w budynku, w którym mieści się siedziba komisji. Wzór protokołu ustala Państwowa Komisja Wyborcza.
- § 5. Przed rozpoczęciem głosowania w drugim dniu obwodowa komisja wyborcza stwierdza protokolarnie, czy pieczęcie na wejściu do lokalu komisji, na urnie, a także na pakietach z kartami do głosowania oraz ze spisem wyborców są nienaruszone.

⁷ Zob. odnośnik nr 2.

- § 6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania w zakresie ochrony lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu, w tym również zasady udzielania przez Policję pomocy wójtom w celu prawidłowej ochrony tych lokali.
- § 7. Szczegółowy sposób wykonywania przez obwodową komisję wyborczą czynności, o których mowa w § 1–5, określa, w drodze uchwały, Państwowa Komisja Wyborcza, zapewniając poszanowanie zasad przeprowadzania wyborów oraz ochronę urny, pakietów i dokumentów związanych z wyborami.
- § 8. Przepisy § 1–5 i 7 stosuje się do obwodów głosowania utworzonych na polskim statku morskim i za granicą, z tym że:
- 1) obowiązek zapewnienia ochrony lokalu komisji, o którym mowa w § 3, spoczywa odpowiednio na kapitanie statku i konsulu;
 - 2) minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania oraz obowiązki kapitana polskiego statku morskiego w zakresie ochrony lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu, w tym również zasady udzielania pomocy w celu prawidłowej ochrony tych lokali;
 - 3) minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania oraz obowiązki konsula w zakresie ochrony lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu, w tym również zasady udzielania pomocy w celu prawidłowej ochrony tych lokali.

Art. 44.

- § 1. Obwodowa komisja wyborcza, po uzgodnieniu z właściwą komisją wyborczą wyższego stopnia, może zarządzić stosowanie w głosowaniu drugiej urny wyborczej.
- § 2. Urna, o której mowa w § 1, jest urną pomocniczą przeznaczoną wyłącznie do wrzucania kart do głosowania przez wyborców w obwodach głosowania w zakładach opieki zdrowotnej i w domach pomocy społecznej.
- § 3. W przypadku wyrażenia przez wyborcę woli skorzystania z urny pomocniczej wrzucenie do niej karty do głosowania wymaga obecności przy tej czynności co najmniej dwóch osób wchodzących w skład obwodowej komisji wyborczej, zgłoszonych przez różne komitety wyborcze.
- § 4. Do postępowania z urną pomocniczą i głosowania przy jej użyciu mają zastosowanie przepisy niniejszego rozdziału.

Art. 45.

(uchylony)

Art. 46.

Zabroniony jest wstęp do lokalu wyborczego osobom uzbrojonym.

Art. 47.

- § 1. Głosowania nie wolno przerywać. Gdyby wskutek nadzwyczajnych wydarzeń głosowanie było przejściowo uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza może zarządzić jego przerwanie, przedłużenie albo odroczenie do dnia następnego. Uchwałę w sprawie przedłużenia albo odroczenia do dnia następnego głosowania obwodowa komisja wyborcza podejmuje po uzyskaniu zgody właściwej komisji wyborczej

wyższego stopnia. Uchwała w tej sprawie powinna być natychmiast podana do publicznej wiadomości, przekazana właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia, wójtowi oraz przesłana Państwowej Komisji Wyborczej za pośrednictwem komisji wyborczej wyższego stopnia.

- § 2. Jeżeli wskutek nadzwyczajnych wydarzeń zachodzi konieczność zamknięcia lokalu wyborczego obwodowa komisja wyborcza:
- 1) zabezpiecza otwór urny wyborczej i oddaje urnę wraz z zabezpieczonym spisem wyborców na przechowanie przewodniczącemu komisji;
 - 2) ustala protokolarnie:
 - a) liczbę niewykorzystanych kart do głosowania i umieszcza je w opieczętowanym pakiecie oraz oddaje je na przechowanie przewodniczącemu komisji,
 - b) liczbę osób uprawnionych do głosowania, czyli liczbę osób ujętych w spisie wyborców,
 - c) liczbę kart wydanych - na podstawie podpisów osób w spisie wyborców.
- § 3. Po wykonaniu czynności, o których mowa w § 2, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej zamyka lokal wyborczy i opieczętowuje wejście do lokalu pieczęcią komisji. Pieczęć komisji oddaje się w takim przypadku na przechowanie zastępcy przewodniczącego lub innemu członkowi komisji. Wójt zapewnia ochronę lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu.
- § 4. W przypadku, o którym mowa w § 2, przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza stwierdza protokolarnie, czy pieczęcie na wejściu do lokalu wyborczym, na urnie, a także na pakietach z kartami do głosowania oraz ze spisem wyborców są nienaruszone.
- § 5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania w zakresie ochrony lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu, w tym również zasady udzielania przez Policję pomocy wójtom w celu prawidłowej ochrony tych lokali.
- § 6. Szczegółowy sposób wykonywania przez obwodową komisję wyborczą czynności, o których mowa w § 1-4, określa, w drodze uchwały, Państwowa Komisja Wyborcza, zapewniając poszanowanie zasad przeprowadzania wyborów oraz ochronę urny, a także kopert zwrotnych i innych dokumentów związanych z wyborami.
- § 7. Przepisy § 1-4 i przepisy wydane na podstawie § 6 stosuje się do obwodów głosowania utworzonych na polskim statku morskim i za granicą, z tym że obowiązek zapewnienia ochrony lokalu wyborczego, o którym mowa w § 3, spoczywa odpowiednio na kapitanie statku i konsulu.
- § 8. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania oraz obowiązki kapitana polskiego statku morskiego w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu, w tym również zasady udzielania pomocy w celu prawidłowej ochrony tych lokali.
- § 9. Minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania oraz obowiązki konsula w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu, w tym również zasady udzielania pomocy w celu prawidłowej ochrony tych lokali.

Art. 48.

- § 1. (uchylony)
- § 2. W lokalu wyborczym umieszcza się tylko urzędowe obwieszczenia wyborcze.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza może postanowić o umieszczeniu w lokalu wyborczym oraz w miejscu zapewniającym tajność głosowania zwięzłej informacji o sposobie głosowania właściwym dla przeprowadzanych wyborów. Informację tę sporządza, według wzoru ustalonego przez Państwową Komisję Wyborczą, dyrektor właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego i zapewnia umieszczenie jej we wszystkich lokalach wyborczych.

Art. 49.

- § 1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad zapewnieniem tajności głosowania oraz nad utrzymaniem porządku i spokoju w czasie głosowania.
- § 2. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej ma prawo zażądać opuszczenia lokalu wyborczego przez osoby naruszające porządek i spokój.
- § 3. Na żądanie przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej komendant właściwego miejscowo komisariatu Policji obowiązany jest zapewnić konieczną pomoc.
- § 4. W przypadku naruszenia porządku w lokalu wyborczym nie stosuje się przepisu art. 46.

Art. 50.

- § 1. Międzynarodowi obserwatorzy wyborów, zaproszeni przez Państwową Komisję Wyborczą po porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych, mają prawo obserwować przebieg wyborów oraz pracę organów wyborczych, w tym obwodowych komisji wyborczych.
- § 2. Obserwatorzy, o których mowa w § 1, posiadają uprawnienia mężów zaufania, z wyjątkiem prawa do wnoszenia uwag do protokołów.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza wydaje zaświadczenia obserwatorom, o których mowa w § 1.

Art. 51.

- § 1. Głosować może tylko wyborca wpisany do spisu wyborców, jego pełnomocnik, a także wyborca dopisany do spisu zgodnie z przepisami § 2–4.
- § 2. Obwodowa komisja wyborcza dopisuje w dniu głosowania do spisu wyborców:
 - 1) osobę przedkładającą zaświadczenie o prawie do głosowania, załączając zaświadczenie do spisu, jeżeli przepisy dotyczące danych wyborów przewidują możliwość uzyskania takiego zaświadczenia;
 - 2) osobę pominiętą w spisie, jeżeli udokumentuje, iż stale zamieszkuje na terenie danego obwodu głosowania, a urząd gminy potwierdzi, że nie otrzymał zawiadomienia o utracie przez nią prawa wybierania lub o wpisaniu do spisu wyborców w innym obwodzie;
 - 3) osobę skreśloną ze spisu dla danego obwodu głosowania w związku z wpisaniem tej osoby do spisu wyborców w jednostce, o której mowa w art. 12 § 4, jeżeli udokumentuje, iż opuściła tę jednostkę przed dniem wyborów.
- § 3. W wyborach do Sejmu i do Senatu, wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej obwodowa komisja wyborcza dopisuje w dniu głosowania do spisu wyborców również obywatela polskiego stale zamieszkującego za granicą, a głosującego w kraju na podstawie

ważnego polskiego paszportu, jeżeli udokumentuje, iż stale zamieszkuje za granicą. W takim przypadku komisja odnotowuje numer paszportu oraz miejsce i datę jego wydania w rubryce spisu „uwagi” oraz umieszcza w paszporcie na ostatniej wolnej stronie przeznaczonej na adnotacje wizowe odcisk swojej pieczęci i wpisuje datę głosowania.

- § 4. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w przypadku przyjęcia wyborcy do jednostki, o której mowa w art. 12 § 4, przed dniem wyborów.

Art. 52.

- § 1. Przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości.
- § 2. Po wykonaniu czynności, o której mowa w § 1, wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów, opatrzoną jej pieczęcią. Wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczonej na to rubryce spisu wyborców.
- § 3. Wyborca głosujący za granicą otrzymuje kartę do głosowania wyłącznie po okazaniu obwodowej komisji wyborczej ważnego polskiego paszportu lub w przypadku obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim innego ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość. Na terenie państw Unii Europejskiej oraz państw, do których można wjechać na podstawie polskiego dowodu osobistego stosuje się przepisy art. 35 § 5.
- § 4. Wyborcę przedkładającego komisji zaświadczenie o prawie do głosowania dopuszcza się do głosowania po uprzednim wpisaniu go do spisu wyborców. Zaświadczenie o prawie do głosowania załącza się do spisu wyborców.
- § 5. Po otrzymaniu karty do głosowania wyborca udaje się do miejsca w lokalu wyborczym zapewniającego tajność głosowania.
- § 6. Wyborca wrzuca kartę do urny znajdującej się w dostępnym i widocznym miejscu lokalu wyborczego.
- § 7. Kartę do głosowania wyborca wrzuca do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.

Art. 53.

Wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, może pomagać inna osoba, z wyłączeniem członków komisji wyborczych i mężów zaufania.

Rozdział 6a

Głosowanie korespondencyjne

Art. 53a.

- § 1. Wyborca może głosować korespondencyjnie.
- § 2. Głosowanie korespondencyjne jest wyłączone w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wyborach wójta.
- § 3. Wyborca niepełnosprawny o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) może głosować korespondencyjnie także w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wyborach wójta.

§ 4. Głosowanie korespondencyjne jest wyłączone w przypadku głosowania w obwodach głosowania utworzonych w jednostkach, o których mowa w art. 12 § 4 i 7, oraz w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich, a także w przypadku udzielenia przez wyborcę niepełnosprawnego pełnomocnictwa do głosowania.

Art. 53b.

§ 1. Zamiar głosowania korespondencyjnego w kraju wyborca zgłasza wójtowi, a za granicą konsulowi do 15 dnia przed dniem wyborów.

§ 2. Zgłoszenie, o którym mowa w § 1, może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej.

§ 3. Zgłoszenie, o którym mowa w § 1, powinno zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL wyborcy, oznaczenie wyborów, których dotyczy zgłoszenie a także wskazanie adresu, na który ma być wysłany pakiet wyborczy, albo deklarację osobistego odbioru pakietu wyborczego.

§ 4. W przypadku wyborcy głosującego w kraju zgłoszenie, o którym mowa w § 1, powinno dodatkowo zawierać oświadczenie o wpisaniu wyborcy do rejestru wyborców w danej gminie.

§ 5. W przypadku wyborcy głosującego za granicą zgłoszenie, o którym mowa w § 1, powinno dodatkowo zawierać oznaczenie miejsca pobytu wyborcy za granicą, numer ważnego polskiego paszportu, a w przypadku obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim - numer ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość, oraz wskazanie miejsca i daty jego wydania, a także - w przypadku obywatela polskiego czasowo przebywających za granicą - oznaczenie miejsca wpisania wyborcy do rejestru wyborców.

§ 6. W przypadku wyborcy, o którym mowa w art. 53a § 3, głosującego w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wyborach wójta, do zgłoszenia, o którym mowa w § 1, dołącza się kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności.

§ 7. W zgłoszeniu, o którym mowa w § 1, wyborca głosujący w kraju może zażądać dołączenia do pakietu wyborczego nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

§ 8. Jeżeli głosowanie korespondencyjne ma dotyczyć wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej albo wyborów wójta zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego dotyczy również ponownego głosowania.

§ 9. W przypadkach, o których mowa w art. 295 § 1 i 2, zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego jest wspólne dla wszystkich przeprowadzanych w danym dniu wyborów.

§ 10. W przypadku gdy wyborca zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego, zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów nie wydaje się po wysłaniu do wyborcy pakietu wyborczego, chyba że wyborca zwrócił pakiet wyborczy w stanie nienaruszonym.

Art. 53c.

§ 1. Jeżeli zgłoszenie, o którym mowa w art. 53b § 1, nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 53b § 2-6, wójt lub konsul wzywa wyborcę do uzupełnienia zgłoszenia w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania.

§ 2. Zgłoszenie złożone po terminie, o którym mowa w art. 53b § 1, niespełniające wymogów, o których mowa w art. 53b § 2-6 lub nieuzupełnione w terminie, o którym mowa w § 1, a także złożone przez wyborcę, który wystąpił z wnioskiem o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania lub otrzymał zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów, pozostawia się bez rozpoznania, o czym informuje się wyborcę.

Art. 53d.

§ 1. Wyborcę, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego w kraju, umieszcza się w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla obwodowej komisji wyborczej, o której mowa w art. 12a, na terenie gminy, w której wyborca jest wpisany do rejestru wyborców.

§ 2. Wyborcę, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego za granicą, umieszcza się w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla obwodowej komisji wyborczej, o której mowa w art. 14 § 2 zdanie drugie. W takim przypadku przepisu art. 35 § 2 nie stosuje się.

Art. 53e.

§ 1. Wyborca, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego w kraju, otrzymuje z urzędu gminy, nie później niż 7 dni przed dniem wyborów, pakiet wyborczy.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w art. 295 § 1 i 2, wyborca, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego otrzymuje pakiety wyborcze odrębne dla danych wyborów.

§ 3. Pakiet wyborczy jest doręczany do wyborcy przez upoważnionego pracownika urzędu gminy, z zastrzeżeniem § 4 i 5.

§ 4. Urząd gminy może przesłać wyborcy pakiet wyborczy za pośrednictwem operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529). Do przesyłki pakietu wyborczego w zakresie nieuregulowanym stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe dotyczące przesyłki poleconej.

§ 5. Wyborca może osobiście odebrać pakiet wyborczy w urzędzie gminy, jeżeli zadeklarował to w zgłoszeniu zamiaru głosowania korespondencyjnego.

§ 6. Pakiet wyborczy doręcza się, a w sytuacji, o której mowa w § 5, wydaje się wyłącznie do rąk własnych wyborcy, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

§ 7. Jeżeli odbierający nie może potwierdzić odbioru, osoba doręczająca albo wydająca pakiet wyborczy sama stwierdza datę doręczenia oraz wskazuje odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

§ 8. W przypadku nieobecności wyborcy pod wskazanym adresem doręczający umieszcza zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w oddawczej skrzynce pocztowej lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania wyborcy. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 3 dni od dnia pierwszego doręczenia.

§ 9. Pakiety wyborcze niedoręczone lub nieodebrane osobiście w trybie określonym w § 3-8 są przekazywane obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania. Jeżeli przekazanie pakietów wyborczych obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania nie było możliwe pakiety takie przekazywane są właściwemu dyrektorowi delegatury Krajowego Biura Wyborczego.

- § 10. Informację o wysłaniu lub odbiorze pakietu wyborczego umieszcza się w rubryce spisu wyborców "uwagi" odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy, który wyraził zamiar głosowania korespondencyjnego.
- § 11. Urząd gminy prowadzi wykaz pakietów wyborczych, w którym odnotowuje się fakt przygotowania oraz wysłania lub odbioru danego pakietu wyborczego.
- § 12. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu pakietów wyborczych, tak aby zapewnić sprawność i rzetelność postępowania.

Art. 53f.

- § 1. Konsul niezwłocznie po otrzymaniu od właściwej komisji wyborczej kart do głosowania, jednak nie później niż 10 dni przed dniem wyborów, wysyła pakiet wyborczy do wyborcy wpisanego do spisu wyborców, który wyraził zamiar głosowania korespondencyjnego za granicą, z zastrzeżeniem § 2.
- § 2. Wyborca może osobiście odebrać pakiet wyborczy w konsulacie, jeżeli zadeklarował to w zgłoszeniu zamiaru głosowania korespondencyjnego.
- § 3. Przepisy art. 53e § 2, 10 i 11 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Pakiety wyborcze niedoręczone wyborcy na wskazany przez niego adres lub nieodebrane przez wyborcę pozostają w depozycie konsula do czasu stwierdzenia ważności wyborów przez Sąd Najwyższy.
- § 5. Minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu pakietów wyborczych, tak aby zapewnić sprawność i rzetelność postępowania.

Art. 53g.

- § 1. W skład pakietu wyborczego wchodzi:
- 1) koperta zwrotna;
 - 2) karta lub karty do głosowania;
 - 3) koperta na kartę lub karty do głosowania, zwana dalej "kopertą na kartę do głosowania";
 - 4) instrukcja głosowania korespondencyjnego;
 - 5) nakładka lub nakładki na kartę lub karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a - jeżeli wyborca zażądał ich przesłania;
 - 6) oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania.
- § 2. Na formularzu oświadczenia, o którym mowa w § 1 pkt 6, umieszcza się imię (imiona), nazwisko oraz numer ewidencyjny PESEL wyborcy.
- § 3. W przypadku głosowania w kraju na kopercie na pakiet wyborczy oraz na kopercie zwrotnej umieszcza się oznaczenie "przesyłka wyborcza".
- § 4. W przypadku głosowania w kraju na kopercie zwrotnej umieszcza się adres właściwej obwodowej komisji wyborczej, a za granicą - adres właściwego konsula.
- § 5. Na kopercie na kartę do głosowania umieszcza się oznaczenie "koperta na kartę do głosowania".

- § 6. Na kopercie zwrotnej i kopercie na kartę do głosowania nie można umieszczać żadnych innych oznaczeń poza wymienionymi w § 3-5 oraz art. 53k § 3.
- § 7. Państwowa Komisja Wyborcza określi, w drodze uchwały, wzór i rozmiar koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia, o którym mowa w § 1 pkt 6 oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego, uwzględniając konieczność zapewnienia tajności głosowania oraz zwięzłości i komunikatywności instrukcji.

Art. 53h.

- § 1. Wyborca głosujący korespondencyjnie po wypełnieniu karty do głosowania wkłada ją do koperty na kartę do głosowania, którą zakleja, a następnie kopertę tę wkłada do koperty zwrotnej łącznie z podpisanym oświadczeniem, o którym mowa w art. 53g § 1 pkt 6, i przesyła ją:
- 1) w przypadku głosowania w kraju - do właściwej obwodowej komisji wyborczej;
 - 2) w przypadku głosowania za granicą - na własny koszt, do właściwego konsula.
- § 2. Wyborca może przekazać kopertę zwrotną przedstawicielowi operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe.
- § 3. Wyborca może przed dniem głosowania osobiście dostarczyć kopertę zwrotną:
- 1) w przypadku głosowania w kraju - do właściwego urzędu gminy;
 - 2) w przypadku głosowania za granicą - do właściwego konsula.
- § 4. Koperty zwrotne dostarczane są do właściwych obwodowych komisji wyborczych w godzinach głosowania. W przypadku głosowania za granicą konsul przekazuje właściwej obwodowej komisji wyborczej koperty zwrotne, które otrzymał do czasu zakończenia głosowania.
- § 5. Wyborca może w godzinach głosowania osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji wyborczej w obwodzie głosowania, w którym jest wpisany do spisu wyborców.
- § 6. Koperty na kartę do głosowania wyjęte z kopert zwrotnych dostarczonych do obwodowej komisji wyborczej wrzucane są do urny wyborczej.

Art. 53i.

- § 1. W przypadku głosowania w kraju koperty zwrotne nedoręczone do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania przekazywane są właściwemu dyrektorowi delegatury Krajowego Biura Wyborczego.
- § 2. W przypadku głosowania za granicą koperty zwrotne nedoręczone do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania pozostają w depozycie konsula do czasu stwierdzenia ważności wyborów przez Sąd Najwyższy.

Art. 53j.

- § 1. Minister właściwy do spraw łączności, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw administracji publicznej oraz Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, dla głosowania w kraju:
- 1) tryb odbierania kopert zwrotnych od wyborców oraz dostarczania ich do obwodowych komisji wyborczych,
 - 2) tryb przekazywania pakietów wyborczych właściwemu dyrektorowi delegatury Krajowego Biura Wyborczego, w sytuacji, o której mowa w art. 53e § 9 zdanie drugie,

3) tryb przekazywania kopert zwrotnych właściwemu dyrektorowi delegatury Krajowego Biura Wyborczego, w sytuacji, o której mowa w art. 53i § 1

- mając na względzie zapewnienie poszanowania zasad przeprowadzania wyborów oraz zapewnienie bezpieczeństwa tych przesyłek.

§ 2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia tryb odbierania oraz przechowywania kopert zwrotnych dostarczonych przez wyborcę do urzędu gminy przed dniem głosowania mając na względzie zapewnienie poszanowania zasad przeprowadzania wyborów oraz konieczność zabezpieczenia kopert zwrotnych i kart do głosowania.

§ 3. Państwowa Komisja Wyborcza określi, w drodze uchwały, dla głosowania w kraju:

1) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi doręczonymi do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania,

2) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi doręczonymi do obwodowej komisji wyborczej po zakończeniu głosowania,

3) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi zawierającymi niezaklejone koperty na kartę do głosowania,

4) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi niezawierającymi podpisanego oświadczenia, o którym mowa w art. 53g § 1 pkt 6,

5) sposób postępowania z pakietami wyborczymi nieodebranymi przez wyborcę

- mając na względzie zapewnienie poszanowania zasad przeprowadzania wyborów oraz konieczność zabezpieczenia pakietów wyborczych, a w szczególności kopert zwrotnych i kart do głosowania.

§ 4. Minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, dla głosowania za granicą:

1) tryb przekazywania pakietu wyborczego,

2) tryb odbierania kopert zwrotnych dostarczonych przez wyborcę do konsula przed dniem głosowania,

3) tryb przechowywania kopert zwrotnych otrzymanych przez konsula do czasu zakończenia głosowania,

4) tryb przekazywania kopert zwrotnych do obwodowych komisji wyborczych

- mając na względzie zapewnienie poszanowania zasad przeprowadzania wyborów oraz ochrony pakietów wyborczych, a w szczególności kopert zwrotnych i kart do głosowania.

§ 5. Państwowa Komisja Wyborcza, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych, określi, w drodze uchwały, dla głosowania za granicą:

1) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi doręczonymi do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania,

2) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi zawierającymi niezaklejone koperty na kartę do głosowania,

3) sposób postępowania z kopertami zwrotnymi niezawierającymi podpisanego oświadczenia, o którym mowa w art. 53g § 1 pkt 6,

4) sposób postępowania z pakietami wyborczymi, o których mowa w art. 53f § 4, oraz kopertami zwrotnymi, o których mowa art. 53i § 2

- mając na względzie zapewnienie poszanowania zasad przeprowadzania wyborów oraz ochrony pakietów wyborczych, a w szczególności kopert zwrotnych i kart do głosowania.

Art. 53k.

- § 1. W przypadku głosowania korespondencyjnego w kraju zadania polegające na przyjmowaniu, przemieszczaniu i doręczaniu przesyłek pakietów wyborczych oraz przesyłek kopert zwrotnych wykonuje, z zastrzeżeniem art. 53e § 3 i 5 oraz art. 53h § 3 pkt 1 i § 5, operator wyznaczony w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe.
- § 2. Przesyłki, o których mowa w § 1, są przesyłkami listowymi w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe.
- § 3. Przesyłki, o których mowa w § 1, są zwolnione z opłat pocztowych. Informację o zwolnieniu z opłat pocztowych umieszcza się na kopercie, w której znajduje się pakiet wyborczy, oraz na kopercie zwrotnej.

Art. 53l.

W ponownym głosowaniu w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz ponownych wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej skróceniu ulegają następujące terminy:

- 1) o którym mowa w art. 53b § 1 - do 10 dnia przed dniem głosowania lub wyborów;
- 2) o którym mowa w art. 53f § 1 - do 7 dnia przed dniem głosowania lub wyborów.

Rozdział 7

Głosowanie przez pełnomocnika

Art. 54.

- § 1. Wyborca niepełnosprawny o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach, zwanego dalej "pełnomocnictwem do głosowania".
- § 2. (uchylony)
- § 3. Przepis § 1 stosuje się również do wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.
- § 4. Głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika jest wyłączone w przypadku głosowania w obwodach głosowania utworzonych w jednostkach, o których mowa w art. 12 § 4 i 7, oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, a także w przypadku zgłoszenia przez wyborcę zamiaru głosowania korespondencyjnego.
- § 5. (uchylony)

Art. 55.

- § 1. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania, jeżeli przepisy szczególne dotyczące danych wyborów przewidują możliwość uzyskania takiego zaświadczenia, z zastrzeżeniem § 4.
- § 2. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby, z zastrzeżeniem § 3.

- § 3. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.
- § 4. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania, jak również kandydaci w danych wyborach.

Art. 56.

- § 1. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.
- § 2. Akt pełnomocnictwa do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy wniesiony do wójta gminy, w której wyborca jest wpisany do rejestru wyborców, najpóźniej w 9 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy, jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo do głosowania.
- § 3. Do wniosku, o którym mowa w § 2, załącza się:
- 1) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;
 - 2) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;
 - 3) kopię zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego osobie mającej być pełnomocnikiem – w przypadku gdy osoba ta nie jest wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie co udzielający pełnomocnictwa do głosowania i przepisy szczególne dotyczące danych wyborów przewidują możliwość uzyskania takiego zaświadczenia.
- § 4. Akt pełnomocnictwa do głosowania po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa do głosowania i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.
- § 5. Akt pełnomocnictwa do głosowania jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa do głosowania wskazanym we wniosku, o którym mowa w § 2, z zastrzeżeniem § 6.
- § 6. Akt pełnomocnictwa do głosowania może być sporządzony na obszarze gminy poza miejscem zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa do głosowania, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku, o którym mowa w § 2.
- § 7. Gmina prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa do głosowania, w którym odnotowuje się fakt sporządzenia danego aktu.

Art. 57.

- § 1. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia warunków, o których mowa w art. 54, art. 55 lub art. 56 § 2 i 3, wójt, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, wzywa wyborcę do usunięcia wad wniosku w terminie 3 dni.

§ 2. Jeżeli wad nie można usunąć albo nie zostały one usunięte w terminie wójt odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania. Odmowę sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wyborcy.

§ 3. (uchylony).

Art. 58.

§ 1. Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania. Cofnięcie pełnomocnictwa do głosowania następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania, lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

§ 2. Pełnomocnictwo do głosowania wygasa z mocy prawa w przypadku:

- 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa do głosowania lub pełnomocnika;
- 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 55 § 1, lub wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 55 § 4;
- 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa do głosowania.

§ 3. Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa do głosowania przed przekazaniem spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej odnotowuje w spisie wyborców wójt, a po przekazaniu spisu – obwodowa komisja wyborcza właściwa dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania.

Art. 59.

§ 1. Do głosowania przez pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy art. 52 § 2–6 oraz art. 53, z zastrzeżeniem § 3–5.

§ 2. Przed przystąpieniem do głosowania pełnomocnik okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości oraz akt pełnomocnictwa do głosowania.

§ 3. Obwodowa komisja wyborcza odnotowuje nazwisko i imię (imiona) pełnomocnika wyborcy w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy, wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa do głosowania załącza do spisu wyborców.

§ 4. Pełnomocnik potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczonej na potwierdzenie otrzymania karty do głosowania przez wyborcę udzielającego pełnomocnictwa do głosowania.

§ 5. Jeżeli pełnomocnictwo do głosowania zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja wyborcza odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa do głosowania.

Art. 60.

§ 1. Czynności związane ze sporządzeniem aktu pełnomocnictwa do głosowania są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.

§ 2. Pełnomocnik nie może pobierać od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania żadnych opłat za głosowanie w jego imieniu w wyborach.

§ 3. Zakazane jest udzielanie pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą.

Art. 61.

Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa do głosowania i aktu pełnomocnictwa do głosowania, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa do głosowania, tak aby zapewnić sprawność i rzetelność postępowania oraz wiarygodność aktu pełnomocnictwa do głosowania.

Rozdział 7a.

(uchylony)

Rozdział 8

(uchylony)

Rozdział 9

Ustalanie wyników głosowania w obwodzie

Art. 69.

- § 1. Niezwłocznie po zakończeniu głosowania obwodowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania w obwodzie.
- § 2.⁸ Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni, obwodowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania po zakończeniu głosowania w drugim dniu.
- § 3. Obwodowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania w obwodzie odpowiednio do przeprowadzanych wyborów.
- § 4. Warunki ważności głosu określają przepisy szczególne kodeksu.

Art. 70.

- § 1. Niezwłocznie po zakończeniu głosowania przewodniczący obwodowej komisji wyborczej w obecności jej członków zapieczętowanie otwór urny wyborczej.
- § 2. Obwodowa komisja wyborcza ustala, na podstawie spisu wyborców, liczbę osób uprawnionych do głosowania oraz liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania.
- § 3. Komisja ustala liczbę niewykorzystanych kart do głosowania, a następnie karty te umieszcza w zapieczętowanych pakietach.

Art. 71.

- § 1. Po wykonaniu przez obwodową komisję wyborczą czynności, o których mowa w art. 70, przewodniczący komisji w obecności jej członków otwiera urnę wyborczą, po czym komisja liczy wyjęte z niej karty do głosowania oraz ustala liczbę kart ważnych i liczbę kart nieważnych.
- § 2. Kart do głosowania przedartych całkowicie na dwie lub więcej części nie bierze się pod uwagę przy obliczeniach, o których mowa w § 1.
- § 3. Jeżeli liczba kart ważnych do głosowania wyjętych z urny jest mniejsza lub większa od liczby kart wydanych, komisja podaje w protokole przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

⁸ Zob. odnośnik nr 2

Art. 71a.

(uchylony)

Art. 72.

- § 1. Obwodowe komisje wyborcze, o których mowa w art. 12a i art. 14 § 1 ustalając wyniki głosowania w obwodzie uwzględniają również głosy oddane korespondencyjnie wyjęte z kopert zwrotnych.
- § 2. Obwodowa komisja wyborcza ustala również liczbę wysłanych pakietów wyborczych, a także liczbę kart do głosowania wyjętych z kopert zwrotnych doręczonych do obwodowej komisji wyborczej do zakończenia głosowania i podaje je w protokole głosowania w obwodzie właściwym dla przeprowadzanych wyborów.
- § 3. Jeżeli w kopercie zwrotnej brak jest podpisanego oświadczenia, o którym mowa w art. 53g § 1 pkt 6, lub gdy koperta na kartę do głosowania nie jest zaklejona, koperty na kartę do głosowania nie wrzuca się do urny, a karty nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu wyników głosowania w obwodzie.
- § 4. (skreślony).

Art. 73.

Karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone lub nieopatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej są nieważne.

Art. 74.

Liczba kart ważnych do głosowania stanowi liczbę osób, które wzięły udział w głosowaniu w danym obwodzie.

Art. 75.

- § 1. Obwodowa komisja wyborcza sporządza, w dwóch egzemplarzach, protokół głosowania w obwodzie właściwy dla przeprowadzanych wyborów.
- § 2. W protokole, o którym mowa w § 1, wymienia się odpowiednio dane, o których mowa w art. 70 § 2, oraz, odpowiednio do przeprowadzanych wyborów, liczbę głosów nieważnych, liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów albo na poszczególne listy kandydatów i każdego kandydata z tych list.
- § 3. W protokole wymienia się ponadto liczby, o których mowa w art. 70 § 3 i art. 71 § 1, a także liczbę wyborców głosujących przez pełnomocnika.
- § 4. W protokole podaje się czas rozpoczęcia i zakończenia głosowania oraz omawia zarządzenia i inne podjęte decyzje, jak również inne istotne okoliczności związane z przebiegiem głosowania.
- § 5. Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej obecne przy jego sporządzaniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.
- § 6. Mężom zaufania przysługuje prawo wniesienia do protokołu uwag, z wymienieniem konkretnych zarzutów. Adnotację o wniesieniu uwag zamieszcza się w protokole.
- § 7. Przepis § 6 stosuje się odpowiednio do członków obwodowej komisji wyborczej, z tym że nie zwalnia ich to z obowiązku podpisania protokołu głosowania w obwodzie.
- § 8. Wzory protokołów, o których mowa w § 1, ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

Art. 76.

§ 1. Protokół głosowania przekazuje się:

- 1) w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej

pełnomocnikowi, o którym mowa w art. 173, wyznaczonemu przez właściwą komisję wyborczą wyższego stopnia;

- 2) w wyborach do rady gminy oraz w wyborach wójta – gminnej komisji wyborczej;
- 3) w wyborach do rady powiatu i do sejmiku województwa – powiatowej komisji wyborczej.

- § 2. Pełnomocnik, o którym mowa w § 1 pkt 1, sprawdza pod względem zgodności arytmetycznej poprawność ustalenia wyników głosowania w obwodzie i potwierdza obwodowej komisji wyborczej poprawność ustalonych wyników bądź wskazuje na niezgodność arytmetyczną danych w protokole, którą obwodowa komisja wyborcza obowiązana jest wyjaśnić i odpowiednio poprawić oraz podać do publicznej wiadomości w trybie określonym w art. 77 skorygowane wyniki głosowania.
- § 3. Komisje wyborcze, o których mowa w § 1 pkt 2 i 3, sprawdzają pod względem zgodności arytmetycznej poprawność ustalenia wyników głosowania w obwodzie. W przypadku stwierdzenia niezgodności arytmetycznych danych w protokole obwodowa komisja wyborcza obowiązana jest ją wyjaśnić i odpowiednio poprawić oraz podać do publicznej wiadomości w trybie określonym w art. 77 skorygowane wyniki głosowania.
- § 4. Tryb przekazywania i przyjmowania oraz sposób postępowania z protokołem, o którym mowa w § 1, określa Państwowa Komisja Wyborcza.

Art. 77.

Obwodowa komisja wyborcza podaje niezwłocznie do publicznej wiadomości wyniki głosowania w obwodzie, poprzez wywieszenie w lokalu wyborczym, w miejscu łatwo dostępnym dla wyborców, kopii protokołu głosowania w obwodzie.

Art. 78.

- § 1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie przekazuje do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia, w zabezpieczonej kopercie, jeden egzemplarz protokołu głosowania w obwodzie wraz z wyjaśnieniami komisji do zgłoszonych zarzutów, o których mowa w art. 75 § 6 i 7. Mężowie zaufania mają prawo uczestniczyć przy przekazywaniu protokołu.
- § 2. Wyniki głosowania z obwodów utworzonych za granicą są przekazywane okręgowej komisji wyborczej właściwej dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy, a wyniki głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich – okręgowej komisji wyborczej właściwej dla siedziby armatora.
- § 3. Zasady i tryb przekazywania właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów głosowania, o których mowa w § 2, określi Państwowa Komisja Wyborcza, po zasięgnięciu opinii odpowiednio ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej.

Art. 79.

- § 1. Po wykonaniu czynności, o których mowa w art. 78, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie, w sposób ustalony przez Państwową Komisję Wyborczą, przekazuje w depozyt odpowiednio wójtowi, konsulowi albo kapitanowi statku dokumenty z głosowania oraz pieczęć komisji.

§ 2. Dokumenty, o których mowa w § 1, są udostępniane właściwemu sądowi w związku z postępowaniami w sprawach protestów wyborczych oraz na żądanie sądów, prokuratury lub Policji, prowadzących postępowanie karne.

Art. 80.

§ 1. Państwowa Komisja Wyborcza podaje w trakcie głosowania liczbę osób ujętych w spisach wyborców oraz liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania.

§ 2. Obwodowe komisje wyborcze przekazują Państwowej Komisji Wyborczej w trakcie głosowania dane liczbowe, o których mowa w art. 70 § 2.

§ 3. Państwowa Komisja Wyborcza ustala tryb i sposób przekazywania danych, o których mowa w § 2.

Art. 81.

§ 1. Państwowa Komisja Wyborcza może po zakończeniu głosowania, a przed ustaleniem wyników wyborów podawać do publicznej wiadomości cząstkowe nieoficjalne wyniki głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, ustalone na podstawie otrzymanych drogą elektroniczną informacji o wynikach głosowania w obwodach.

§ 2. Tryb i sposób podawania wyników, o których mowa w § 1, określa Państwowa Komisja Wyborcza.

Rozdział 10

Protesty wyborcze

Art. 82.

§ 1. Przeciwno ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

§ 2. Protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.

§ 3. Protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

§ 4. Protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.

§ 5. Prawo wniesienia protestu przysługuje również przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu.

Art. 83.

- § 1. Protest wyborczy wnosi się do sądu wskazanego w przepisach szczególnych kodeksu.
- § 2. Zasady wnoszenia protestów i tryb ich rozpatrywania, a także orzekania o ważności wyborów określają przepisy szczególne kodeksu.

Rozdział 11

Komitety wyborcze

Art. 84.

- § 1. Prawo zgłaszania kandydatów w wyborach przysługuje komitetom wyborczym. Komitety wyborcze wykonują również inne czynności wyborcze, a w szczególności prowadzą na zasadzie wyłączności kampanię wyborczą na rzecz kandydatów.
- § 2. W wyborach do Sejmu i do Senatu oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej komitety wyborcze mogą być tworzone przez partie polityczne i koalicje partii politycznych oraz przez wyborców.
- § 3. W wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej komitety wyborcze mogą być tworzone wyłącznie przez wyborców.
- § 4. W wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójta komitety wyborcze mogą być tworzone przez partie polityczne i koalicje partii politycznych, stowarzyszenia i organizacje społeczne, zwane dalej „organizacjami”, oraz przez wyborców.

Art. 85.

- § 1. Czynności określone w kodeksie, związane z utworzeniem komitetu wyborczego mogą być wykonywane od dnia ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów do dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego.
- § 2. Czynności podjęte przed dniem ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów są nieważne.

Art. 86.

- § 1. Funkcję komitetu wyborczego partii politycznej pełni organ partii upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz.
- § 2. Organ partii politycznej, o którym mowa w § 1, zawiadamia właściwy organ wyborczy o utworzeniu komitetu i o zamiarze samodzielnego zgłaszania kandydatów oraz o powołaniu:
 - 1) pełnomocnika wyborczego uprawnionego, z zastrzeżeniem art. 127, do występowania na rzecz i w imieniu komitetu wyborczego;
 - 2) pełnomocnika finansowego, o którym mowa w art. 127.
- § 3. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 2, podaje się również:
 - 1) nazwę komitetu wyborczego utworzoną zgodnie z przepisami art. 92 i art. 95 oraz adres siedziby komitetu i numer ewidencyjny, pod którym partia polityczna jest wpisana do ewidencji partii politycznych;
 - 2) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego, o którym mowa w § 2 pkt 1;
 - 3) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika finansowego, o którym mowa w § 2 pkt 2.

Art. 87.

- § 1. Partie polityczne mogą tworzyć koalicje wyborcze w celu wspólnego zgłaszania kandydatów. Partia polityczna może wchodzić w skład tylko jednej koalicji wyborczej.
- § 2. Czynności wyborcze w imieniu koalicji wyborczej wykonuje koalicyjny komitet wyborczy utworzony przez organy partii politycznych upoważnione do reprezentowania partii na zewnątrz.
- § 3. W skład koalicyjnego komitetu wyborczego wchodzi co najmniej 10 osób wskazanych przez organy partii politycznych, o których mowa w § 2.
- § 4. Koalicyjny komitet wyborczy powołuje:
- 1) pełnomocnika wyborczego uprawnionego, z zastrzeżeniem art. 127, do występowania na rzecz i w imieniu komitetu wyborczego;
 - 2) pełnomocnika finansowego, o którym mowa w art. 127.
- § 5. Pełnomocnik wyborczy, o którym mowa w § 4 pkt 1, zawiadamia właściwy organ wyborczy o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego oraz o powołaniu pełnomocników, o których mowa w § 4.
- § 6. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 5, podaje się również:
- 1) nazwę koalicyjnego komitetu wyborczego utworzoną zgodnie z przepisami art. 92 i art. 95 oraz adres siedziby komitetu i numery ewidencyjne, pod którymi partie polityczne tworzące koalicję wyborczą są wpisane do ewidencji partii politycznych;
 - 2) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego, o którym mowa w § 4 pkt 1;
 - 3) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika finansowego, o którym mowa w § 4 pkt 2.

Art. 88.

- § 1. Funkcję komitetu wyborczego organizacji pełni organ organizacji upoważniony do reprezentowania jej na zewnątrz.
- § 2. Organ, o którym mowa w § 1, powołuje:
- 1) pełnomocnika wyborczego uprawnionego, z zastrzeżeniem art. 127, do występowania na rzecz i w imieniu komitetu wyborczego;
 - 2) pełnomocnika finansowego, o którym mowa art. 127.
- § 3. Organ, o którym mowa w § 1, zawiadamia właściwy organ wyborczy o utworzeniu komitetu wyborczego oraz o powołaniu pełnomocników, o których mowa w § 2.
- § 4. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 3, podaje się również:
- 1) nazwę komitetu wyborczego utworzoną zgodnie z przepisami art. 92 i art. 95 oraz adres siedziby komitetu i numer ewidencyjny, pod którym organizacja jest wpisana do rejestru organizacji;
 - 2) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego, o którym mowa w § 2 pkt 1;
 - 3) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika finansowego, o którym mowa w § 2 pkt 2.

Art. 89.

- § 1. Obywatele, w liczbie co najmniej 15, mający prawo wybierania mogą tworzyć komitet wyborczy wyborców.

§ 2. Komitet wyborczy wyborców powołuje:

- 1) pełnomocnika wyborczego uprawnionego, z zastrzeżeniem art. 127, do występowania na rzecz i w imieniu komitetu wyborczego;
- 2) pełnomocnika finansowego, o którym mowa w art. 127.

§ 3. Pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego powołuje się spośród osób wchodzących w skład komitetu wyborczego.

§ 4. Pełnomocnik wyborczy, o którym mowa w § 2 pkt 1, zawiadamia właściwy organ wyborczy o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców. W zawiadomieniu podaje się imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL obywateli tworzących komitet wyborczy wyborców.

§ 5. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 4, podaje się również:

- 1) nazwę komitetu wyborczego utworzoną zgodnie z przepisami art. 92 i art. 95 oraz adres siedziby komitetu;
- 2) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego, o którym mowa w § 2 pkt 1;
- 3) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika finansowego, o którym mowa w § 2 pkt 2.

Art. 90.

§ 1. W celu zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej obywatele w liczbie co najmniej 15, mający prawo wybierania, tworzą komitet wyborczy. Komitet ten na zasadzie wyłączności prowadzi kampanię wyborczą na rzecz zgłoszonego kandydata.

§ 2. Zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej musi być poparte podpisami co najmniej 100000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.

§ 3. Komitet wyborczy powołuje:

- 1) pełnomocnika wyborczego uprawnionego, z zastrzeżeniem art. 127, do występowania na rzecz komitetu i w imieniu komitetu wyborczego;
- 2) pełnomocnika finansowego, o którym mowa w art. 127.

§ 4. Pełnomocnikiem wyborczym lub pełnomocnikiem finansowym nie może być kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej.

§ 5. Pełnomocnik wyborczy, o którym mowa w § 3 pkt 1, zawiadamia Państwową Komisję Wyborczą o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców. W zawiadomieniu podaje się imiona, nazwiska, adresy zamieszkania oraz numery ewidencyjne PESEL obywateli tworzących komitet wyborczy.

§ 6. W zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego podaje się:

- 1) nazwę komitetu wyborczego oraz adres jego siedziby;
- 2) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego.

Art. 91.

Szczegółowe zasady tworzenia komitetów wyborczych oraz zgłaszania ich właściwym organom wyborczym określają przepisy szczególne kodeksu.

Art. 92.

- § 1. Nazwa komitetu wyborczego partii politycznej zawiera wyrazy „Komitet Wyborczy” oraz nazwę partii politycznej lub skrót nazwy tej partii, wynikające z wpisu do ewidencji partii politycznych.
- § 2. Nazwa koalicyjnego komitetu wyborczego zawiera wyrazy „Koalicyjny Komitet Wyborczy” oraz nazwę koalicji wyborczej lub skrót nazwy tej koalicji wyborczej. Nazwą koalicji wyborczej mogą być również nazwy partii politycznych tworzących koalicję wyborczą lub skróty nazw tych partii, wynikające z wpisu tych partii do ewidencji partii politycznych. Nazwa koalicji wyborczej może składać się z co najwyżej 45 znaków drukarskich, wliczając spacje.
- § 3. Nazwa komitetu wyborczego organizacji zawiera wyrazy „Komitet Wyborczy” oraz nazwę organizacji lub skrót nazwy tej organizacji, wynikające z wpisu do rejestru organizacji prowadzonego przez właściwy organ.
- § 4. Nazwa komitetu wyborczego wyborców zawiera wyrazy „Komitet Wyborczy Wyborców” oraz nazwę komitetu wyborczego lub skrót jego nazwy odróżniające się wyraźnie od nazw i skrótów nazw innych komitetów wyborczych.
- § 5. Nazwa komitetu wyborczego wyborców utworzonego w celu udziału w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej zawiera wyrazy „Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej” oraz imię i nazwisko kandydata.
- § 6. Nazwa i skrót nazwy komitetu wyborczego powinny odróżniać się wyraźnie od nazw i skrótów nazw innych komitetów wyborczych.

Art. 93.

- § 1. Wzorcem symbolu graficznego komitetu wyborczego partii politycznej może być wzorec symbolu graficznego tej partii, wynikający z wpisu do ewidencji partii politycznych.
- § 2. Wzorcem symbolu graficznego koalicyjnego komitetu wyborczego mogą być wzorce symboli graficznych partii politycznych tworzących koalicję wyborczą lub wzorec symbolu graficznego jednej z tych partii, wynikające z wpisów tych partii do ewidencji partii politycznych.
- § 3. Wzorec symbolu graficznego komitetu wyborczego wyborców musi odróżniać się wyraźnie od wzorców symboli graficznych innych komitetów wyborczych.

Art. 94.

Nazwa, skrót nazwy i wzorec symbolu graficznego komitetu wyborczego korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla dóbr osobistych.

Art. 95.

- § 1. Nie stanowi wady zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego partii politycznej lub komitetu wyborczego organizacji, wpisanych odpowiednio do ewidencji lub rejestru prowadzonych przez właściwy organ, określenie w nim nazwy lub skrótu nazwy tych samych lub niedostatecznie różniących się od nazw lub skrótów nazw innych komitetów wyborczych. Organ, który wydał wcześniej postanowienie o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, w którym podano tę samą lub niedostatecznie różniącą się nazwę lub skrót nazwy, po porozumieniu z pełnomocnikiem wyborczym tego komitetu zmienia postanowienie, określając w nim nową nazwę lub skrót nazwy komitetu. W razie braku porozumienia organ, który

wydał postanowienie, uchyla je i wzywa pełnomocnika wyborczego do usunięcia wady w terminie 3 dni. Przepisy art. 97 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

- § 2. Nazwa i skrót nazwy komitetu wyborczego utworzonego przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych mogą być tożsame z nazwą i skrótami nazwy tej organizacji. Do zawiadomienia o utworzeniu takiego komitetu dołącza się dokument właściwego organu statutowego organizacji mniejszości narodowej potwierdzający utworzenie komitetu wyborczego przez wyborców będących członkami tej organizacji.
- § 3. Nazwa i skrót nazwy komitetu wyborczego wyborców muszą być różne od nazw lub skrótów nazw partii politycznych lub organizacji, wpisanych odpowiednio do ewidencji lub rejestru, prowadzonych przez właściwy organ.

Art. 96.

Można być pełnomocnikiem wyborczym lub pełnomocnikiem finansowym tylko jednego komitetu wyborczego.

Art. 97.

- § 1. Jeżeli zawiadomienie, o którym mowa w art. 86 § 2, art. 87 § 5, art. 88 § 3, art. 89 § 4 i art. 90 § 5 spełnia warunki określone w kodeksie, właściwy organ wyborczy, w terminie 3 dni od dnia jego doręczenia, postanawia o przyjęciu zawiadomienia. Postanowienie o przyjęciu zawiadomienia doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi wyborczemu.
- § 2. Jeżeli zawiadomienie wykazuje wady, właściwy organ wyborczy, w terminie 3 dni od dnia doręczenia zawiadomienia wzywa pełnomocnika wyborczego do ich usunięcia w terminie 5 dni. W przypadku nieusunięcia wad w terminie właściwy organ wyborczy, odmawia przyjęcia zawiadomienia. Postanowienie o odmowie przyjęcia zawiadomienia, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi wyborczemu.
- § 3. Pełnomocnikowi wyborczemu służy prawo wniesienia skargi do właściwego organu na postanowienie o odmowie przyjęcia zawiadomienia.

Art. 98.

Komitet wyborczy może wykonywać czynności wyborcze po wydaniu przez właściwy organ wyborczy postanowienia o przyjęciu zawiadomienia, o którym mowa w art. 97.

Art. 99.

Właściwy organ wyborczy podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej informację o przyjęciu zawiadomień, o których mowa w art. 97.

Art. 100.

- § 1. Komitet wyborczy, z zastrzeżeniem § 2 i 3, ulega rozwiązaniu z mocy prawa po upływie 60 dni od dnia:
- 1) przyjęcia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego przez właściwy organ wyborczy albo
 - 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia skargi albo odwołania, o których mowa w art. 145 § 1 i 5, albo
 - 3) wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 145 § 2 albo 5, uwzględniającego skargę albo odwołanie na postanowienie właściwego organu wyborczego w przedmiocie odrzucenia sprawozdania.

- § 2. Komitet wyborczy, któremu przysługuje prawo do dotacji podmiotowej, o której mowa w art. 150 lub art. 151, ulega rozwiązaniu z mocy prawa po upływie 6 miesięcy od dnia otrzymania dotacji.
- § 3. Jeżeli wniesiono protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu wyborczym lub ważności wyboru określonej osoby, komitet wyborczy, który zarejestrował listy kandydatów lub kandydata, nie ulega rozwiązaniu przed uprawomocnieniem się orzeczenia sądu.

Art. 101.

- § 1. Komitet wyborczy może ulec rozwiązaniu przed dniem wyborów w trybie przepisów o jego utworzeniu, z zastrzeżeniem § 3. O rozwiązaniu komitetu zawiadamia się niezwłocznie organ wyborczy, który przyjął zawiadomienie o utworzeniu komitetu, a jeżeli rozwiązanie komitetu nastąpiło po zarejestrowaniu listy kandydatów lub kandydata, także właściwą komisję wyborczą.
- § 2. Po przyjęciu przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego zmiany składu koalicji wyborczej są niedopuszczalne. Oświadczenie jednostronne uczestnika koalicji wyborczej o wystąpieniu z koalicji wyborczej nie rodzi skutków prawnych.
- § 3. Komitet wyborczy wyborców ulega rozwiązaniu z mocy prawa, jeżeli liczba osób, które utworzyły komitet wyborczy będzie mniejsza od określonej w kodeksie minimalnej liczby wymaganej dla utworzenia danego komitetu wyborczego wyborców.

Art. 102.

- § 1. Pełnomocnik wyborczy w terminie 7 dni od dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego zawiadamia ten organ o adresie strony internetowej na której komitet wyborczy umieszcza informacje określone w kodeksie.
- § 2. Właściwy organ wyborczy podaje informację o adresach stron internetowych, o których mowa w § 1, w Biuletynie Informacji Publicznej.
- § 3. Obowiązek, o którym mowa w § 1, nie dotyczy komitetów wyborczych, które zgłaszają kandydata lub kandydatów wyłącznie do rady gminy lub rady powiatu.

Art. 103.

- § 1. Pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona może wyznaczyć po jednym mężu zaufania do każdej obwodowej komisji wyborczej. Jeżeli komitet wyborczy nie zarejestrował kandydatów lub list kandydatów we wszystkich okręgach wyborczych, mężów zaufania może wyznaczyć do obwodowej komisji wyborczej na obszarze okręgu, w którym zarejestrował kandydata lub listę kandydatów. W wyborach wójta komitet wyborczy może wyznaczyć mężów zaufania na obszarze całej gminy.
- § 2. Pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona wydaje mężom zaufania zaświadczenie według wzoru określonego przez Państwową Komisję Wyborczą.
- § 3. Funkcję męża zaufania przy Państwowej Komisji Wyborczej, okręgowej komisji wyborczej i terytorialnej komisji wyborczej może pełnić pełnomocnik wyborczy lub osoba przez niego upoważniona.

Rozdział 12

Kampania wyborcza

Art. 104.

Kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem ogłoszenia aktu właściwego organu o zarządzeniu wyborów i ulega zakończeniu na 24 godziny przed dniem głosowania.

Art. 105.

- § 1. Agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie, do głosowania w określony sposób lub do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego.
- § 2. Agitację wyborczą można prowadzić od dnia przyjęcia przez właściwy organ zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego na zasadach, w formach i w miejscach, określonych przepisami kodeksu.

Art. 106.

- § 1. Każdy wyborca może prowadzić agitację wyborczą na rzecz kandydatów, w tym zbierać podpisy popierające zgłoszenia kandydatów, po uzyskaniu pisemnej zgody pełnomocnika wyborczego.
- § 2. Podpisy, o których mowa w § 1, można zbierać w miejscu, czasie i w sposób wykluczający stosowanie jakichkolwiek nacisków zmierzających do ich wymuszenia.
- § 3. Zbieranie lub składanie podpisów w zamian za korzyść majątkową lub osobistą jest zabronione.

Art. 107.

- § 1. W dniu głosowania oraz na 24 godziny przed tym dniem prowadzenie agitacji wyborczej, w tym zwoływanie zgromadzeń, organizowanie pochodów i manifestacji, wygłaszanie przemówień oraz rozpowszechnianie materiałów wyborczych jest zabronione.
- § 2. Agitacja wyborcza w lokalu wyborczym oraz na terenie budynku, w którym ten lokal się znajduje, jest zabroniona.

Art. 108.

- § 1. Zabrania się prowadzenia agitacji wyborczej:
 - 1) na terenie urzędów administracji rządowej i administracji samorządu terytorialnego oraz sądów;
 - 2) na terenie zakładów pracy w sposób i w formach zakłócających ich normalne funkcjonowanie;
 - 3) na terenie jednostek wojskowych i innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz oddziałów obrony cywilnej, a także skoszarowanych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.
- § 2. Zabroniona jest agitacja wyborcza na terenie szkół wobec uczniów.
- § 3. Za agitację wyborczą nie uznaje się prowadzonych przez szkołę zajęć z zakresu edukacji obywatelskiej polegających na upowszechnianiu wśród uczniów wiedzy o prawach i obowiązkach obywateli, znaczeniu wyborów w funkcjonowaniu demokratycznego państwa prawa oraz zasadach organizacji wyborów.
- § 4. Zabrania się komitetom wyborczym, kandydatom oraz wyborcom prowadzącym agitację wyborczą na rzecz komitetów wyborczych lub kandydatów organizowania

loterii fantowych, innego rodzaju gier losowych oraz konkursów, w których wygranymi są nagrody pieniężne lub przedmioty o wartości wyższej niż wartość przedmiotów zwyczajowo używanych w celach reklamowych lub promocyjnych.

- § 5. Zabrania się podawania oraz dostarczania, w ramach prowadzonej agitacji wyborczej, napojów alkoholowych nieodpłatnie lub po cenach sprzedaży netto możliwych do uzyskania, nie wyższych od cen nabycia lub kosztów wytworzenia.

Art. 109.

- § 1. Materiałem wyborczym jest każdy pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami.
- § 2. Materiały wyborcze powinny zawierać wyraźne oznaczenie komitetu wyborczego, od którego pochodzą.
- § 3. Materiały wyborcze podlegają ochronie prawnej.

Art. 110.

- § 1. Na ścianach budynków, przystankach komunikacji publicznej, tablicach i słupach ogłoszeniowych, ogrodzeniach, latarniach, urządzeniach energetycznych, telekomunikacyjnych i innych można umieszczać plakaty i hasła wyborcze wyłącznie po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządcy nieruchomości, obiektu albo urządzenia.
- § 2. Przy ustawianiu własnych urządzeń ogłoszeniowych w celu prowadzenia kampanii wyborczej należy stosować obowiązujące przepisy porządkowe. Przepis art. 109 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Plakaty i hasła wyborcze należy umieszczać w taki sposób, aby można je było usunąć bez powodowania szkód.
- § 4⁹⁾.(utracił moc).
- § 5. Policja lub straż gminna jest obowiązana usuwać na koszt komitetów wyborczych plakaty i hasła wyborcze, których sposób umieszczenia może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo bezpieczeństwu mienia bądź bezpieczeństwu w ruchu drogowym.
- § 6. Plakaty i hasła wyborcze oraz urządzenia ogłoszeniowe ustawione w celu prowadzenia agitacji wyborczej pełnomocnicy wyborczy obowiązani są usunąć w terminie 30 dni po dniu wyborów.
- § 7. Wójt postanawia o usunięciu plakatów i haseł wyborczych oraz urządzeń ogłoszeniowych nieusuniętych przez obowiązanych do tego pełnomocników wyborczych w terminie, o którym mowa w § 6. Koszty usunięcia ponoszą obowiązani.

Art. 111.

- § 1. Jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia:
- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
 - 2) przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
 - 3) nakazania sprostowania takich informacji;

⁹⁾ Zgodnie z pkt 8 wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w odnośniku 1.

- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

- § 2. Sąd okręgowy rozpoznaje wniosek, o którym mowa w § 1, w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym. Sąd może rozpoznać sprawę w przypadku usprawiedliwionej nieobecności wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, którzy o terminie rozprawy zostali prawidłowo powiadomieni. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd niezwłocznie doręcza wraz z uzasadnieniem osobie zainteresowanej, o której mowa w § 1, i zobowiązanemu do wykonania postanowienia sądu.
- § 3. Na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w ciągu 24 godzin zażalenie do sądu apelacyjnego, który rozpoznaje je w ciągu 24 godzin. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna i podlega ono natychmiastowemu wykonaniu.
- § 4. Publikacja sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin następuje najpóźniej w ciągu 48 godzin, na koszt zobowiązanego. W orzeczeniu sąd wskazuje prasę w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, w której nastąpić ma publikacja, oraz termin publikacji.
- § 5. W razie odmowy lub niezamieszczenia sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin przez zobowiązanego w sposób określony w postanowieniu sądu sąd, na wniosek zainteresowanego, zarządza opublikowanie sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin w trybie egzekucyjnym, na koszt zobowiązanego.
- § 5a. Do sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin publikowanych w programach nadawców radiowych lub telewizyjnych stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji dotyczące działalności reklamowej w programach telewizyjnych i radiowych, z tym że czas przeznaczony na ich publikację nie jest wliczany do dopuszczalnego wymiaru czasu emisji reklam określonego w art. 16 tej ustawy.
- § 6. W sprawach, o których mowa w § 1, 4 i 5, przepisu art. 104 nie stosuje się.

Art. 112.

Informacje, komunikaty, apele i hasła wyborcze, ogłaszane w prasie drukowanej na koszt komitetów wyborczych muszą zawierać wskazanie, przez kogo są opłacane i od kogo pochodzą. Odpowiedzialnym za umieszczenie tego wskazania jest redaktor w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe.

Art. 113.

Wykonanie uprawnień wynikających z kodeksu nie ogranicza możliwości dochodzenia przez osoby pokrzywdzone lub poszkodowane uprawnień na podstawie przepisów innych ustaw, wobec osób, których działanie lub zaniechania w toku kampanii wyborczej naruszyło cudze dobra osobiste lub majątkowe.

Art. 114.

Wójt niezwłocznie po rozpoczęciu kampanii wyborczej zapewni na obszarze gminy odpowiednią liczbę miejsc przeznaczonych na bezpłatne umieszczanie urzędowych obwieszczeń wyborczych i plakatów wszystkich komitetów wyborczych oraz poda wykaz tych miejsc do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Art. 115.

- § 1. Na 24 godziny przed dniem głosowania aż do zakończenia głosowania zabrania się podawania do publicznej wiadomości wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów oraz wyników sondaży wyborczych przeprowadzanych w dniu głosowania.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 13

Kampania wyborcza w programach nadawców radiowych i telewizyjnych

Art. 116.

- § 1. Komitety wyborcze mają prawo prowadzenia agitacji wyborczej w programach publicznych i niepublicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, w formie audycji wyborczych.
- § 2. W wyborach ponownych oraz w wyborach uzupełniających agitację wyborczą, o której mowa w § 1, prowadzi się, jeżeli przeprowadza się głosowanie, a przepisy szczególne kodeksu tak stanowią.

Art. 116a.

- § 1. Audycją wyborczą jest część programu radiowego lub telewizyjnego, nie pochodząca od nadawcy, stanowiąca odrębną całość ze względu na treść lub formę.
- § 2. Audycje wyborcze jednego komitetu wyborczego nie mogą zawierać treści stanowiących agitację wyborczą na rzecz innego komitetu wyborczego lub jego kandydatów.
- § 3. Przez pojęcie rozpowszechniania audycji wyborczych rozumie się zarówno rejestrację i emisję wystąpień przedstawicieli komitetów wyborczych bądź kandydatów, jak i rejestrację oraz emisję audycji wyborczych przygotowanych przez komitety wyborcze.

Art. 117.

- § 1. Komitetom wyborczym, których kandydaci zostali zarejestrowani przysługuje, w okresie od 15 dnia przed dniem wyborów do dnia zakończenia kampanii wyborczej, prawo do rozpowszechniania nieodpłatnie audycji wyborczych, w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych na koszt tych nadawców.
- § 2. (uchylony)
- § 3. (uchylony)
- § 4. Czas antenowy przysługujący jednemu komitetowi wyborczemu nie może być odstępowany innemu komitetowi wyborczemu.
- § 5. (uchylony)
- § 6. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej oraz właściwych zarządów publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych oraz właściwych rad programowych, określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) czas przeznaczony na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w każdym z programów ogólnokrajowych i programów regionalnych,
 - 2) ramowy podział czasu rozpowszechniania nieodpłatnie audycji wyborczych w okresie od 15 dnia przed dniem głosowania do dnia zakończenia kampanii wyborczej,

- 3) tryb postępowania w sprawach podziału czasu rozpowszechniania nieodpłatnie audycji wyborczych,
- 4) zakres rejestracji oraz sposób przygotowania i emisji audycji wyborczych, uwzględniając typ i rodzaj nośnika zapisu audycji wyborczej,
- 5) sposób rozpowszechniania informacji o terminach emisji audycji wyborczych – mając na względzie rodzaj przeprowadzanych wyborów oraz konieczność zapewnienia najwyższego standardu technicznego emitowanych audycji wyborczych, a także powszechnej dostępności audycji wyborczych i informacji o terminach ich emisji.

Art. 118.

- § 1. Audycje wyborcze komitetu wyborczego dostarczane są do publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych nie później niż na 24 godziny przed dniem ich rozpowszechnienia.
- § 2. Czas audycji wyborczych dostarczonych przez komitety wyborcze nie może przekraczać czasu ustalonego dla nich na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 117 § 6.
- § 3. W przypadku stwierdzenia przez publicznego nadawcę radiowego lub telewizyjnego, że dostarczone przez komitet wyborczy materiały audycji wyborczych przekraczają czas ustalony dla tych audycji, wzywa bezzwłocznie komitet wyborczy do skrócenia czasu audycji. W razie bezskutecznego wezwania nadawca przerywa emisję audycji wyborczej w chwili, kiedy upłynął czas audycji przysługujący danemu komitetowi.

Art. 119.

- § 1. Niezależnie od prawa, o którym mowa w art. 117 § 1, każdy komitet wyborczy może od dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego do dnia zakończenia kampanii wyborczej rozpowszechniać odpłatnie audycje wyborcze w programach publicznych i niepublicznych nadawców radiowych i telewizyjnych.
- § 2. Publiczni nadawcy rozpowszechniają odpłatnie audycje wyborcze na jednakowych warunkach dla wszystkich komitetów wyborczych.
- § 3. Niepubliczni nadawcy rozpowszechniający odpłatnie audycje wyborcze rozpowszechniają je na jednakowych warunkach dla wszystkich komitetów wyborczych.
- § 4. Wysokość opłat pobieranych za rozpowszechnianie odpłatnie audycji wyborczych nie może przekraczać stawek pobieranych za reklamy i musi być ustalana według cennika obowiązującego w dniu ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów.
- § 5. Do audycji wyborczych rozpowszechnianych odpłatnie stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji dotyczące działalności reklamowej w programach telewizyjnych i radiowych, z tym że czas przeznaczony na rozpowszechnianie tych audycji nie jest wliczany do dopuszczalnego wymiaru czasu emisji reklam określonego w art. 16 tej ustawy.
- § 6. Do audycji wyborczych rozpowszechnianych odpłatnie przepisów art. 118 nie stosuje się.

Art. 120.

- § 1. Telewizja Polska Spółka Akcyjna, zwana dalej „Telewizją Polską”, ma obowiązek przeprowadzenia debat pomiędzy przedstawicielami tych komitetów wyborczych w wyborach do Sejmu lub w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, które zarejestrowały swoje listy kandydatów we wszystkich okręgach wyborczych, a w przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej – pomiędzy kandydatami. Czas debat nie jest wliczany do czasu antenowego, o którym mowa w art. 117.
- § 2. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji określi w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Zarządu Telewizji Polskiej, szczegółowe zasady i tryb przeprowadzenia debat, o których mowa w § 1, w tym czas trwania debat i program ogólnokrajowy, w którym debaty będą przeprowadzane, sposób przygotowania i emisji debat, oraz sposób upowszechnienia informacji o terminie emisji debat – tak, aby zapewnić poszanowanie zasady równości w prezentowaniu stanowisk i opinii uczestników debaty.

Art. 121.

Szczegółowe zasady i tryb prowadzenia agitacji wyborczej w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych określają przepisy szczególne kodeksu.

Art. 122.

- § 1. Publiczni nadawcy radiowi i telewizyjni zapewniają Państwowej Komisji Wyborczej oraz komisarzom wyborczym, w okresie od dnia ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów do dnia głosowania włącznie, możliwość przedstawienia nieodpłatnie, odpowiednio, w programach ogólnokrajowych oraz regionalnych informacji, wyjaśnień i komunikatów związanych z zarządzonymi wyborami oraz obowiązującymi w danych wyborach przepisami prawnymi.
- § 2. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej i zarządów publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach, o których mowa w § 1, uwzględniając konieczność zapewnienia powszechnej informacji o zarządzonych wyborach, zasadach ich przeprowadzenia oraz terminach wynikających z kalendarza wyborczego.

Rozdział 14

Finansowanie wyborów z budżetu państwa

Art. 123.

Wydatki związane z organizacją i przeprowadzeniem wyborów pokrywane są z budżetu państwa w części Rezerwy celowe zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym rozdziale.

Art. 124.

- § 1. Z budżetu państwa pokrywane są wydatki związane z:
- 1) zadaniami Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowego Biura Wyborczego przewidzianymi w kodeksie;
 - 2) zadaniami komisarzy wyborczych i komisji wyborczych niższego stopnia oraz zapewnieniem ich obsługi przez wyznaczone do tych celów organy i jednostki organizacyjne;
 - 3) zadaniami organów administracji rządowej oraz podległych im urzędów centralnych i jednostek organizacyjnych, a także innych organów państwowych;

- 4) zadaniami zleconymi jednostkom samorządu terytorialnego;
 - 5) refundacją wydatków, o których mowa w art. 154 § 6.
- § 2. Środki finansowe na zadania zlecone wykonywane przez jednostki samorządu terytorialnego są przekazywane w terminach umożliwiających ich wykonywanie.
- § 3. Informację o wydatkach, o których mowa w § 1 pkt 1–4, Szef Krajowego Biura Wyborczego podaje do publicznej wiadomości w terminie 5 miesięcy od dnia wyborów.
- § 4. Zasady planowania finansowego oraz realizacji wydatków, o których mowa w § 1 i 2, a także sprawozdawczości finansowej określają przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).
- § 5. W budżecie państwa zapewnia się ponadto corocznie w części Rezerwy celowe środki na przeprowadzenie wyborów przedterminowych i uzupełniających.
- § 6. Dysponentem środków finansowych, o których mowa w § 1, jest Szef Krajowego Biura Wyborczego.

Rozdział 15

Finansowanie kampanii wyborczej

Art. 125.

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne.

Art. 126.

Wydatki ponoszone przez komitety wyborcze w związku z zarządzonymi wyborami są pokrywane z ich źródeł własnych.

Art. 127.

§ 1. Za gospodarkę finansową komitetu wyborczego odpowiedzialny jest i prowadzi ją jego pełnomocnik finansowy.

§ 2. Pełnomocnikiem finansowym nie może być:

- 1) kandydat na posła, kandydat na senatora, kandydat na posła do Parlamentu Europejskiego albo kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej;
- 2) pełnomocnik wyborczy, z zastrzeżeniem art. 403 § 5 pkt 1;
- 3) funkcjonariusz publiczny w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego.

§ 3. Można być pełnomocnikiem finansowym tylko jednego komitetu wyborczego.

Art. 128.

Komitety wyborcze prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, Nr 157, poz. 1241 i Nr 165, poz. 1316 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278) dla jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej.

Art. 129.

§ 1. Komitet wyborczy może pozyskiwać i wydatkować środki jedynie na cele związane z wyborami.

§ 2. Zabrania się pozyskiwania środków przez komitet wyborczy:

- 1) przed dniem przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu;
- 2) po dniu wyborów.

§ 3. Zabrania się wydatkowania środków przez komitet wyborczy:

- 1) przed dniem przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia o utworzeniu komitetu;
- 2) po dniu złożenia sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 142 § 1.

Art. 130.

§ 1. Odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego ponosi pełnomocnik finansowy.

§ 2. Bez pisemnej zgody pełnomocnika finansowego nie można zaciągać żadnych zobowiązań finansowych w imieniu i na rzecz komitetu wyborczego.

§ 3. W przypadku gdy z majątku pełnomocnika finansowego nie można pokryć roszczeń wobec komitetu wyborczego, odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe:

- 1) komitetu wyborczego partii politycznej albo organizacji ponosi partia polityczna albo organizacja, która utworzyła komitet wyborczy, a w przypadku komitetu wyborczego utworzonego przez stowarzyszenie zwykle – solidarnie członkowie stowarzyszenia;
- 2) koalicyjnego komitetu wyborczego ponoszą solidarnie partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej;
- 3) komitetu wyborczego wyborców ponoszą solidarnie osoby wchodzące w skład komitetu.

§ 4. Odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe, o której mowa w § 1–3, obejmuje także zobowiązania związane z rozliczeniem korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów kodeksu, z wyłączeniem korzyści, o których mowa w art. 149 § 4.

Art. 131.

§ 1. Zabronione jest udzielanie korzyści majątkowych przez jeden komitet wyborczy innemu komitetowi wyborczemu.

§ 2. Zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych.

Art. 132.

§ 1. Środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857, z późn. zm.).

§ 2. Środki finansowe koalicyjnego komitetu wyborczego mogą pochodzić wyłącznie z funduszy wyborczych partii politycznych wchodzących w skład koalicji wyborczej.

§ 3. Środki finansowe:

- 1) komitetu wyborczego organizacji,
- 2) komitetu wyborczego wyborców

– mogą pochodzić wyłącznie z wpłat obywateli polskich mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz kredytów bankowych zaciąganych wyłącznie na cele związane z wyborami.

§ 4. Środki finansowe komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej mogą pochodzić wyłącznie z wpłat obywateli polskich mających miejsce stałego

zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z funduszy wyborczych partii politycznych oraz z kredytów bankowych zaciąganych na cele związane z wyborami.

- § 5. Komitetom wyborczym nie wolno przyjmować korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, z wyjątkiem nieodpłatnego rozpowszechniania plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne oraz pomocy w pracach biurowych udzielanej przez osoby fizyczne.
- § 6. Poręczycielem kredytu, o którym mowa w § 3 i 4, może być wyłącznie obywatel polski mający miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że zobowiązanie poręczyciela nie może przekroczyć kwoty równej sumie wpłat określonej w art. 134 § 2. Poręczenie kredytu jest niezbywalne.

Art. 133.

- § 1. Komitet wyborczy partii politycznej oraz koalicyjny komitet wyborczy, mogą nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokali partii politycznej, jak również z jej sprzętu biurowego.
- § 2. Komitet wyborczy wyborców może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokalu osoby wchodzącej w skład komitetu wyborczego, jak również z jej sprzętu biurowego.
- § 3. Komitet wyborczy organizacji może nieodpłatnie korzystać w czasie kampanii wyborczej z lokalu tej organizacji, jak również z jej sprzętu biurowego.

Art. 134.

- § 1. Środki finansowe komitetu wyborczego są gromadzone wyłącznie na jednym rachunku bankowym. Zawiadomienie, o którym mowa w art. 97, stanowi podstawę do otwarcia rachunku bankowego, dokonania wpisu do Rejestru Gospodarki Narodowej (REGON) oraz nadania numeru identyfikacji podatkowej (NIP) na zasadach określonych w przepisach o ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.
- § 2. Suma wpłat od obywatela polskiego na rzecz danego komitetu wyborczego nie może przekraczać 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów.
- § 3. Kandydat na posła, kandydat na senatora, kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej oraz kandydat na posła do Parlamentu Europejskiego będący obywatelem polskim może wpłacić na rzecz komitetu wyborczego sumę nieprzekraczającą 45-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia aktu o zarządzeniu wyborów.
- § 4. W przypadku gdy suma wpłat od obywatela polskiego na rzecz danego komitetu wyborczego przekroczy kwoty określone odpowiednio w § 2 albo 3, wówczas nadwyżka sumy ponad dopuszczalny limit podlega przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa na zasadach określonych w art. 149.
- § 5. Środki finansowe mogą być wpłacane na rzecz komitetu wyborczego jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą.
- § 6. Umowa rachunku bankowego zawarta w imieniu komitetu wyborczego musi zawierać zastrzeżenie o wymaganym w kodeksie sposobie dokonywania wpłat na rzecz

komitetu wyborczego oraz dopuszczalnym źródle pozyskiwania środków finansowych przez komitet wyborczy, a także o dopuszczalnym terminie dokonywania wpłat.

Art. 135.

- § 1. Komitety wyborcze mogą wydatkować na agitację wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitami ustalonymi w przepisach szczególnych kodeksu.
- § 2. Wydatki komitetu wyborczego, który w danych wyborach zgłosił kandydatów do więcej niż jednego wybieranego organu, przeznaczone na agitację wyborczą, są ograniczone łącznym limitem, powstającym przez zsumowanie limitów ustalonych w przepisach szczególnych kodeksu.

Art. 136.

Wydatki komitetu wyborczego na agitację wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy, w tym w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, nie mogą przekraczać 80 % limitu, o którym mowa w art. 135.

Art. 137.

(uchylony)

Art. 138.

- § 1. W przypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami komitet wyborczy partii politycznej przekazuje ją na fundusz wyborczy tej partii.
- § 2. W przypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami koalicyjny komitet wyborczy przekazuje ją na fundusze wyborcze partii wchodzących w skład koalicji wyborczej w proporcji ustalonej w umowie koalicyjnej, a w razie braku stosownych postanowień w umowie – na rzecz organizacji pożytku publicznego. O przekazaniu nadwyżki pełnomocnik finansowy informuje właściwy organ wyborczy w terminie 7 dni od dnia jej przekazania.
- § 3. W przypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami przez komitety wyborcze, o których mowa w art. 88–90, komitety te przekazują ją na rzecz organizacji pożytku publicznego. O przekazaniu nadwyżki pełnomocnik finansowy informuje właściwy organ wyborczy.
- § 4. Wysokość nadwyżki ustala się po wydaniu przez właściwy organ wyborczy ostatecznego postanowienia o przyjęciu bądź odrzuceniu sprawozdania finansowego, z uwzględnieniem zobowiązań majątkowych, o których mowa w art. 130 § 2.
- § 5. Przekazanie nadwyżki następuje w terminie 14 dni od dnia:
 - 1) doręczenia postanowienia o przyjęciu sprawozdania finansowego albo
 - 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia skargi lub odwołania, o których mowa w art. 145, albo
 - 3) uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez sąd – w przypadku złożenia skargi lub odwołania, o których mowa w art. 145, albo
 - 4) uprawomocnienia się wydanego przez sąd orzeczenia w sprawie przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów kodeksu – w przypadku, o którym mowa w art. 149 § 5.

Art. 139.

Wszelkie wezwania i informacje pisemne dostarczane przez komitet wyborczy wyborców oraz komitet wyborczy organizacji, mające na celu pozyskanie środków na wybory, muszą zawierać informację o treści przepisów art. 132 § 3–5, art. 134 § 3, art. 149 § 1 i art. 506.

Art. 140.

§ 1. Komitet jest obowiązany prowadzić rejestry:

- 1) zaciągniętych kredytów, zawierający nazwę banku udzielającego kredytu i wszystkie istotne warunki jego uzyskania, w szczególności: datę udzielenia kredytu, jego wysokość, oprocentowanie i inne koszty uzyskania, zobowiązania poręczycieli oraz ustalony termin spłaty;
- 2) wpłat o wartości przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów, ze wskazaniem imienia, nazwiska oraz miejscowości zamieszkania takiej osoby.

§ 2. Rejestry, o których mowa w § 1, komitet jest obowiązany umieszczać na swojej stronie internetowej i uaktualniać w taki sposób, aby informacje o kredytach i wpłatach ujawniane były w terminie 7 dni od dnia udzielenia kredytu lub dokonania wpłaty.

§ 3. Rejestry, o których mowa w § 1, powinny być umieszczone na stronie internetowej komitetu co najmniej do dnia:

- 1) podania sprawozdania finansowego przez Państwową Komisję Wyborczą do publicznej wiadomości albo
- 2) przedłożenia sprawozdania finansowego komisarzowi wyborczemu.

§ 4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia wzory rejestrów, o których mowa w § 1, sposób ich prowadzenia, a także sposób ich przekazania organom wyborczym, w szczególności:

- 1) zakres danych zawartych w rejestrach,
- 2) metody aktualizacji rejestrów,
- 3) sposób prezentacji informacji zawartych w rejestrach na stronie internetowej komitetu

– mając na względzie przejrzystość i czytelność danych zawartych w rejestrach.

§ 5. Obowiązek o którym mowa w § 1, nie dotyczy komitetów wyborczych, które zgłaszają kandydata lub kandydatów wyłącznie do rady gminy lub rady powiatu.

Art. 141.

§ 1. Do finansowania komitetów wyborczych partii politycznych w sprawach nieuregulowanych w kodeksie stosuje się przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

§ 2. Od dnia przyjęcia przez właściwy organ wyborczy zawiadomienia, o którym mowa odpowiednio w art. 86 § 2 albo art. 87 § 5, do dnia wyborów partia polityczna, która samodzielnie utworzyła komitet wyborczy lub wchodzi w skład koalicji wyborczej, nie może prowadzić i finansować agitacji wyborczej na rzecz upowszechniania celów programowych partii politycznej.

Art. 142.

- § 1. Pełnomocnik finansowy, w terminie 3 miesiące od dnia wyborów, przedkłada organowi wyborczemu, któremu komitet wyborczy złożył zawiadomienie o utworzeniu komitetu, sprawozdanie o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, zwane dalej „sprawozdaniem finansowym”.
- § 2. Jeżeli sprawozdanie finansowe przedkładane jest Państwowej Komisji Wyborczej do sprawozdania dołącza się opinię biegłego rewidenta wraz z raportem.
- § 3. Opinią biegłego rewidenta i raportu nie sporządza się, jeżeli pełnomocnik finansowy, w terminie 30 dni od dnia wyborów, zawiadomi właściwy organ wyborczy, że komitet wyborczy nie miał przychodów, nie poniósł wydatków ani nie ma zobowiązań finansowych.
- § 4. Biegłego rewidenta, o którym mowa w § 2, wybiera Państwowa Komisja Wyborcza spośród kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w liczbie uzgodnionej z Państwową Komisją Wyborczą.
- § 5. Komisarz wyborczy, badając sprawozdanie finansowe, może zlecać sporządzenie przez biegłego rewidenta ekspertyz lub opinii i raportów.
- § 6. Koszty sporządzenia opinii i raportu, o których mowa w § 2 i 5, pokrywane są z budżetu państwa w części Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.
- § 7. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania finansowego oraz szczegółowy zakres zawartych w nim informacji, a także wykaz rodzajów dokumentów, jakie należy załączyć do sprawozdania, tak aby umożliwiły weryfikację podanych w sprawozdaniu informacji.

Art. 143.

- § 1. W wyborach do Sejmu i do Senatu, wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej sprawozdanie finansowe komitetu wyborczego w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.
- § 2. Sprawozdania finansowe, o których mowa w § 1, Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” po upływie terminu, o którym mowa w § 1.
- § 3. Sprawozdania finansowe przedkładane komisarzowi wyborczemu są udostępniane przez niego na wniosek zainteresowanych podmiotów. Komisarz wyborczy podaje do publicznej wiadomości, w formie komunikatu w dzienniku o zasięgu co najmniej wojewódzkim, informację o miejscu, czasie i sposobie ich udostępniania do wglądu.
- § 4. Wykaz wpłat obywateli polskich na rzecz komitetu wyborczego organizacji i komitetu wyborczego wyborców Państwowa Komisja Wyborcza i komisarz wyborczy udostępniają do wglądu na wniosek, w trybie i na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.).
- § 5. Pozostałe rodzaje dokumentów załączone do sprawozdań finansowych udostępniane są do wglądu podmiotom wymienionym w art. 144 § 7 w okresie przewidzianym na złożenie zastrzeżeń do sprawozdań finansowych, a pozostałym podmiotom

udostępniane są po tym okresie na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Art. 144.

- § 1. Organ wyborczy, któremu złożono sprawozdanie finansowe, w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia sprawozdania finansowego:
- 1) przyjmuje sprawozdanie bez zastrzeżeń;
 - 2) przyjmuje sprawozdanie, wskazując na jego uchybienia, w szczególności w przypadku gdy pozyskane, przyjęte lub wydatkowane z naruszeniem przepisów, o których mowa w pkt 3 lit. a, d i e środki finansowe nie przekraczają 1% ogólnej kwoty przychodów komitetu wyborczego, albo
 - 3) odrzuca sprawozdanie w przypadku stwierdzenia:
 - a) pozyskania lub wydatkowania środków komitetu wyborczego z naruszeniem przepisów art. 129 albo limitu, o którym mowa w art. 135,
 - b) przeprowadzania zbiórek publicznych wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 131 § 2,
 - c) przyjęcia przez komitet wyborczy partii politycznej albo koalicyjny komitet wyborczy środków finansowych pochodzących z innego źródła niż Fundusz Wyborczy,
 - d) przyjęcia przez komitet wyborczy wyborców albo komitet wyborczy organizacji korzyści majątkowych z naruszeniem przepisów art. 132 § 3-6,
 - e) przyjęcia przez komitet wyborczy partii politycznej albo koalicyjny komitet wyborczy korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym z naruszeniem przepisu art. 132 § 5.
- § 2. Odrzucenie sprawozdania finansowego następuje również w przypadku poręczenia kredytu z naruszeniem przepisów art. 132 § 6, a także dokonania czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań komitetu przez inną osobę aniżeli wymieniona w art. 132 § 6 lub dokonanej z naruszeniem limitu wpłat, o którym mowa w art. 134 § 2.
- § 3. W razie zaistnienia wątpliwości co do prawidłowości sprawozdania finansowego właściwy organ wyborczy wzywa komitet wyborczy do usunięcia wad sprawozdania lub udzielenia wyjaśnień w określonym terminie.
- § 4. Organ wyborczy, badając sprawozdanie finansowe, może zlecać sporządzenie ekspertyz lub opinii.
- § 5. Organy administracji publicznej udzielają Państwowej Komisji Wyborczej lub komisarzom wyborczym, na ich żądanie, pomocy niezbędnej w badaniu sprawozdania finansowego.
- § 6. Organy kontroli, rewizji i inspekcji działające w administracji rządowej i samorządzie terytorialnym współpracują z Państwową Komisją Wyborczą oraz komisarzami wyborczymi i są obowiązane do udostępniania Państwowej Komisji Wyborczej oraz komisarzom wyborczym, na ich wnioski, wyników postępowań kontrolnych prowadzonych przez te organy.
- § 7. W terminie 30 dni, odpowiednio, od dnia ogłoszenia sprawozdania finansowego albo od dnia ogłoszenia komunikatu, o którym mowa w art. 143 § 3 zdanie drugie:
- 1) partie polityczne,
 - 2) komitety wyborcze, które brały udział w danych wyborach,

3) stowarzyszenia i fundacje, które w swoich statutach przewidują działania związane z analizą finansowania kampanii wyborczych

- mogą zgłaszać Państwowej Komisji Wyborczej lub komisarzom wyborczym umotywowane pisemne zastrzeżenia do sprawozdań finansowych komitetów wyborczych.

§ 8. Organ wyborczy, w terminie 60 dni od dnia zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w § 7, udziela pisemnej odpowiedzi na zastrzeżenie.

Art. 145.

§ 1. W przypadku odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego przez Państwową Komisję Wyborczą pełnomocnik finansowy ma prawo, w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu sprawozdania, wnieść do Sądu Najwyższego skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia sprawozdania.

§ 2. Sąd Najwyższy rozpatruje skargę i wydaje w tej sprawie orzeczenie w terminie 60 dni od dnia doręczenia skargi. Orzeczenie doręcza się pełnomocnikowi finansowemu i Państwowej Komisji Wyborczej.

§ 3. Rozpatrzenie skargi przez Sąd Najwyższy następuje w składzie 7 sędziów, w postępowaniu nieprocesowym.

§ 4. Od orzeczenia Sądu Najwyższego nie przysługuje środek prawny.

§ 5. W przypadku odrzucenia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego przez komisarza wyborczego pełnomocnik finansowy ma prawo, w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu sprawozdania, wnieść do sądu okręgowego odwołanie od postanowienia. Rozpoznanie odwołania przez sąd okręgowy następuje w postępowaniu nieprocesowym, w terminie 30 dni od dnia doręczenia odwołania. Od orzeczenia sądu okręgowego nie przysługuje środek prawny.

§ 6. Jeżeli Sąd Najwyższy albo sąd okręgowy uzna skargę, o której mowa w § 1, lub odwołanie, o którym mowa w § 5, pełnomocnika finansowego za zasadne, odpowiednio Państwowa Komisja Wyborcza albo komisarz wyborczy niezwłocznie postanawia o przyjęciu sprawozdania finansowego.

§ 7. Po bezskutecznym upływie terminu do wniesienia skargi, o której mowa w § 1, lub odwołania, o którym mowa w § 5, albo po wydaniu orzeczenia, o którym mowa w § 2 lub 5, uznającego odwołanie lub skargę pełnomocnika finansowego za niezasadne, organ, któremu przedłożono sprawozdanie finansowe, przekazuje postanowienie o jego odrzuceniu naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu miejscowo ze względu na siedzibę komitetu wyborczego.

Art. 146.

Organ wyborczy, któremu złożono sprawozdanie finansowe, podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej, w formie komunikatu, informację o przyjętych i odrzuconych sprawozdaniach finansowych komitetów wyborczych.

Art. 147.

§ 1. W razie niezłożenia w terminie sprawozdania finansowego przez:

1) komitet wyborczy partii politycznej – partii politycznej nie przysługuje prawo do dotacji, o której mowa w art. 150 lub art. 151, oraz prawo do subwencji, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych;

- 2) koalicyjny komitet wyborczy – partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej nie przysługuje prawo do dotacji, o której mowa w art. 150 lub art. 151, oraz prawo do subwencji, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych;
- 3) komitet wyborczy wyborców – nie przysługuje mu prawo do dotacji, o której mowa w art. 150 lub art. 151.

§ 2. Do sprawozdania finansowego złożonego po terminie stosuje się odpowiednio przepisy art. 142–145.

Art. 148.

- § 1. W razie odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego lub odrzucenia skargi, o której mowa w art. 145 § 1, przysługująca partii politycznej lub komitetowi wyborczemu wyborców dotacja, o której mowa w art. 150 lub art. 151, pomniejszona zostaje o kwotę stanowiącą równowartość trzykrotności wysokości środków pozyskanych lub wydatkowanych z naruszeniem przepisów, o których mowa w art. 144 § 1 pkt 3.
- § 2. W razie odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego lub odrzucenia skargi, o której mowa w art. 145 § 1, przysługująca partii politycznej subwencja, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, pomniejszona zostaje o kwotę stanowiącą równowartość trzykrotności wysokości środków pozyskanych lub wydatkowanych z naruszeniem przepisów, o których mowa w art. 144 § 1 pkt 3.
- § 3. Pomniejszenie wysokości dotacji lub subwencji, o którym mowa w § 1 i 2, nie może przekraczać 75 % wysokości dotacji, o której mowa w art. 150 § 1 albo art. 151 § 1, lub 75 % wysokości subwencji, o której mowa w art. 28 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

Art. 149.

- § 1. Korzyści majątkowe przyjęte przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów kodeksu podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli korzyść majątkowa została zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość.
- § 2. Korzyścią majątkową, która podlega przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa, jest również wartość dokonanej czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań komitetu wyborczego przez inną osobę aniżeli wymieniona w art. 132 § 6 lub dokonanej z naruszeniem zasad, o których mowa w art. 132 § 6 lub art. 134 § 2.
- § 3. Przepis § 1 nie dotyczy korzyści majątkowych udzielonych komitetowi wyborczemu z naruszeniem przepisów kodeksu, które komitet wyborczy zwrócił w terminie 30 dni od dnia udzielenia.
- § 4. Przepis § 1 nie dotyczy korzyści majątkowych udzielonych komitetowi wyborczemu z naruszeniem przepisów kodeksu, które to korzyści lub ich równowartość zostały, w terminie 14 dni od dnia doręczenia komitetowi wyborczemu postanowienia o przyjęciu lub o odrzuceniu jego sprawozdania finansowego, a w przypadku złożenia skargi lub odwołania, o których mowa w art. 145 § 1 i 5 - w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez właściwy sąd, dobrowolnie wpłacone na rachunek bankowy urzędu skarbowego właściwego dla siedziby komitetu. Korzyści majątkowe o charakterze niepieniężnym komitet wyborczy przekazuje temu urzędowi skarbowemu. Potwierdzenie wpłacenia albo przekazania korzyści

majątkowej lub jej równowartości komitet wyborczy przedstawia właściwemu organowi wyborczemu.

- § 5. Przyjęcie korzyści majątkowych z naruszeniem przepisów kodeksu stwierdza właściwy organ wyborczy w postanowieniu o przyjęciu lub o odrzuceniu sprawozdania finansowego.
- § 6. W przypadku niewykonania czynności, o których mowa w § 4 zdanie pierwsze i drugie, albo jednej z tych czynności naczelnik urzędu skarbowego właściwy miejscowo dla siedziby komitetu wyborczego, na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej lub komisarza wyborczego, występuje do sądu przeciwko podmiotom, o których mowa w art. 130 § 1, o orzeczenie przepadku korzyści majątkowej lub jej równowartości oraz wydanie tej korzyści majątkowej lub zapłatę jej równowartości.
- § 7. Sądem właściwym do orzekania w sprawach, o których mowa w § 1, jest sąd okręgowy właściwy ze względu na siedzibę organu skarbowego, o którym mowa w § 6.
- § 8. Sąd okręgowy rozpatruje sprawy, o których mowa w § 6, w postępowaniu nieprocesowym.
- § 9. Egzekucja korzyści majątkowej lub jej równowartości następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Organem egzekucyjnym jest naczelnik urzędu skarbowego, o którym mowa w § 6.
- § 10. Przejęte rzeczy ruchome, wierzytelności i inne prawa majątkowe naczelnik urzędu skarbowego spienięża według przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.), dotyczących egzekucji należności pieniężnych.

Art. 150.

- § 1. Partii politycznej, której komitet wyborczy uczestniczył w wyborach, partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej, a także komitetowi wyborczemu wyborców uczestniczących w wyborach do Sejmu i do Senatu przysługuje prawo do dotacji z budżetu państwa, zwanej dalej „dotacją podmiotową”, za każdy uzyskany mandat posła i senatora. Wydatki związane z dotacją podmiotową pokrywane są z budżetu państwa w części Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.
- § 2. Wysokość dotacji podmiotowej oblicza się według wzoru:

$$D_p = \frac{W}{560} \times M,$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

D_p – wysokość przysługującej dotacji podmiotowej,

W – sumę wydatków na kampanię wyborczą komitetów wyborczych (do wysokości przysługujących komitetom wyborczym limitów wydatków przewidzianych w wyborach do Sejmu i do Senatu), które uzyskały co najmniej 1 mandat,

M – liczbę mandatów posłów i senatorów uzyskanych przez dany komitet wyborczy.

- § 3. Dotacja podmiotowa przysługuje wyłącznie do wysokości wydatków uwidocznionej w sprawozdaniu finansowym.
- § 4. Dotacja podmiotowa przysługuje w wysokości, o której mowa w § 2 i 3, także za każdy mandat posła i senatora uzyskany w wyborach ponownych do Sejmu i do Senatu oraz w wyborach uzupełniających do Senatu.

- § 5. Wysokość dotacji podmiotowej przysługującej partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej ustala się dzieląc kwotę obliczoną zgodnie z § 2 między partie wchodzące w skład koalicji w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą. Proporcje określone w tej umowie nie mogą być zmienione. Jeżeli partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej nie określiły w umowie zawiązującej koalicję proporcji, to należną koalicji dotację podmiotową każdej z nich wypłaca się w równych częściach.
- § 6. Przekazania dotacji podmiotowej na wskazany przez podmioty, o których mowa w § 1, rachunek bankowy dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych na podstawie informacji Państwowej Komisji Wyborczej o uprawnionych do otrzymania dotacji podmiotowej oraz o liczbie mandatów uzyskanych przez dany komitet wyborczy. Dotacja podmiotowa jest wypłacana w terminie 9 miesięcy od dnia wyborów.
- § 7. W przypadku podziału, połączenia albo likwidacji partii politycznych odnośnie do ich prawa do dotacji podmiotowej stosuje się odpowiednio przepisy art. 37 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

Art. 151.

- § 1. Partii politycznej, której komitet wyborczy uczestniczył w wyborach, partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej, a także komitetowi wyborczemu wyborców uczestniczącym w wyborach do Parlamentu Europejskiego przysługuje prawo do dotacji z budżetu państwa, zwanej dalej „dotacją podmiotową”, za każdy uzyskany mandat posła do Parlamentu Europejskiego. Wydatki związane z dotacją podmiotową są pokrywane z budżetu państwa w części Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.
- § 2. Wysokość dotacji podmiotowej oblicza się według wzoru:
- $$D_p = \frac{W}{L} \times M,$$
- gdzie poszczególne symbole oznaczają:
- D_p – wysokość przysługującej dotacji podmiotowej,
 - W – kwotę złotych równą liczbie wyborców, którzy oddali głosy,
 - L – liczbę wybieranych w Rzeczypospolitej Polskiej posłów do Parlamentu Europejskiego,
 - M – liczbę mandatów uzyskanych przez dany komitet wyborczy.
- § 3. Dotacja podmiotowa przysługuje wyłącznie do wysokości wydatków uwidocznionej w sprawozdaniu finansowym przyjętym przez Państwową Komisję Wyborczą.
- § 4. Wysokość dotacji podmiotowej przysługującej partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej ustala się dzieląc kwotę obliczoną zgodnie z § 2 między partie wchodzące w skład koalicji w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą. Proporcje określone w tej umowie nie mogą być zmienione. Jeżeli partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej nie określiły w umowie zawiązującej koalicję proporcji, to należną koalicji dotację podmiotową każdej z nich wypłaca się w równych częściach.
- § 5. Przekazania dotacji podmiotowej na wskazany przez podmioty, o których mowa w § 1, rachunek bankowy dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych na

podstawie informacji Państwowej Komisji Wyborczej o uprawnionych do otrzymania dotacji podmiotowej oraz o liczbie mandatów uzyskanych przez dany komitet wyborczy. Dotacja podmiotowa jest wypłacana w terminie 9 miesięcy od dnia wyborów.

- § 6. W przypadku podziału, połączenia albo likwidacji partii politycznych odnośnie do ich prawa do dotacji podmiotowej stosuje się odpowiednio przepisy art. 37 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.

Dział II

Organy wyborcze

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 152.

- § 1. Stałymi organami wyborczymi są Państwowa Komisja Wyborcza oraz komisarze wyborczy.
- § 2. Organami wyborczymi powoływanymi w związku z zarządzonymi wyborami są odpowiednio okręgowe, rejonowe i terytorialne komisje wyborcze oraz obwodowe komisje wyborcze.
- § 3. Terytorialnymi komisjami wyborczymi są wojewódzkie, powiatowe i gminne komisje wyborcze.
- § 4. Właściwość rzeczową oraz miejscową komisji wyborczych, o których mowa w § 2 i 3, określają przepisy szczególne kodeksu.

Art. 153.

- § 1. Można być członkiem tylko jednej komisji wyborczej. Nie mogą być członkami komisji kandydaci w wyborach, pełnomocnicy wyborczy, pełnomocnicy finansowi oraz mężowie zaufania.
- § 2. Członkostwo w komisji wyborczej wygasa z dniem podpisania zgody na kandydowanie w wyborach bądź objęcia funkcji pełnomocnika lub męża zaufania, o których mowa w § 1.
- § 3. Członkowie komisji wyborczej nie mogą prowadzić agitacji wyborczej na rzecz poszczególnych kandydatów oraz list kandydatów.

Art. 154.

- § 1. Członkom komisji wyborczych przysługują:
- 1) diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów;
 - 2) zryczałtowane diety za czas związany z wykonywaniem zadań członka komisji w przypadku członków okręgowych, rejonowych i terytorialnych komisji wyborczych oraz za czas związany z przeprowadzeniem głosowania oraz ustaleniem wyników głosowania w przypadku członków obwodowych komisji wyborczych.
- § 2. W przypadku gdy członek okręgowej, rejonowej lub terytorialnej komisji wyborczej nie brał udziału we wszystkich posiedzeniach komisji, przysługująca mu dieta, o której mowa w § 1 pkt 2, ulega obniżeniu proporcjonalnie do liczby posiedzeń komisji, w których nie brał udziału.
- § 3. Członkom Państwowej Komisji Wyborczej, a także przewodniczącym okręgowych i rejonowych komisji wyborczych, którzy pełnią funkcje z urzędu jako komisarze wyborczy, nie przysługują zryczałtowane diety, o których mowa w § 1 pkt 2.

- § 3a. Przepis § 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio do członków Państwowej Komisji Wyborczej oraz komisarzy wyborczych.
- § 4. Członkowi obwodowej lub terytorialnej komisji wyborczej w związku z wykonywaniem zadań przysługuje do 5 dni zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz uprawnień ze stosunku pracy, z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia.
- § 5. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych i ponoszą odpowiedzialność jak funkcjonariusze publiczni.
- § 6. Członkom komisji wyborczych przysługuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.) zaopatrzenie z tytułu wypadku przy wykonywaniu zadań tych komisji.
- § 7. Państwowa Komisja Wyborcza, określi, w drodze uchwały:
- 1) wysokość oraz szczegółowe zasady, na których przysługują diety, zwrot kosztów podróży i noclegów oraz zryczałtowane diety, o których mowa w § 1,
 - 2) warunki obniżania wysokości diet członków komisji wyborczych w przypadku nieuczestniczenia w wykonywaniu części zadań komisji,
 - 3) sposoby dokumentowania dni zwolnienia od pracy, o których mowa w § 4
- biorąc pod uwagę zakres obowiązków członków komisji wyborczych.

Art. 155.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza, komisarz wyborczy, okręgowa komisja wyborcza oraz rejonowa komisja wyborcza mogą utworzyć na czas wyborów swoje inspekcje w celu realizacji zadań przewidzianych w kodeksie.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza może powierzyć wykonywanie zadań swojej inspekcji inspekcjom powołanym przez komisarza wyborczego, okręgową komisję wyborczą lub rejonową komisję wyborczą.
- § 3. Do osób powołanych w skład inspekcji stosuje się odpowiednio przepisy art. 154 § 1 i 4–6.
- § 4. Państwowa Komisja Wyborcza określi w drodze uchwały:
- 1) wysokość oraz szczegółowe zasady, na których przysługują diety, zryczałtowane diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów osobom powołanym w skład inspekcji,
 - 2) sposoby dokumentowania dni zwolnienia od pracy na czas udziału w pracach inspekcji
- biorąc pod uwagę zakres obowiązków osób powołanych w skład inspekcji.

Art. 156.

- § 1. Obsługę i techniczno-materialne warunki pracy obwodowych i terytorialnych komisji wyborczych, w tym możliwość wykorzystania techniki elektronicznej, oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy, powiatu lub województwa zapewnia odpowiednio wójt, starosta lub marszałek województwa. Zadania wykonywane w tym zakresie są zadaniami zleconymi jednostek samorządu terytorialnego.

- § 2. Jednostki organizacyjne sprawujące trwały zarząd nieruchomości państwowych i komunalnych są obowiązane udostępnić bezpłatnie pomieszczenia:
- 1) na wniosek dyrektora właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego – z przeznaczeniem na siedziby okręgowych i terytorialnych komisji wyborczych;
 - 2) na wniosek wójta – z przeznaczeniem na siedziby obwodowych komisji wyborczych.
- § 3. Pomieszczenia przeznaczone na siedziby organów wyborczych powinny być łatwo dostępne dla osób niepełnosprawnych.
- § 4. Na siedziby komisji wyborczych można również wyznaczyć pomieszczenia innych podmiotów niż wymienione w § 2, po uprzednim porozumieniu z zarządzającymi tymi pomieszczeniami.
- § 5. Przepisy § 1–4 stosuje się odpowiednio do kapitanów polskich statków morskich oraz konsulów.

Rozdział 2

Państwowa Komisja Wyborcza

Art. 157.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza jest stałym najwyższym organem wyborczym właściwym w sprawach przeprowadzania wyborów i referendum.
- § 2. W skład Państwowej Komisji Wyborczej wchodzi:
- 1) 3 sędziów Trybunału Konstytucyjnego, wskazanych przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego;
 - 2) 3 sędziów Sądu Najwyższego, wskazanych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
 - 3) 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, wskazanych przez Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego.
- § 3. Sędziów, o których mowa w § 2, powołuje w skład Państwowej Komisji Wyborczej Prezydent Rzeczypospolitej, w drodze postanowienia.
- § 4. W skład Państwowej Komisji Wyborczej może wchodzić lub zostać powołany także sędzia w stanie spoczynku.
- § 5. Państwowa Komisja Wyborcza wybiera ze swojego składu przewodniczącego i dwóch zastępców przewodniczącego.
- § 6. Funkcję sekretarza Państwowej Komisji Wyborczej pełni Szef Krajowego Biura Wyborczego, który uczestniczy w jej posiedzeniach z głosem doradczym.
- § 7. Postanowienie, o którym mowa w § 3, podaje się do publicznej wiadomości oraz ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 158.

- § 1. Wygaśnięcie członkostwa w Państwowej Komisji Wyborczej następuje w przypadku:
- 1) zrzeczenia się członkostwa;
 - 2) o którym mowa w art. 153 § 2;
 - 3) śmierci członka Komisji;
 - 4) ukończenia 70 lat przez członka Komisji będącego sędzią w stanie spoczynku;

5) odwołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej na uzasadniony wniosek Prezesa, który wskazał sędziego jako członka Komisji.

§ 2. Uzupełnienie składu Państwowej Komisji Wyborczej następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o jej powołaniu. Przepis art. 157 § 7 stosuje się odpowiednio.

Art. 159.

§ 1. Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej pełnią swoje funkcje w Komisji niezależnie od swoich obowiązków służbowych w ramach pełnionej funkcji sędziego.

§ 2. Osobom wchodzącym w skład Państwowej Komisji Wyborczej przysługuje wynagrodzenie miesięczne ustalane na podstawie kwoty bazowej przyjmowanej do ustalenia wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, z zastosowaniem mnożników:

- 1) dla przewodniczącego – 3,5;
- 2) dla zastępcy przewodniczącego – 3,2;
- 3) dla członków Komisji – 3,0.

§ 3. Wynagrodzenie, o którym mowa w § 2, przysługuje niezależnie od uposażenia wypłacanego z tytułu pełnionej funkcji sędziego albo uposażenia przysługującego sędziemu w stanie spoczynku.

Art. 160.

§ 1. Do zadań Państwowej Komisji Wyborczej w sprawach związanych z przeprowadzaniem wyborów należy:

- 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego;
- 2) sprawowanie nadzoru nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców oraz sporządzaniem spisów wyborców;
- 3) powoływanie okręgowych i rejonowych komisji wyborczych oraz rozwiązywanie okręgowych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych po wykonaniu ich ustawowych zadań;
- 4) powoływanie i odwoływanie komisarzy wyborczych;
- 5) rozpatrywanie skarg na działalność okręgowych komisji wyborczych oraz komisarzy wyborczych;
- 6) ustalanie wzorów urzędowych formularzy oraz druków wyborczych, a także wzorów pieczęci organów wyborczych niższego stopnia;
- 7) ustalanie i ogłaszanie wyników głosowania i wyników wyborów w zakresie określonym przepisami szczególnymi kodeksu;
- 8) przedstawianie po każdych wyborach Prezydentowi Rzeczypospolitej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu oraz Prezesowi Rady Ministrów informacji o realizacji przepisów kodeksu i ewentualnych propozycji ich zmian;
- 9) prowadzenie i wspieranie działań informacyjnych zwiększających wiedzę obywateli na temat prawa wyborczego, w szczególności zasad głosowania;
- 10) wykonywanie innych zadań określonych w ustawach.

§ 2. Działania, o których mowa w § 1 pkt 9, Państwowa Komisja Wyborcza realizuje w szczególności poprzez:

- 1) prowadzenie internetowego portalu informacyjnego;

- 2) przygotowywanie publikacji o charakterze informacyjnym;
 - 3) przygotowywanie audycji informacyjnych rozpowszechnianych przez Telewizję Polską oraz Polskie Radio Spółka Akcyjna i spółki radiofonii regionalnej w wymiarze i na zasadach określonych w przepisach o kampanii wyborczej w programach radia i telewizji.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza w ramach działalności, o której mowa w § 1 pkt 9 i § 2, współdziała z organizacjami pozarządowymi w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536), do których celów statutowych należy rozwijanie demokracji, społeczeństwa obywatelskiego, podnoszenie aktywności wyborczej i upowszechnianie praw obywatelskich.
- § 4. Państwowa Komisja Wyborcza ustala swój regulamin, regulamin komisarzy wyborczych oraz regulaminy okręgowych, rejonowych, terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych, określając w nich w szczególności:
- 1) zasady i tryb pracy;
 - 2) sposób wykonywania zadań;
 - 3) sposób sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego.

Art. 161.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza wydaje wytyczne wiążące komisarzy wyborczych i komisje wyborcze niższego stopnia oraz wyjaśnienia dla organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego, a także podległych im jednostek organizacyjnych wykonujących zadania związane z przeprowadzeniem wyborów, jak i dla komitetów wyborczych oraz nadawców radiowych i telewizyjnych.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza uchyla uchwały okręgowych i rejonowych komisji wyborczych oraz postanowienia komisarzy wyborczych podjęte z naruszeniem prawa lub niezgodne z jej wytycznymi i przekazuje sprawę właściwej komisji do ponownego rozpoznania bądź podejmuje rozstrzygnięcie w sprawie.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza podejmuje uchwały w zakresie swoich ustawowych uprawnień.

Art. 162.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza określa:
- 1) warunki i sposób wykorzystania techniki elektronicznej przy:
 - a) ustalaniu wyników głosowania,
 - b) sporządzaniu protokołów przez obwodowe, terytorialne, rejonowe i okręgowe komisje wyborcze oraz Państwową Komisję Wyborczą,
 - c) sprawdzaniu pod względem zgodności arytmetycznej poprawności ustalenia wyników głosowania w obwodzie,
 - d) ustalaniu wyników wyborów,
 - 2) tryb przekazywania danych z protokołów, o których mowa w pkt 1, za pośrednictwem sieci elektronicznego przekazywania danych,
 - 3) tryb przekazywania przez obwodowe komisje wyborcze w trakcie głosowania danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania i liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania, oraz sposób podawania tych danych do publicznej wiadomości, jeżeli przepisy szczególne to przewidują

– uwzględniając konieczność zapewnienia warunków bezpieczeństwa wprowadzania i przetwarzania danych oraz ich przekazywania i odbioru.

§ 2. Państwowa Komisja Wyborcza zapewnia oprogramowanie dla wykonania czynności, o których mowa w § 1.

Art. 163.

Państwowa Komisja Wyborcza publikuje opracowanie statystyczne zawierające szczegółowe informacje o wynikach głosowania i wyborów oraz udostępnia wyniki głosowania i wyborów w formie dokumentu elektronicznego.

Art. 164.

Państwowa Komisja Wyborcza jest uprawniona do używania pieczęci urzędowej w rozumieniu przepisów o pieczęciach państwowych. Średnica pieczęci wynosi 35 mm.

Art. 165.

§ 1. Państwowa Komisja Wyborcza wykonuje czynności wynikające ze sprawowanego nadzoru nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców oraz sporządzaniem spisów wyborców, a w szczególności:

- 1) kontroluje prawidłowość prowadzenia i aktualizowania rejestru wyborców oraz sporządzania spisów wyborców;
- 2) bada zgodność danych rejestru wyborców i spisów wyborców z danymi ewidencji ludności i aktów stanu cywilnego w gminie;
- 3) występuje z urzędu do właściwych organów o wykreślenie z rejestru wyborców lub spisu wyborców osób, które zostały wpisane do rejestru lub spisu z naruszeniem przepisów prawa;
- 4) gromadzi i podaje do publicznej wiadomości, nie rzadziej niż raz na kwartał, informację o liczbie wyborców objętych rejestrem wyborców w gminach;
- 5) podaje do publicznej wiadomości, według gmin, informację o liczbie wyborców wpisanych do spisów wyborców według stanu na dzień ich sporządzenia dla danych wyborów.

§ 2. Czynności, o których mowa w § 1, Państwowa Komisja Wyborcza wykonuje przy pomocy Krajowego Biura Wyborczego. Szczegółowy sposób wykonywania tych czynności, w celu zapewnienia właściwego ich wykonania, określa regulamin Państwowej Komisji Wyborczej.

§ 3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, w drodze rozporządzenia, obowiązki organów prowadzących sprawy ewidencji ludności w zapewnieniu Państwowej Komisji Wyborczej wykonania jej zadań związanych z nadzorem nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców oraz sporządzaniem spisów wyborców, w tym tryb udostępniania dokumentów oraz przekazywania informacji o liczbie mieszkańców ujętych w ewidencji ludności i liczbie wyborców wpisanych do rejestru wyborców i spisów wyborców oraz zasady i formy współdziałania organów administracji rządowej z Krajowym Biurem Wyborczym w tym zakresie, mając na względzie konieczność zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych, ich przekazywania oraz odbioru.

Rozdział 3

Komisarz wyborczy

Art. 166.

- § 1. Komisarz wyborczy jest pełnomocnikiem Państwowej Komisji Wyborczej wyznaczonym na obszar stanowiący województwo lub część jednego województwa.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza określa właściwość terytorialną komisarzy wyborczych oraz właściwość rzeczową w zakresie wykonywania czynności o charakterze ogólnowojevodzkim, z uwzględnieniem zadań związanych z wyborami do sejmiku województwa oraz zadań, o których mowa w art. 167 § 1 pkt 8 i 9.
- § 3. Komisarzy wyborczych powołuje w każdym województwie, w liczbie od 2 do 6, spośród sędziów, na okres 5 lat, Państwowa Komisja Wyborcza, na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Ta sama osoba może być ponownie powołana na stanowisko komisarza.
- § 4. Komisarzem wyborczym może być także sędzia w stanie spoczynku, nie dłużej jednak niż do ukończenia 70 lat.
- § 5. Komisarz wyborczy pełni swoją funkcję niezależnie od sprawowania urzędu sędziego właściwego sądu.
- § 6. Komisarzom wyborczym przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości wynagrodzenia członka Państwowej Komisji Wyborczej. Przepis art. 159 § 3 stosuje się odpowiednio.
- § 7. Funkcja komisarza wyborczego wygasa w przypadku:
- 1) zrzeczenia się funkcji;
 - 2) śmierci;
 - 3) ustania stosunku służbowego sędziego;
 - 4) ukończenia 70 lat przez komisarza będącego sędzią w stanie spoczynku;
 - 5) odwołania.
- § 8. Państwowa Komisja Wyborcza odwołuje komisarza wyborczego przed upływem okresu, na jaki został powołany:
- 1) w przypadku niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków komisarza wyborczego;
 - 2) na uzasadniony wniosek prezesa właściwego sądu;
 - 3) na uzasadniony wniosek Ministra Sprawiedliwości.
- § 9. W przypadkach, o których mowa w § 7 i 8, powołanie komisarza wyborczego następuje w trybie i na zasadach określonych w § 3.
- § 10. W razie czasowej niemożności pełnienia funkcji przez komisarza wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza może powierzyć pełnienie tej funkcji, na ten okres, innemu komisarzowi wyborczemu lub innej osobie zapewniającej rzetelne wykonanie czynności wyborczych.

Art. 167.

- § 1. Do zadań komisarza wyborczego należy:
- 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego;
 - 2) zapewnianie, we współdziałaniu z organami jednostek samorządu terytorialnego, organizacji wyborów do rad na obszarze województwa;

- 3) powoływanie terytorialnych komisji wyborczych oraz rozwiązywanie terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego po wykonaniu ich ustawowych zadań;
- 4) rozpatrywanie skarg na działalność terytorialnych komisji wyborczych;
- 5) kontrolowanie, w zakresie ustalonym przez Państwową Komisję Wyborczą, prawidłowości sporządzania spisów wyborców;
- 6) podawanie do publicznej wiadomości informacji o składach terytorialnych komisji wyborczych powołanych na obszarze województwa;
- 7) udzielanie, w miarę potrzeby, terytorialnym i obwodowym komisjom wyborczym wyjaśnień;
- 8) ustalanie zbiorczych wyników wyborów do rad oraz wyborów wójtów przeprowadzonych na obszarze województwa i ogłaszanie ich w trybie określonym w kodeksie;
- 9) przedkładanie sprawozdania z przebiegu wyborów na obszarze województwa, wraz z ich wynikami, Państwowej Komisji Wyborczej;
- 10) wykonywanie innych czynności przewidzianych w ustawach lub zleconych przez Państwową Komisję Wyborczą.

§ 2. Komisarz wyborczy uchyla uchwały terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych podjęte z naruszeniem prawa lub niezgodne z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej i przekazuje sprawę właściwej komisji do ponownego rozpatrzenia lub podejmuje rozstrzygnięcie w sprawie.

§ 3. Komisarz wyborczy wydaje postanowienia w zakresie swoich ustawowych uprawnień.

Art. 168.

§ 1. Komisarz wyborczy, na podstawie protokołów z wyborów sporządzonych przez właściwe terytorialne komisje wyborcze, podaje do publicznej wiadomości, w formie obwieszczenia, wyniki wyborów do rad oraz wyborów wójtów na obszarze województwa.

§ 2. W obwieszczeniu, o którym mowa w § 1, zamieszcza się zbiorczą informację o wynikach głosowania i wynikach wyborów:

- 1) do rad, do których wybory zostały przeprowadzone, oraz – odrębnie dla każdej rady – w szczególności dane o liczbie mandatów uzyskanych przez listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych oraz nazwiska i imiona wybranych radnych z podaniem oznaczenia listy, z której zostali wybrani;
- 2) wójtów – w szczególności nazwiska i imiona wybranych wójtów z podaniem nazw komitetów wyborczych, które ich zgłosiły.

§ 3. Państwowa Komisja Wyborcza określa wzór obwieszczenia, o którym mowa w § 1.

Art. 169.

Obwieszczenie komisarza wyborczego ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym oraz podaje do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie odpowiedniego wyciągu z obwieszczenia na obszarze każdej gminy. Jeden egzemplarz obwieszczenia przesyła się do Państwowej Komisji Wyborczej w terminie i trybie przez nią ustalonym.

Rozdział 4

Okręgowa komisja wyborcza

Art. 170.

- § 1. W skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi od 5 do 11 sędziów, w tym z urzędu, jako jej przewodniczący, komisarz wyborczy. W skład komisji może być także powołany sędzia w stanie spoczynku, który nie ukończył 70 lat.
- § 2. Sędziów do składu komisji zgłasza Minister Sprawiedliwości, w liczbie uzgodnionej z Państwową Komisją Wyborczą, najpóźniej w 52 dniu przed dniem wyborów.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza powołuje okręgowe komisje wyborcze najpóźniej w 48 dniu przed dniem wyborów.
- § 4. W razie braku możliwości pełnienia funkcji przewodniczącego komisji przez komisarza wyborczego komisja wybiera przewodniczącego ze swojego grona. W takim przypadku Minister Sprawiedliwości zgłasza do składu komisji jednego sędziego więcej, aniżeli wynikałoby to z uzgodnień, o których mowa w § 2.
- § 5. Pierwsze posiedzenie komisji organizuje, z upoważnienia Państwowej Komisji Wyborczej, dyrektor właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego.
- § 6. Komisja na pierwszym posiedzeniu wybiera spośród siebie dwóch zastępców przewodniczącego komisji. Funkcję sekretarza okręgowej komisji wyborczej pełni dyrektor właściwej miejscowo delegatury Krajowego Biura Wyborczego albo osoba przez niego wskazana. Sekretarz uczestniczy w pracach komisji z głosem doradczym.
- § 7. Skład komisji podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.
- § 8. Techniczno-materialne warunki pracy okręgowej komisji wyborczej zapewnia Krajowe Biuro Wyborcze.

Art. 171.

- § 1. Wygaśnięcie członkostwa w okręgowej komisji wyborczej następuje w przypadku:
 - 1) zrzeczenia się członkostwa;
 - 2) o którym mowa w art. 153 § 2;
 - 3) śmierci członka komisji;
 - 4) odwołania.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza odwołuje członka okręgowej komisji wyborczej:
 - 1) w przypadku niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków członka komisji;
 - 2) na uzasadniony wniosek Ministra Sprawiedliwości w odniesieniu do zgłoszonego przez niego członka komisji.
- § 3. Uzupełnienie składu komisji następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o jej powołaniu. Przepis art. 170 § 7 stosuje się odpowiednio.

Art. 172.

- § 1. Do zadań okręgowej komisji wyborczej należy:
 - 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego przez odpowiednio rejonowe lub obwodowe komisje wyborcze;
 - 2) rejestrowanie okręgowych list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora oraz list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego;

- 3) zarządzanie drukowania kart do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego;
- 4) ustalanie i ogłaszanie wyników głosowania i wyników wyborów w okręgu wyborczym w zakresie określonym przepisami szczególnymi kodeksu;
- 5) rozpatrywanie skarg na działalność odpowiednio rejonowych lub obwodowych komisji wyborczych;
- 6) zapewnienie wykonania zadań wyborczych we współdziałaniu z wojewodą i organami jednostek samorządu terytorialnego;
- 7) wykonywanie innych zadań przewidzianych w kodeksie lub zleconych przez Państwową Komisję Wyborczą.

§ 2. Okręgowa komisja wyborcza podejmuje uchwały w zakresie swoich ustawowych uprawnień.

Art. 173.

Okręgowa komisja wyborcza powołuje, w trybie i na zasadach określonych przez Państwową Komisję Wyborczą, pełnomocników do wypełniania zadań, przewidzianych w kodeksie.

(...)

Rozdział 7

Obwodowa komisja wyborcza

Art. 182.

§ 1. Obwodową komisję wyborczą powołuje spośród wyborców:

- 1) w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów – wójt,
- 2) w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójtów najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów – właściwa terytorialna komisja wyborcza
– z zastrzeżeniem przepisów art. 183.

§ 2. W skład obwodowej komisji wyborczej powołuje się:

- 1) od 6 do 8 osób spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych lub upoważnione przez nich osoby;
- 2) jedną osobę wskazaną przez wójta spośród pracowników samorządowych gminy lub gminnych jednostek organizacyjnych.

§ 3. W skład obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, aresztach śledczych oraz oddziałach zewnętrznych takich zakładów i aresztów powołuje się:

- 1) od 4 do 6 osób spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych lub upoważnione przez nich osoby;
- 2) jedną osobę wskazaną przez wójta spośród pracowników jednostki, w której utworzony jest obwód.

§ 4. Kandydatami, o których mowa w § 2 pkt 1 i w § 3 pkt 1, mogą być tylko osoby ujęte w stałym rejestrze wyborców danej gminy.

- § 5. Pełnomocnik wyborczy lub upoważniona przez niego osoba może zgłosić tylko po jednym kandydacie do każdej obwodowej komisji wyborczej na obszarze okręgu wyborczego, w którym została zarejestrowana zgłoszona przez niego lista kandydatów na posłów, posłów do Parlamentu Europejskiego, radnych lub zarejestrowany został kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej, senatora lub wójta. Zgłoszenia w wyborach do Sejmu i do Senatu, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje się najpóźniej w 23 dniu przed dniem wyborów. Zgłoszenia w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz w wyborach wójtów dokonuje się najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów.
- § 6. Zgłoszenie do składu obwodowej komisji wyborczej następuje po uzyskaniu zgody osoby, której ma dotyczyć.
- § 7. W przypadku zgłoszenia do składu obwodowej komisji wyborczej liczby kandydatów przekraczającej dopuszczalny skład komisji, skład komisji ustala się w drodze publicznego losowania przeprowadzonego przez wójta.
- § 8. Jeżeli liczba kandydatów zgłoszonych w trybie, o którym mowa w § 5, jest mniejsza od dopuszczalnego minimalnego składu liczbowego komisji, uzupełnienia jej składu dokonuje wójt spośród osób ujętych w stałym rejestrze wyborców tej gminy. Przepis § 6 stosuje się odpowiednio.
- § 9. Pierwsze posiedzenie obwodowej komisji wyborczej zwołuje wójt.
- § 10. Obwodowa komisja wyborcza na pierwszym posiedzeniu wybiera spośród siebie przewodniczącego i jego zastępcę. Skład komisji podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.
- § 11. Państwowa Komisja Wyborcza określa sposób zgłaszania kandydatów na członków obwodowych komisji wyborczych, wzór zgłoszenia oraz zasady powoływania tych komisji, w tym tryb przeprowadzenia losowania, o którym mowa w § 7.

Art. 183.

- § 1. Obwodowe komisje wyborcze w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich i za granicą powołują spośród wyborców odpowiednio kapitanowie tych statków oraz konsulowie. Przepisy art. 182 § 3–10 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu odpowiednio z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej oraz ministrem właściwym do spraw zagranicznych, tryb i termin powołania komisji, o których mowa w § 1.

Art. 184.

- § 1. Wygaśnięcie członkostwa w obwodowej komisji wyborczej następuje w przypadku:
- 1) zrzeczenia się członkostwa;
 - 2) o którym mowa w art. 153 § 2;
 - 3) śmierci członka komisji;
 - 4) utraty prawa wybierania;
 - 5) niespełniania warunku, o którym mowa w art. 182 § 4;
 - 6) odwołania.
- § 2. Wójt odwołuje członka obwodowej komisji wyborczej w przypadku niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków przez członka komisji.

- § 3. W wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego organem właściwym do odwołania członka obwodowej komisji wyborczej w przypadkach, o których mowa w § 2, jest właściwa terytorialnie komisja wyborcza wyższego stopnia.
- § 4. Uzupełnienie składu obwodowej komisji wyborczej następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o jej powołaniu. Przepis art. 182 § 10 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

Art. 185.

Do zadań obwodowej komisji wyborczej należy:

- 1) przeprowadzenie głosowania w obwodzie;
- 2) czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania;
- 3) ustalenie wyników głosowania w obwodzie i podanie ich do publicznej wiadomości;
- 4) przesłanie wyników głosowania do właściwej komisji wyborczej.

Art. 186.

- § 1. Lokale obwodowych komisji wyborczych, o których mowa w art. 16 § 1 pkt 3, zapewnia wójt, z tym że w każdej gminie co najmniej 1/2 lokali obwodowych komisji wyborczych powinna być dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.
- § 2. Minister właściwy do spraw budownictwa, lokalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej, tak aby został dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

Rozdział 8

Krajowe Biuro Wyborcze

Art. 187.

- § 1. Krajowe Biuro Wyborcze zapewnia obsługę Państwowej Komisji Wyborczej, komisarzy wyborczych oraz innych organów wyborczych w zakresie określonym w kodeksie oraz innych ustawach.
- § 2. Do zadań Krajowego Biura Wyborczego należy zapewnienie warunków organizacyjno-administracyjnych, finansowych i technicznych, związanych z organizacją i przeprowadzaniem wyborów i referendów w zakresie określonym w kodeksie oraz innych ustawach.
- § 3. Krajowe Biuro Wyborcze wykonuje również inne zadania wynikające z kodeksu oraz innych ustaw.

Art. 188.

- § 1. Pracą Krajowego Biura Wyborczego kieruje Szef Krajowego Biura Wyborczego.
- § 2. Szef Krajowego Biura Wyborczego jest kierownikiem urzędu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953, z późn. zm.).
- § 3. Jednostkami organizacyjnymi Krajowego Biura Wyborczego są:
- 1) zespoły;

2) delegatury.

- § 4. Organizację Krajowego Biura Wyborczego oraz zakres działania i właściwość terytorialną jednostek organizacyjnych Krajowego Biura Wyborczego określa statut nadany przez Państwową Komisję Wyborczą na wniosek Szefa Krajowego Biura Wyborczego. Statut Krajowego Biura Wyborczego ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
- § 5. Szef i pracownicy Krajowego Biura Wyborczego nie mogą należeć do partii politycznych ani prowadzić działalności politycznej.
- § 6. Szef Krajowego Biura Wyborczego na podstawie statutu określi, w drodze zarządzenia, szczegółową organizację wewnętrzną jednostek organizacyjnych Krajowego Biura Wyborczego oraz ich właściwość rzeczową.

Art. 189.

- § 1. Krajowe Biuro Wyborcze współdziała z właściwymi organami administracji rządowej oraz jednostkami samorządu terytorialnego w celu realizacji zadań związanych z organizacją i przeprowadzaniem wyborów oraz referendów.
- § 2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Szefa Krajowego Biura Wyborczego, określi, w drodze rozporządzenia, zasady współdziałania terenowych organów administracji rządowej z Krajowym Biurem Wyborczym w zakresie, o którym mowa w § 1, biorąc pod uwagę potrzeby zapewnienia sprawnej organizacji wyborów i referendów.
- § 3. Zasady współdziałania organów jednostek samorządu terytorialnego z Krajowym Biurem Wyborczym określają przepisy art. 181 i art. 156 § 1, 2 i 4.

Art. 190.

- § 1. Szef Krajowego Biura Wyborczego jest organem wykonawczym Państwowej Komisji Wyborczej.
- § 2. Szef Krajowego Biura Wyborczego jest powoływany i odwoływany przez Państwową Komisję Wyborczą na wniosek jej przewodniczącego.
- § 3. Do Szefa Krajowego Biura Wyborczego stosuje się przepisy dotyczące osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Wynagrodzenie Szefa Krajowego Biura Wyborczego odpowiada wysokości wynagrodzenia sekretarza stanu.

Art. 191.

- § 1. Szef Krajowego Biura Wyborczego dysponuje wyodrębnionymi w budżecie państwa w części dotyczącej Krajowego Biura Wyborczego środkami finansowymi.
- § 2. Ze środków finansowych, o których mowa w § 1, są pokrywane wydatki związane z bieżącą działalnością Państwowej Komisji Wyborczej i innych stałych organów wyborczych oraz Krajowego Biura Wyborczego, a także dotacje na stałe zadania związane z organizacją i przeprowadzaniem wyborów oraz referendów, zlecone jednostkom samorządu terytorialnego.
- § 3. Szef Krajowego Biura Wyborczego dysponuje, w zakresie określonym ustawami, środkami finansowymi rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonej na wydatki związane z organizacją i przeprowadzaniem wyborów oraz referendów.
- § 4. Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego na wykonywanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzaniem wyborów oraz referendów przekazywane są tym

jednostkom przez Szefa Krajowego Biura Wyborczego lub działających z jego upoważnienia dyrektorów jednostek organizacyjnych Biura.

(...)

Dział V

Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej

Rozdział 1

Zasady ogólne

Art. 287.

Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej są powszechne, równe i bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.

Art. 288.

Prezydent Rzeczypospolitej wybierany jest na pięcioletnią kadencję i ponownie może być wybrany tylko raz.

Art. 289.

- § 1. Wybory zarządza Marszałek Sejmu nie wcześniej niż na 7 miesięcy i nie później niż na 6 miesięcy przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej i wyznacza ich datę na dzień wolny od pracy przypadający nie wcześniej niż na 100 dni i nie później niż na 75 dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 2. W razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Marszałek Sejmu zarządza wybory nie później niż w czternastym dniu po opróżnieniu urzędu i wyznacza datę wyborów na dzień wolny od pracy przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów.

Art. 290.

- § 1. Marszałek Sejmu zarządza wybory Prezydenta Rzeczypospolitej w drodze postanowienia. Postanowienie Marszałka Sejmu podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 3 dniu od dnia zarządzenia wyborów.
- § 2. W postanowieniu, o którym mowa w § 1, Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określa dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w kodeksie (kalendarz wyborczy).

Art. 291.

- § 1. Nowo wybrany Prezydent Rzeczypospolitej składa przysięgę wobec Zgromadzenia Narodowego w ostatnim dniu urzędowania ustępującego Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 2. Ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej kończy urzędowanie z chwilą złożenia przysięgi przez nowo wybranego Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 3. Prezydent Rzeczypospolitej wybrany w wyborach, o których mowa w art. 289 § 2, składa przysięgę wobec Zgromadzenia Narodowego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego o stwierdzeniu ważności wyborów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 4. Prezydent Rzeczypospolitej obejmuje urząd po złożeniu przysięgi.

Art. 292.

- § 1. Jeżeli w wyborach, o których mowa w art. 289, żaden z kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej nie uzyskał więcej niż połowy ważnie oddanych głosów, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie.
- § 2. W ponownym głosowaniu wyboru dokonuje się spośród dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali największą liczbę głosów.
- § 3. Jeżeli którykolwiek z dwóch kandydatów, o których mowa w § 2, wycofa zgodę na kandydowanie, utraci prawo wyborcze lub umrze, w jego miejsce do wyborów w ponownym głosowaniu dopuszcza się kandydata, który otrzymał kolejno największą liczbę głosów w pierwszym głosowaniu. W takim przypadku datę ponownego głosowania odracza się o dalszych 14 dni.
- § 4. Za wybranego na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej w ponownym głosowaniu uznaje się tego kandydata, który otrzymał więcej głosów.
- § 5. W przypadku, o którym mowa w § 3, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie informuje, w drodze uchwały, o dopuszczeniu nowego kandydata do wyborów w ponownym głosowaniu oraz podaje do publicznej wiadomości datę przeprowadzenia ponownego głosowania.

Art. 293.

- § 1. Jeżeli w wyborach, o których mowa w art. 289 i art. 292, głosowanie miałyby być przeprowadzone tylko na jednego kandydata, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza ten fakt w drodze uchwały, którą przekazuje Marszałkowi Sejmu, podaje do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Marszałek Sejmu ponownie zarządza wybory nie później niż w 14 dniu od dnia ogłoszenia uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w Dzienniku Ustaw. Przepisy art. 289 § 2 i art. 290 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w przypadku braku kandydatów.

Art. 294.

- § 1. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadzają:
 - 1) Państwowa Komisja Wyborcza;
 - 2) okręgowe komisje wyborcze;
 - 3) obwodowe komisje wyborcze.
- § 2. Właściwość miejscową okręgowych komisji wyborczych, ich numery oraz siedziby określa Państwowa Komisja Wyborcza w drodze uchwały.

Art. 295.

- § 1. W razie zbiegu terminu wyborów do Sejmu i Senatu z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej, wybory Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadzają komisje wyborcze powołane dla wyborów do Sejmu.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie zbiegu terminu wyborów uzupełniających do Senatu i wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 3. W przypadkach, o których mowa w § 1 i 2, sporządza się oddzielnie protokoły głosowania w obwodach oraz protokoły głosowania i wyników wyborów.

Rozdział 2

Zgłaszanie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej

Art. 296.

Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej zgłasza co najmniej 100000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Zgłoszenie musi być poparte podpisami zgłaszających.

Art. 297.

- § 1. Czynności wyborcze w imieniu obywateli, o których mowa w art. 296, wykonuje komitet wyborczy wyborców.
- § 2. Utworzenie komitetu wyborczego wymaga uzyskania:
- 1) pisemnej zgody kandydata na kandydowanie w wyborach;
 - 2) pisemnej zgody kandydata na utworzenie jego komitetu;
 - 3) pisemnego oświadczenia kandydata o posiadaniu prawa wybieralności.
- § 3. Kandydat może udzielić zgody, o której mowa w § 2, tylko jednemu komitetowi wyborczemu.
- § 4. Zgoda kandydata na kandydowanie w wyborach powinna zawierać imię (imiona), nazwisko, nazwisko rodowe, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia oraz obywatelstwo kandydata, a także wskazanie jego przynależności do partii politycznej. Zgoda powinna ponadto zawierać numer ewidencyjny PESEL kandydata oraz informację o udokumentowanym wykształceniu, wykonywanym zawodzie i miejscu (zakładzie) pracy, a także o adresie zamieszkania kandydata. Zgodę na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem.
- § 5. Kandydat urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r., wyrażając zgodę na kandydowanie w wyborach, składa Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.
- § 6. Obywatele, o których mowa w art. 296, oświadczają na piśmie o utworzeniu komitetu wyborczego, podając swoje imiona i nazwiska, adresy zamieszkania i numery ewidencyjne PESEL.

Art. 298.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza przekazuje niezwłocznie oświadczenie lub informację kandydata, o których mowa w art. 297 § 5, sądowi okręgowemu właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania tego kandydata, oraz powiadamia o tym Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Sąd wszczyna postępowanie lustracyjne z urzędu.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie występuje do Ministra Sprawiedliwości z zapytaniem o udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego o kandydacie.

Art. 299.

- § 1. Po zebraniu, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 303 § 1 pkt 3, co najmniej 1000 podpisów obywateli mających prawo wybierania do Sejmu i popierających kandydata, pełnomocnik wyborczy zawiadamia o utworzeniu komitetu wyborczego Państwową Komisję Wyborczą. Podpisy, o których mowa w zdaniu pierwszym, stanowią część wymaganej liczby 100000 podpisów obywateli popierających kandydata.

§ 2. W zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego podaje się:

- 1) nazwę komitetu oraz adres jego siedziby;
- 2) imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego.

§ 3. Do zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego załącza się:

- 1) oświadczenie o utworzeniu komitetu i oświadczenia pełnomocnika wyborczego i pełnomocnika finansowego o przyjęciu pełnomocnictwa, a w przypadku pełnomocnika finansowego – również o spełnieniu przez niego wymogów, o których mowa w art. 127 § 2 i 3;
- 2) pisemną zgodę kandydata na kandydowanie w wyborach, o której mowa w art. 297 § 2 pkt 1, oraz zgodę na utworzenie jego komitetu, o której mowa w art. 297 § 2 pkt 2;
- 3) pisemne oświadczenie kandydata o posiadaniu prawa wybieralności, o którym mowa w art. 297 § 2 pkt 3;
- 4) wykaz co najmniej 1000 obywateli, o których mowa w § 1.

§ 4. Zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego może być dokonane najpóźniej w 55 dniu przed dniem wyborów.

Art. 300.

§ 1. Pełnomocnikowi wyborczemu służy prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Skargę wnosi się w terminie 2 dni od daty doręczenia pełnomocnikowi wyborczemu postanowienia o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego.

§ 2. Sąd Najwyższy rozpatruje skargę w składzie 3 sędziów, w postępowaniu nieprocesowym, i wydaje orzeczenie w sprawie skargi w terminie 3 dni. Od orzeczenia Sądu Najwyższego nie przysługuje środek prawny. Orzeczenie doręcza się pełnomocnikowi wyborczemu i Państwowej Komisji Wyborczej. Jeżeli Sąd Najwyższy uzna skargę pełnomocnika wyborczego za zasadną, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie przyjmuje zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego.

Art. 301.

Na wniosek komitetu wyborczego odpowiednie organy mają obowiązek wydać potwierdzenie nadania numeru NIP oraz decyzję o nadaniu numeru REGON, najpóźniej do końca drugiego dnia roboczego następującego po dniu zgłoszenia wniosku o nadanie numeru.

Art. 302.

Państwowa Komisja Wyborcza informację o utworzonych komitetach wyborczych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Art. 303.

§ 1. Zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej dokonuje osobiście pełnomocnik wyborczy najpóźniej do godziny 24.00 w 45 dniu przed dniem wyborów. Zgłoszenie kandydata powinno zawierać:

- 1) imię (imiona), nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania (miejscowość) zgłaszanego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej wraz ze wskazaniem jego przynależności do partii politycznej;
- 2) nazwę komitetu wyborczego oraz imię (imiona), nazwisko i adres do korespondencji pełnomocnika wyborczego oraz pełnomocnika finansowego;
- 3) wykaz obywateli popierających zgłoszenie, zawierający czytelne wskazanie imienia (imion) i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL obywatela, który udziela poparcia, składając na wykazie własnoręczny podpis; każda strona wykazu musi zawierać nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego kandydata oraz adnotację:

„Udzielam poparcia kandydatowi na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej [imię (imiona) i nazwisko kandydata] w wyborach zarządzonych na (dzień, miesiąc, rok).”.

§ 2. Wycofanie udzielonego poparcia nie rodzi skutków prawnych.

Art. 304.

- § 1. Państwowa Komisja Wyborcza rejestruje kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, jeżeli zgłoszenia dokonano zgodnie z przepisami kodeksu, sporządzając protokół rejestracji kandydata, i zawiadamia o tym pełnomocnika wyborczego.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza, sprawdzając prawidłowość zgłoszenia kandydata, bada:
 - 1) czy kandydat spełnia warunki określone w art. 11 § 1 pkt 3;
 - 2) zgodność danych, o których mowa w art. 297 § 4, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów;
 - 3) czy zgłoszenie kandydatury poparło podpisami co najmniej 100000 obywateli, zgodnie z art. 303 § 1 pkt 3.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza postanawia o odmowie rejestracji kandydata, jeżeli kandydat nie posiada prawa wybieralności.
- § 4. Jeżeli zgłoszenie wykazuje wady, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie wzywa pełnomocnika wyborczego do usunięcia w terminie 3 dni wskazanych wad zgłoszenia. W przypadku nieusunięcia wad w terminie Państwowa Komisja Wyborcza postanawia o odmowie rejestracji kandydata.
- § 5. Postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej, o którym mowa w § 3 i 4, wraz z uzasadnieniem doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi wyborczemu.
- § 6. Pełnomocnikowi wyborczemu służy prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie rejestracji kandydata. Skargę wnosi się w terminie 2 dni od daty doręczenia pełnomocnikowi wyborczemu postanowienia o odmowie rejestracji kandydata.
- § 7. Sąd Najwyższy rozpatruje skargę w składzie 3 sędziów, w postępowaniu nieprocesowym, i wydaje orzeczenie w sprawie skargi w terminie 3 dni. Od orzeczenia Sądu Najwyższego nie przysługuje środek prawny. Orzeczenie doręcza się pełnomocnikowi wyborczemu i Państwowej Komisji Wyborczej. Jeżeli Sąd Najwyższy uzna skargę pełnomocnika wyborczego za zasadną, Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie rejestruje kandydata.

Art. 305.

- § 1. Po upływie terminu, o którym mowa w art. 303 § 1, z uwzględnieniem art. 304 § 4–7, Państwowa Komisja Wyborcza sporządza listę kandydatów, na której w kolejności alfabetycznej nazwisk umieszcza następujące dane: nazwisko, imię (imiona), wiek oraz wskazane w zgłoszeniu udokumentowane wykształcenie, wykonywany zawód, miejsce (zakład) pracy i miejsce zamieszkania zarejestrowanych kandydatów. Na liście zamieszcza się również oznaczenie przynależności kandydata do partii politycznej oraz treść oświadczenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, w zakresie określonym w art. 13 tej ustawy.
- § 2. Najpóźniej w 20 dniu przed dniem wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podaje dane, o których mowa w § 1, do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie obwieszczeń.

Art. 306.

Państwowa Komisja Wyborcza skreśla z listy kandydatów tych kandydatów, którzy wycofali zgodę na kandydowanie, zmarli lub utracili prawo wybieralności. Informację o skreśleniu kandydata Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości.

Rozdział 3

Karty do głosowania

Art. 307.

Państwowa Komisja Wyborcza, po sporządzeniu listy kandydatów, zarządza wydrukowanie potrzebnej liczby kart do głosowania i wspólnie z okręgowymi komisjami wyborczymi zapewnia dostarczenie ich obwodowym komisjom wyborczym.

Art. 308.

- § 1. Na karcie do głosowania wymienia się w kolejności alfabetycznej nazwiska i imiona zarejestrowanych kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 2. Nazwisko i imię (imiona) kandydata jest poprzedzone z lewej strony kratką przeznaczoną na postanowienie znaku „x” oznaczającego głos oddany na danego kandydata.

Art. 309.

Jeżeli po wydrukowaniu kart do głosowania Państwowa Komisja Wyborcza skreśli z listy kandydatów nazwisko kandydata z przyczyn, o których mowa w art. 306, nazwisko tego kandydata pozostawia się na wydrukowanych kartach do głosowania. Informację o skreśleniu oraz o warunkach decydujących o ważności głosu oddanego na takiej karcie podaje się do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia i zapewnia jego rozplakatowanie w lokalach wyborczych w dniu głosowania.

Art. 310.

Sposób sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich oraz za granicą ustala Państwowa Komisja Wyborcza, po porozumieniu odpowiednio z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej oraz ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

Rozdział 4

Sposób głosowania i warunki ważności głosu

Art. 311.

Wyborca oddaje głos na jednego z kandydatów, którego nazwisko znajduje się na karcie do głosowania, przez postawienie w kratce z lewej strony obok jego nazwiska znaku „x” (dwóch przecinających się linii w obrębie kratki).

Art. 312.

Za nieważny uznaje się głos:

- 1) oddany na karcie do głosowania, na której wyborca umieścił znak "x" przy więcej niż jednym nazwisku kandydata;
- 2) oddany na karcie do głosowania, na której wyborca nie umieścił znaku „x” przy żadnym z nazwisk kandydatów.

Rozdział 5

Ustalanie wyników głosowania i wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

Ważność wyborów

Art. 313.

Obwodowa komisja wyborcza po ustaleniu wyników wyborów sporządza protokół głosowania w obwodzie w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej i przekazuje go okręgowej komisji wyborczej.

Art. 314.

- § 1. Okręgowa komisja wyborcza po otrzymaniu protokołów ze wszystkich obwodów głosowania ustala niezwłocznie zbiorcze wyniki głosowania i sporządza w dwóch egzemplarzach protokół. Protokół, wraz z protokołami obwodowych komisji wyborczych, w zapieczętowanej kopercie przesyła się niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej.
- § 2. Jeżeli właściwa okręgowa komisja wyborcza nie uzyska wyników głosowania w obwodach głosowania za granicą oraz na polskich statkach morskich w ciągu 24 godzin od zakończenia głosowania, o którym mowa w art. 39 § 6, głosowanie w tych obwodach uważa się za niebyłe. Fakt ten odnotowuje się w protokole zbiorczych wyników głosowania, z wymienieniem obwodów głosowania oraz ewentualnych przyczyn niezyskania z tych obwodów wyników głosowania.
- § 3. Drugie egzemplarze protokołów wraz ze wszystkimi dokumentami z wyborów przewodniczący okręgowych komisji wyborczych przekazują wójtom oraz dyrektorom właściwych miejscowo delegatur Krajowego Biura Wyborczego.

Art. 315.

- § 1. Po otrzymaniu protokołów, o których mowa w art. 314 § 1, Państwowa Komisja Wyborcza dokonuje sprawdzenia prawidłowości ustalenia przez okręgową komisję wyborczą zbiorczych wyników głosowania.
- § 2. W razie stwierdzenia nieprawidłowości w ustaleniu zbiorczych wyników głosowania Państwowa Komisja Wyborcza zarządza ponowne ustalenie tych wyników. Przepisy art. 314 stosuje się odpowiednio.

Art. 316.

Niezwłocznie po otrzymaniu i sprawdzeniu protokołów od wszystkich okręgowych komisji wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza ustala wyniki głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej i sporządza protokół głosowania.

Art. 317.

- § 1. Na podstawie wyników ustalonych w protokole głosowania Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, w drodze uchwały, wynik wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 2. Uchwałę, o której mowa w § 1, Państwowa Komisja Wyborcza przekazuje niezwłocznie Marszałkowi Sejmu i urzędującemu Prezydentowi Rzeczypospolitej oraz wręcza nowo wybranemu Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Art. 318.

- § 1. Wyniki głosowania i wynik wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia.
- § 2. W przypadku, o którym mowa w art. 292 § 1 i 3, Państwowa Komisja Wyborcza podaje ponadto w obwieszczeniu nazwiska i imiona kandydatów kandydujących na Prezydenta Rzeczypospolitej w ponownym głosowaniu.
- § 3. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej o wynikach głosowania i wyniku wyborów podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 4. Państwowa Komisja Wyborcza publikuje opracowanie statystyczne zawierające szczegółowe informacje o wynikach głosowania i wyborów oraz udostępnia wyniki głosowania i wyborów w postaci elektronicznej.

Art. 319.

- § 1. Ponowne głosowanie przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych dla przeprowadzenia wyborów, w trybie przewidzianym w kodeksie.
- § 2. Ponowne głosowanie przeprowadza się na podstawie drugiego egzemplarza spisu wyborców podlegającego aktualizacji.
- § 3. Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia wyniki ponownego głosowania i wynik wyborów. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 320.

Nie później niż 14 dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, Państwowa Komisja Wyborcza przesyła Marszałkowi Sejmu i Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów.

Art. 321.

- § 1. Protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego.
- § 2. W odniesieniu do wyborcy przebywającego za granicą lub na polskim statku morskim wymogi wymienione w § 1 uważa się za spełnione, jeżeli protest został złożony

odpowiednio właściwemu terytorialnie konsulowi lub kapitanowi statku. Wyborca obowiązany jest dołączyć do protestu zawiadomienie o ustanowieniu swojego pełnomocnika zamieszkałego w kraju lub pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w kraju, pod rygorem pozostawienia protestu bez biegu.

- § 3. Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Art. 322.

- § 1. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.
- § 2. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której w kodeksie przewiduje się możliwość wniesienia przed dniem głosowania skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej.
- § 3. Jeżeli w proteście zarzucono popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, Sąd Najwyższy niezwłocznie zawiadamia o tym Prokuratora Generalnego.

Art. 323.

- § 1. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów, w postępowaniu nieprocesowym, i wydaje opinię w formie postanowienia w sprawie protestu.
- § 2. Opinia powinna zawierać ustalenia co do zasadności zarzutów protestu, a w razie potwierdzenia zasadności zarzutów – ocenę, czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów kodeksu miało wpływ na wynik wyborów.
- § 3. Uczestnikami postępowania są: wnoszący protest, przewodniczący właściwej komisji wyborczej albo jego zastępca i Prokurator Generalny.

Art. 324.

- § 1. Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.
- § 2. Rozstrzygnięcie, o którym mowa w § 1, Sąd Najwyższy podejmuje w formie uchwały nie później niż w 30 dniu po podaniu wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą na posiedzeniu z udziałem Prokuratora Generalnego i przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.
- § 3. Uchwałę Sądu Najwyższego przedstawia się niezwłocznie Marszałkowi Sejmu, a także przesyła Państwowej Komisji Wyborczej oraz ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 325.

- § 1. W razie podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały stwierdzającej nieważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, przeprowadza się nowe wybory na zasadach i w trybie przewidzianych w kodeksie.
- § 2. Postanowienie Marszałka Sejmu o nowych wyborach podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 5 dniu od dnia ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego, o której mowa w § 1.

Rozdział 6

Kampania wyborcza w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych

Art. 326.

- § 1. Komitet wyborczy ma prawo do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych.
- § 2. Łączny czas rozpowszechniania audycji wyborczych wynosi 25 godzin w Telewizji Polskiej, w tym do 5 godzin w TV Polonia, i 35 godzin w Polskim Radiu, w tym do 5 godzin w programie przeznaczonym dla zagranicy.
- § 3. Kolejność rozpowszechniania w każdym dniu audycji wyborczych ustalają kierujący redakcjami właściwych ogólnokrajowych programów telewizyjnych, w tym TV Polonia, oraz radiowych w drodze losowania przeprowadzonego w obecności pełnomocników, najpóźniej w 18 dniu przed dniem głosowania.
- § 4. Na ustalenia dotyczące podziału czasu antenowego pełnomocnikom przysługuje skarga do Państwowej Komisji Wyborczej. Skargę wnosi się w terminie 24 godzin od dokonania ustalenia. Państwowa Komisja Wyborcza rozpatruje sprawę niezwłocznie i wydaje postanowienie. Od postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej nie przysługuje środek prawny.
- § 5. W przypadku zarządzenia ponownego głosowania, o którym mowa w art. 292, w okresie od 9 dnia przed dniem głosowania do dnia zakończenia kampanii wyborczej przed dniem ponownego głosowania Telewizja Polska i Polskie Radio rozpowszechniają nieodpłatnie audycje wyborcze przygotowywane przez komitety obu kandydatów, z tym że łączny czas wynosi 6 godzin w Telewizji Polskiej i 8 godzin w Polskim Radiu. Przepisy § 3 i 4 stosuje się odpowiednio, z tym że losowanie kolejności rozpowszechniania w każdym dniu audycji wyborczych przeprowadza się w 10 dniu przed dniem ponownego głosowania.

Rozdział 7

Finansowanie kampanii wyborczej

Art. 327.

- § 1. Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitem, którego wysokość jest wyznaczona kwotą 60 groszy przypadającą na każdego wyborcę w kraju ujętego w rejestrze wyborców.
- § 2. Państwowa Komisja Wyborcza, w terminie 14 dni od dnia zarządzenia wyborów, ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” i podaje do publicznej wiadomości liczbę wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju według stanu na koniec kwartału poprzedzającego dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów.
- § 3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w drodze rozporządzenia, podwyższy kwotę, o której mowa w § 1, w przypadku wzrostu wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem o ponad 5 %, w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen.
- § 4. Wskaźnik wzrostu cen, o którym mowa w § 3, ustala się na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” do 20 dnia pierwszego miesiąca każdego kwartału.

(...)

Dział IX

Przepisy karne

Art. 494.

§ 1. Kto, w związku z wyborami, prowadzi agitację wyborczą:

- 1) na terenie urzędów administracji rządowej lub administracji samorządu terytorialnego bądź sądów,
- 2) na terenie zakładów pracy w sposób i w formach zakłócających ich normalne funkcjonowanie,
- 3) na terenie jednostek wojskowych lub innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub oddziałów obrony cywilnej bądź skoszarowanych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych,
- 4) w lokalu wyborczym lub na terenie budynku, w którym lokal się znajduje
– podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto prowadzi agitację wyborczą na terenie szkół wobec uczniów.

Art. 495.

§ 1. Kto, w związku z wyborami:

- 1) umieszcza plakaty i hasła wyborcze na ścianach budynków, przystankach komunikacji publicznej, tablicach i słupach ogłoszeniowych, ogrodzeniach, latarniach, urządzeniach energetycznych, telekomunikacyjnych i innych bez zgody właściciela lub zarządcy nieruchomości, obiektu albo urządzenia,
 - 2) przy ustawianiu własnych urządzeń ogłoszeniowych w celu prowadzenia kampanii wyborczej narusza obowiązujące przepisy porządkowe,
 - 3) umieszcza plakaty i hasła wyborcze w taki sposób, że nie można ich usunąć bez powodowania szkód,
 - 4)¹⁰⁾ (utracił moc).
 - 5)¹¹⁾ (utracił moc).
- podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega:

- 1) pełnomocnik wyborczy, który w terminie 30 dni po dniu wyborów nie usunie plakatów i haseł wyborczych oraz urządzeń ogłoszeniowych ustawionych w celu prowadzenia kampanii;
- 2) osoba będąca redaktorem w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, która dopuszcza do niewykonania obowiązku umieszczenia w informacjach, komunikatach, apelach i hasłach wyborczych, ogłaszanych w prasie drukowanej lub w telewizji bądź radiu na koszt komitetów wyborczych wskazania przez kogo są opłacane i od kogo pochodzą.

¹⁰⁾ Utracił moc zgodnie z pkt 8 wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w odnośniku 1.

¹¹⁾ Utracił moc zgodnie z pkt 9 wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w odnośniku 1.

Art. 496.

Kto, w związku z wyborami, nie umieszcza w materiałach wyborczych wyraźnego oznaczenia komitetu wyborczego od którego pochodzą

– podlega karze grzywny.

Art. 497.

§ 1. Kto, w związku z wyborami, zbiera podpisy osób popierających zgłoszenie listy kandydatów lub kandydata, stosując jakąkolwiek formę nacisków zmierzających do uzyskania podpisów

– podlega karze grzywnie od 1000 do 10000 złotych.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto zbiera podpisy osób popierających zgłoszenie listy kandydatów lub kandydata na terenie jednostek wojskowych lub innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej albo oddziałów obrony cywilnej lub skoszarowanych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

§ 3. Kto udziela lub przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą w zamian za zbieranie lub złożenie podpisu pod zgłoszeniem listy kandydatów lub kandydata

– podlega karze grzywnie od 10.000 do 50.000 zł.

Art. 498.

Kto, w związku z wyborami, w okresie od zakończenia kampanii wyborczej aż do zakończenia głosowania prowadzi agitację wyborczą

– podlega karze grzywny.

Art. 499.

Kto, w związku z wyborami, bez pisemnej zgody pełnomocnika wyborczego prowadzi agitację wyborczą

– podlega karze grzywny albo aresztu.

Art. 500.

Kto, w związku z wyborami w okresie od zakończenia kampanii wyborczej aż do zakończenia głosowania, podaje do publicznej wiadomości wyniki przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych lub przewidywanych wyników wyborów, lub wyniki sondaży wyborczych przeprowadzanych w dniu głosowania

– podlega karze grzywnie od 500000 do 1000000 złotych.

Art. 501.

Kto, w związku z wyborami, prowadząc agitację wyborczą na rzecz komitetów wyborczych lub kandydata albo kandydatów organizuje loterie fantowe lub innego rodzaju gry losowe albo konkursy, w których wygranymi są nagrody pieniężne lub przedmioty o wartości wyższej niż wartość przedmiotów zwyczajowo używanych w celach reklamowych lub promocyjnych

– podlega karze grzywnie od 5000 do 50000 złotych.

Art. 502.

Kto, w związku z wyborami, podaje lub dostarcza, w ramach prowadzonej agitacji wyborczej, napoje alkoholowe nieodpłatnie lub po cenach sprzedaży netto możliwych do uzyskania, nie wyższych od cen nabycia lub kosztów wytworzenia

– podlega grzywnie od 5000 do 50000 złotych.

Art. 503.

Kto, w związku z wyborami, udziela korzyści majątkowej jednego komitetu innemu komitetowi wyborczemu

– podlega karze grzywny od 1.000 do 10.000 zł.

Art. 504.

Kto, w związku z wyborami organizuje zbiórki publiczne na cele kampanii wyborczej

– podlega grzywnie od 1000 do 100000 złotych.

Art. 505.

§ 1. Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego, który w związku z wyborami nie dopełnia obowiązku gromadzenia środków finansowych na rachunku bankowym

– podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto nie wprowadza zastrzeżenia do umowy rachunku bankowego zawartej przez niego w imieniu komitetu wyborczego o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego oraz dopuszczalnym źródle pozyskiwania środków finansowych przez komitet wyborczy, a także o dopuszczalnym terminie dokonywania wpłat.

Art. 505a.

Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego, który w związku z wyborami nie dopełnia obowiązku prowadzenia, umieszczania na stronie internetowej lub uaktualniania rejestru zaciągniętych kredytów lub rejestru wpłat osób fizycznych

- podlega karze grzywny.

Art. 506.

Kto, w związku z wyborami:

- 1) pozyskuje korzyści majątkowe na rzecz komitetu wyborczego lub wydatkuje środki finansowe komitetu wyborczego na cele inne niż związane z wyborami,
- 2) pozyskuje korzyści majątkowe na rzecz komitetu wyborczego lub wydatkuje środki finansowe komitetu wyborczego przed dniem, od którego zezwala na to ustawa,
- 3) pozyskuje korzyści majątkowe na rzecz komitetu wyborczego po dniu wyborów,
- 4) wydatkuje środki finansowe komitetu wyborczego po dniu złożenia sprawozdania finansowego,
- 5) wydatkuje środki finansowe komitetu wyborczego z naruszeniem limitów wydatków określonych dla komitetów wyborczych,
- 6) udziela komitetowi wyborczemu organizacji albo komitetowi wyborczemu wyborców lub przyjmuje w imieniu tych komitetów korzyść majątkową pochodzącą z innego źródła niż od obywatela polskiego mającego miejsce stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) udziela komitetowi wyborczemu partii politycznej albo koalicyjnemu komitetowi wyborczemu lub przyjmuje w imieniu tych komitetów korzyść majątkową z innego źródła niż z funduszu wyborczego partii politycznej tworzącej komitet wyborczy partii politycznej lub z funduszków wyborczych partii politycznych tworzących koalicyjny komitet wyborczy,

8) nie będąc obywatelem polskim mającym miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, dokonuje czynności skutkującej zmniejszeniem wartości zobowiązań komitetu wyborczego

– podlega grzywnie od 1000 do 100000 złotych.

Art. 507.

Kto, w związku z wyborami, udziela komitetowi wyborczemu lub przyjmuje w jego imieniu korzyść majątkową o charakterze niepieniężnym inną niż nieodpłatne usługi polegające na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne oraz pomocy w pracach biurowych udzielanej przez osoby fizyczne

- podlega grzywnie od 1.000 do 100.000 złotych.

Art. 508.

§ 1. Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego, który w związku z wyborami nie dopełnia w terminie obowiązku przekazania przez komitet wyborczy na rzecz organizacji pożytku publicznego osiągniętej przez komitet wyborczy nadwyżki pozyskanych środków finansowych nad poniesionymi wydatkami

– podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto nie dopuszcza do wykonania lub utrudnia dopełnienie obowiązku przekazania przez komitet wyborczy na rzecz organizacji pożytku publicznego nadwyżki pozyskanych środków finansowych nad poniesionymi wydatkami, o którym mowa w § 1.

§ 3. Jeżeli osoba, o której mowa w § 2, działa nieumyślnie

– podlega grzywnie.

Art. 509.

§ 1. Pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego, który w związku z wyborami nie dopełnia obowiązku sporządzenia i przedłożenia w terminie komisarzowi wyborczemu albo Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania finansowego o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze albo podaje w tym sprawozdaniu nieprawdziwe dane

– podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto nie dopuszcza do wykonania lub utrudnia dopełnienie obowiązku sporządzenia i przedłożenia komisarzowi wyborczemu albo Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania finansowego, o którym mowa w § 1.

§ 3. Jeżeli osoba, o której mowa w § 2, działa nieumyślnie

– podlega grzywnie.

Art. 510.

§ 1. Kto, w związku z wyborami, nie dopuszcza do wykonywania lub utrudnia dopełnienie przez biegłego rewidenta obowiązków przy sporządzaniu opinii lub raportu dotyczącego sprawozdania finansowego

– podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli osoba, o której mowa w § 1, działa nieumyślnie

– podlega grzywnie.

Art. 511.

Kto pobiera od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania opłatę za głosowanie w jego imieniu

– podlega karze grzywny.

Art. 512.

Kto udziela pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą

– podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 513.

Wyborca, który więcej niż jeden raz uczestniczył w głosowaniu w tych samych wyborach

– podlega karze grzywny.

Art. 513a.

§ 1. Kto bez uprawnienia otwiera pakiet wyborczy lub zaklejoną kopertę zwrotną podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez uprawnienia niszczy pakiet wyborczy lub zaklejoną kopertę zwrotną.

Art. 514.

Kto dokonuje wydatków na kampanię wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy w wysokości przekraczającej limit określony w art. 136

– podlega grzywnie.

Art. 515.

§ 1. W przypadku skazania za wykroczenie określone w art. 495 § 1 sąd orzeka przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, lub nawiązkę w wysokości do 1500 złotych.

§ 2. W przypadku skazania za przestępstwa określone w art. 501, art. 504, art. 506 oraz art. 508 § 1 lub wykroczenia sąd orzeka przepadek przedmiotów stanowiących przedmiot przestępstwa lub wykroczenia.

§ 3. Przepadek przedmiotów, o którym mowa w § 1 i 2, orzeka się, chociażby przedmioty te nie były własnością sprawcy.

§ 4. Jeżeli orzeczenie przepadku przedmiotów, o których mowa w § 2, nie jest możliwe, sąd orzeka obowiązek uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej ich równowartość.

Art. 516.

Do postępowania w sprawach, o których mowa w art. 494-496, art. 498, art. 499, art. 503, art. 505, art. 505a oraz art. 511-513a, stosuje się przepisy o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Dział X

Przepis końcowy

Art. 517.

Ustawa wchodzi w życie w terminie określonym w ustawie – Przepisy wprowadzające ustawę – Kodeks wyborczy.

(...)

POSTANOWIENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
z dnia 4 lutego 2015 r.

w sprawie zarządzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
(*Dziennik Ustaw, poz. 188*)

Na podstawie art. 289 § 1 i art. 290 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹²⁾) stanowi się, co następuje:

§ 1.

Zarządzam wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2.

Datę wyborów wyznaczam na niedzielę dnia 10 maja 2015 r.

§ 3.

Dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych, określa kalendarz wyborczy, stanowiący załącznik do niniejszego postanowienia.

§ 4.

Postanowienie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(-) *Radosław Sikorski*

¹²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

Załącznik do postanowienia
Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 4 lutego 2015 r. (poz. 188)

KALENDARZ WYBORCZY
dla wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu 10 maja 2015 r.

Data wykonania czynności wyborczych^{*)}	Treść czynności wyborczych
1	2
do dnia 16 marca 2015 r.	— zawiadamianie Państwowej Komisji Wyborczej o utworzeniu komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
do dnia 23 marca 2015 r.	— powołanie okręgowych komisji wyborczych
do dnia 26 marca 2015 r. do godz. 24⁰⁰	— zgłaszanie do Państwowej Komisji Wyborczej kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w celu zarejestrowania
do dnia 5 kwietnia 2015 r.	— utworzenie obwodów głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, domach studenckich i zespołach tych domów oraz ustalenie ich granic, siedzib i numerów
do dnia 10 kwietnia 2015 r.	— podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego i przez pełnomocnika, — zgłaszanie przez armatorów wniosków o utworzenie obwodów głosowania na polskich statkach morskich
do dnia 17 kwietnia 2015 r.	— zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez pełnomocników wyborczych komitetów wyborczych
do dnia 19 kwietnia 2015 r.	— powołanie przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych, — sporządzenie spisów wyborców przez gminy
od dnia 19 kwietnia 2015 r. do dnia 26 kwietnia 2015 r.	— składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę wojskową w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania oraz policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniących służbę w systemie

Data wykonania czynności wyborczych^{*)}	Treść czynności wyborczych
1	2
	skoszarowanym, wniosków o dopisanie do wybranego przez nich spisu wyborców sporządzanego dla miejscowości, w której odbywają służbę
do dnia 20 kwietnia 2015 r.	— podanie do wiadomości wyborców danych o kandydatach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
do dnia 25 kwietnia 2015 r.	— zgłaszanie zamiaru głosowania korespondencyjnego
od dnia 25 kwietnia 2015 r. do dnia 8 maja 2015 r. do godz. 24⁰⁰	— nieodpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, przygotowanych przez komitety wyborcze
do dnia 1 maja 2015 r.	— składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania
do dnia 5 maja 2015 r.	— składanie wniosków o dopisanie do spisu wyborców w wybranym obwodzie głosowania
do dnia 7 maja 2015 r.	— składanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach, — składanie przez wyborców przebywających za granicą zgłoszeń w sprawie wpisania do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą
w dniu 8 maja 2015 r. o godz. 24⁰⁰	— zakończenie kampanii wyborczej
w dniu 10 maja 2015 r. godz. 7⁰⁰-21⁰⁰	— głosowanie

*) Zgodnie z art. 9 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w Kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.

Jeżeli Kodeks nie stanowi inaczej, czynności wyborcze są dokonywane w godzinach urzędowania sądów, organów wyborczych i urzędów gmin.

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 26 stycznia 2015 r.

w sprawie określenia właściwości miejscowej, numerów oraz siedzib okręgowych komisji wyborczych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 r.

(Monitor Polski poz. 152)

Na podstawie art. 294 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹³⁾) Państwowa Komisja Wyborcza uchwala, co następuje:

§ 1. Określa się właściwość miejscową, numery oraz siedziby okręgowych komisji wyborczych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 r., zgodnie z załącznikiem do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Wojciech Hermeliński*

¹³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

Załącznik
do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 26 stycznia 2015 r. (poz. 152)

**WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA, NUMERY ORAZ SIEDZIBY
OKRĘGOWYCH KOMISJI WYBORCZYCH
W WYBORACH PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W 2015 R.**

<i>Lp.</i>	<i>Numer i siedziba</i>	<i>Właściwość miejscowa</i>
Województwo dolnośląskie		
1	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 1 we Wrocławiu	powiaty: milicki, oleśnicki, oławski, strzeliński, średzki, trzebnicki, wołowski, wrocławski; miasto na prawach powiatu: Wrocław
2	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 2 w Jeleniej Górze	powiaty: bolesławiecki, jeleniogórski, kamiennogórski, lubański, lwówecki, zgorzelecki; miasto na prawach powiatu: Jelenia Góra
3	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 3 w Legnicy	powiaty: głogowski, górowski, jaworski, legnicki, lubiński, polkowicki, złotoryjski; miasto na prawach powiatu: Legnica
4	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 4 w Wałbrzychu	powiaty: dzierzoniowski, kłodzki, świdnicki, wałbrzyski, ząbkowicki; miasto na prawach powiatu: Wałbrzych
Województwo kujawsko-pomorskie		
5	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 5 w Bydgoszczy	powiaty: bydgoski, inowrocławski, mogileński, nakielski, sępoleński, świecki, tucholski, żniński; miasto na prawach powiatu: Bydgoszcz
6	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 6 w Toruniu	powiaty: brodnicki, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, toruński, wąbrzeski; miasta na prawach powiatu: Grudziądz, Toruń
7	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 7 we Włocławku	powiaty: aleksandrowski, lipnowski, radziejowski, rypiński, włocławski; miasto na prawach powiatu: Włocławek
Województwo lubelskie		
8	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 8 w Lublinie	powiaty: kraśnicki, lubartowski, lubelski, łęczyński, opolski, puławski, rycki, świdnicki; miasto na prawach powiatu: Lublin
9	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 9 w Białej Podlaskiej	powiaty: bialski, lukowski, parczewski, radzyński; miasto na prawach powiatu: Biała Podlaska

<i>Lp.</i>	<i>Numer i siedziba</i>	<i>Właściwość miejscowa</i>
10	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 10 w Chełmie	powiaty: chełmski, krasnostawski, włodawski; miasto na prawach powiatu: Chełm
11	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 11 w Zamościu	powiaty: biłgorajski, hrubieszowski, janowski, tomaszowski, zamojski; miasto na prawach powiatu: Zamość
Województwo lubuskie		
12	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 12 w Zielonej Górze	powiaty: krośnieński, nowosolski, świebodziński, wschowski, zielonogórski, żagański, żarski; miasto na prawach powiatu: Zielona Góra
13	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 13 w Gorzowie Wielkopolskim	powiaty: gorzowski, międzyrzecki, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński; miasto na prawach powiatu: Gorzów Wielkopolski
Województwo łódzkie		
14	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 14 w Łodzi	powiaty: brzeziński, łódzki wschodni, pabianicki, zgierski; miasto na prawach powiatu: Łódź
15	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 15 w Piotrkowie Trybunalskim	powiaty: bełchatowski, opoczyński, piotrkowski, radomszczański, tomaszowski; miasto na prawach powiatu: Piotrków Trybunalski
16	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 16 w Sieradzu	powiaty: łaski, pajęczański, poddębicki, sieradzki, wieluński, wierzowski, zduńskowolski
17	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 17 w Skierniewicach	powiaty: kutnowski, łęczycki, łowicki, rawski, skierniewicki; miasto na prawach powiatu: Skierniewice
Województwo małopolskie		
18	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 18 w Krakowie	powiaty: chrzanowski, krakowski, miechowski, myślenicki, olkuski, oświęcimski, proszowicki, wadowicki, wielicki; miasto na prawach powiatu: Kraków
19	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 19 w Nowym Sączu	powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski, suski, tatrzański; miasto na prawach powiatu: Nowy Sącz
20	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 20 w Tarnowie	powiaty: bocheński, brzeski, dąbrowski, tarnowski; miasto na prawach powiatu: Tarnów

<i>Lp.</i>	<i>Numer i siedziba</i>	<i>Właściwość miejscowa</i>
Województwo mazowieckie		
21	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 21 w Warszawie	powiaty: grodziski, legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni, wołomiński; miasto na prawach powiatu: miasto stołeczne Warszawa
22	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 22 w Ciechanowie	powiaty: ciechanowski, mławski, płoński, pułtuski, żuromiński
23	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 23 w Ostrołęce	powiaty: makowski, ostrołęcki, ostrowski, przasnyski, wyszkowski; miasto na prawach powiatu: Ostrołęka
24	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 24 w Płocku	powiaty: gostyniński, płocki, sierpecki, sochaczewski, żyrardowski; miasto na prawach powiatu: Płock
25	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 25 w Radomiu	powiaty: białobrzeski, grójecki, kozienicki, lipski, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński; miasto na prawach powiatu: Radom
26	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 26 w Siedlcach	powiaty: garwoliński, łosicki, miński, siedlecki, sokołowski, węgrowski; miasto na prawach powiatu: Siedlce
Województwo opolskie		
27	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 27 w Opolu	województwo opolskie
Województwo podkarpackie		
28	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 28 w Rzeszowie	powiaty: dębicki, leżajski, łańcucki, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, strzyżowski; miasto na prawach powiatu: Rzeszów
29	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 29 w Krośnie	powiaty: bieszczadzki, brzozowski, jasielski, krośnieński, leski, sanocki; miasto na prawach powiatu: Krosno
30	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 30 w Przemyślu	powiaty: jarosławski, lubaczowski, przemyski, przeworski; miasto na prawach powiatu: Przemyśl
31	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 31 w Tarnobrzegu	powiaty: kolbuszowski, mielecki, nizański, stalowowolski, tarnobrzegi; miasto na prawach powiatu: Tarnobrzeg

<i>Lp.</i>	<i>Numer i siedziba</i>	<i>Właściwość miejscowa</i>
Województwo podlaskie		
32	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 32 w Białymstoku	powiaty: białostocki, bielski, hajnowski, moniecki, siemiatycki; miasto na prawach powiatu: Białystok
33	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 33 w Łomży	powiaty: grajewski, kolneński, łomżyński, wysokomazowiecki, zambrowski; miasto na prawach powiatu: Łomża
34	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 34 w Suwałkach	powiaty: augustowski, sejneński, sokólski, suwalski; miasto na prawach powiatu: Suwałki
Województwo pomorskie		
35	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 35 w Gdańsku	powiaty: gdański, kartuski, kościerski, kwidzyński, malborski, nowodworski, starogardzki, sztumski, tczewski; miasto na prawach powiatu: Sopot
36	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 36 w Gdańsku	miasto na prawach powiatu: Gdańsk
37	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 37 w Gdyni	powiaty: pucki, wejherowski; miasto na prawach powiatu: Gdynia
38	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 38 w Słupsku	powiaty: bytowski, Chojnicki, człuchowski, lęborski, słupski; miasto na prawach powiatu: Słupsk
Województwo śląskie		
39	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 39 w Katowicach	powiaty: będziński, bieruńsko-lędziński, gliwicki, mikołowski, raciborski, rybnicki, tarnogórski; miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze
40	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 40 w Bielsku-Białej	powiaty: bielski, cieszyński, pszczyński, wodzisławski, żywiecki; miasta na prawach powiatu: Bielsko-Biała, Jastrzębie-Zdrój, Żory
41	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 41 w Częstochowie	powiaty: częstochowski, kłobucki, lubliniecki, myszkowski, zawierciański; miasto na prawach powiatu: Częstochowa
Województwo świętokrzyskie		
42	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 42 w Kielcach	województwo świętokrzyskie

<i>Lp.</i>	<i>Numer i siedziba</i>	<i>Właściwość miejscowa</i>
Województwo warmińsko-mazurskie		
43	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 43 w Olsztynie	powiaty: etcki, giżycki, gołdapski, kętrzyński, mrągowski, nidzicki, olecki, olsztyński, piski, szczycieński, węgorzewski; miasto na prawach powiatu: Olsztyn
44	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 44 w Elblągu	powiaty: bartoszycki, braniewski, działdowski, elbląski, iławski, lidzbarski, nowomiejski, ostródzki; miasto na prawach powiatu: Elbląg
Województwo wielkopolskie		
45	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 45 w Poznaniu	powiaty: gnieźnieński, międzychodzki, poznański; miasto na prawach powiatu: Poznań
46	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 46 w Kaliszu	powiaty: jarociński, kaliski, kępiński, krotoszyński, ostrowski, ostrzeszowski, pleszewski; miasto na prawach powiatu: Kalisz
47	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 47 w Koninie	powiaty: kolski, koniński, słupecki, średzki, turecki, wrzesiński; miasto na prawach powiatu: Konin
48	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 48 w Lesznie	powiaty: gostyński, grodziski, kościański, leszczyński, nowotomyski, rawicki, śremski, wolsztyński; miasto na prawach powiatu: Leszno
49	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 49 w Pile	powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, obornicki, pilski, szamotulski, wągrowiecki, złotowski
Województwo zachodniopomorskie		
50	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 50 w Szczecinie	powiaty: choszczeński, goleniowski, gryficki, gryfiński, kamieński, łobeski, myśliborski, policki, pyrzycki, stargardzki; miasta na prawach powiatu: Szczecin, Świnoujście
51	Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 51 w Koszalinie	powiaty: białogardzki, drawski, kołobrzescki, koszaliński, sławieński, szczecinecki, świdwiński, wałecki; miasto na prawach powiatu: Koszalin

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 14 kwietnia 2015 r.

w sprawie listy kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.

(*Monitor Polski, poz. 368*)

Na podstawie art. 305 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁴⁾) Państwowa Komisja Wyborcza uchwala, co następuje:

§ 1. Sporządza się listę kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r., na której umieszcza się dane kandydatów wymienione w art. 305 § 1 Kodeksu wyborczego:

- 1) **BRAUN Grzegorz Michał**, lat 48, wykształcenie wyższe w zakresie filologii polskiej, wykonujący zawód reżysera i publicyisty, zamieszkały w Warszawie, nie należy do partii politycznej;
- 2) **DUDA Andrzej Sebastian**, lat 42, wykształcenie wyższe prawnicze, poseł do Parlamentu Europejskiego, zamieszkały w Krakowie, członek Prawa i Sprawiedliwości;
- 3) **JARUBAS Adam Sebastian**, lat 40, wykształcenie wyższe historyczne, wykonujący zawód wyższego urzędnika samorządowego, miejsce pracy: Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, zamieszkały w Błotnowoli gmina Nowy Korczyn, członek Polskiego Stronnictwa Ludowego;
- 4) **KOMOROWSKI Bronisław Maria**, lat 62, wykształcenie wyższe historyczne, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, zamieszkały w Warszawie, nie należy do partii politycznej;
- 5) **KORWIN-MIKKE Janusz Ryszard**, lat 72, wykształcenie wyższe filozoficzne, poseł do Parlamentu Europejskiego, zamieszkały w Józefowie, członek Kongresu Nowej Prawicy;
- 6) **KOWALSKI Marian Janusz**, lat 50, wykształcenie podstawowe, będący osobą bezrobotną, zamieszkały w Lublinie, członek Ruchu Narodowego;
- 7) **KUKIZ Paweł Piotr**, lat 51, wykształcenie średnie, wykonujący zawód muzyka i publicyisty, miejsce pracy: samodzielna działalność gospodarcza, zamieszkały we Wrocławiu, nie należy do partii politycznej;

¹⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

- 8) **OGÓREK Magdalena Agnieszka**, lat 36, wykształcenie wyższe historyczne, wykonująca zawód nauczyciela akademickiego, miejsce pracy: Małopolska Wyższa Szkoła im. Józefa Dietla w Krakowie, zamieszkała w Warszawie, nie należy do partii politycznej;
- 9) **PALIKOT Janusz Marian**, lat 50, wykształcenie wyższe filozoficzne, poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, zamieszkały w Lublinie, członek Twojego Ruchu;
- 10) **TANAJNO Paweł Jan**, lat 39, wykształcenie wyższe w zakresie zarządzania, wykonujący zawód doradcy do spraw przedsiębiorców, miejsce pracy: partia polityczna Demokracja Bezpośrednia, zamieszkały w Warszawie, członek Demokracji Bezpośredniej;
- 11) **WILK Jacek**, lat 40, wykształcenie wyższe prawnicze, wykonujący zawód adwokata, miejsce pracy: indywidualna kancelaria adwokacka, zamieszkały w Warszawie, członek Kongresu Nowej Prawicy.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Zastępca Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej: *Wiesław Kozielowicz*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej:
*Wiesław Błuś, Arkadiusz Despot-Mładanowicz,
Wojciech Kręcisz, Krzysztof Strzelczyk*

II
WYNIKI GŁOSOWANIA I WYNIKI WYBORÓW

OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 11 maja 2015 r.

**o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.**

(Dziennik Ustaw, poz. 650)

Na podstawie art. 318 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁵⁾) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.

Rozdział 1.

Wyniki głosowania i wynik wyborów

1. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów zbiorczych wyników głosowania, otrzymanych od wszystkich okręgowych komisji wyborczych, ustaliła następujące wyniki głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej:
 - 1) głosowanie przeprowadzono w 27 817 obwodach głosowania;
 - 2) liczba wyborców uprawnionych do głosowania wyniosła 30 688 570;
 - 3) liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania wyniosła 14 993 468;
w tym:
 - a) liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika wyniosła 5 956,
 - b) liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wyniosła 128 086;
 - 4) liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze wyniosła 42 814;
 - 5) liczba otrzymanych kopert zwrotnych wyniosła 35 053;
 - 6) liczba kart nieważnych wyniosła 1 488;
 - 7) liczba kart ważnych wyniosła 15 023 886;
 - 8) frekwencja wyniosła 48,96 %;
 - 9) liczba oddanych głosów wyniosła 15 023 886;
 - 10) liczba głosów nieważnych wyniosła 124 952, tj. 0,83 %;
 - 11) liczba głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów wyniosła 14 898 934 tj. 99,17 %.
2. Większość wymagana dla wyboru Prezydenta (więcej niż połowa głosów ważnych) wynosi 7 449 468 głosów.
3. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby ważnych głosów:
 - 1) BRAUN Grzegorz Michał 124 132 głosów, tj. 0,83% liczby głosów ważnych;
 - 2) DUDA Andrzej Sebastian 5 179 092 głosów, tj. 34,76% liczby głosów ważnych;
 - 3) JARUBAS Adam Sebastian 238 761 głosów, tj. 1,60% liczby głosów ważnych;
 - 4) KOMOROWSKI Bronisław Maria 5 031 060 głosów, tj. 33,77% liczby głosów ważnych;
 - 5) KORWIN-MIKKE Janusz Ryszard 486 084 głosów, tj. 3,26% liczby głosów ważnych;
 - 6) KOWALSKI Marian Janusz 77 630 głosów, tj. 0,52% liczby głosów ważnych;
 - 7) KUKIZ Paweł Piotr 3 099 079 głosów, tj. 20,80% liczby głosów ważnych;
 - 8) OGÓREK Magdalena Agnieszka 353 883 głosów, tj. 2,38% liczby głosów ważnych;

¹⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

- 9) PALIKOT Janusz Marian 211 242 głosów, tj. 1,42% liczby głosów ważnych;
 - 10) TANAJNO Paweł Jan 29 785 głosów, tj. 0,20% liczby głosów ważnych;
 - 11) WILK Jacek 68 186 głosów, tj. 0,46% liczby głosów ważnych.
4. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, iż spośród 11 kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej żaden nie otrzymał więcej niż połowy głosów ważnych i – stosownie do art. 127 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 292 § 1 Kodeksu wyborczego – w dniu 24 maja 2015 r. przeprowadzone zostanie ponowne głosowanie.
 5. W ponownym głosowaniu na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wyboru dokonuje się spośród dwóch następujących kandydatów, którzy w głosowaniu w dniu 10 maja 2015 r. otrzymali kolejno największą liczbę głosów:
 - 1) DUDA Andrzej Sebastian;
 - 2) KOMOROWSKI Bronisław Maria.

Rozdział 2

Zbiorcze wyniki głosowania

1. Zestawienie zbiorczych wyników głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stanowi załącznik nr 1 do obwieszczenia.
2. Zestawienie zbiorczych wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stanowi załącznik nr 2 do obwieszczenia

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej:
Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej: *Wiesław Kozielowicz, Sylwester Marciniak*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Wiesław
Błuś, Zbigniew Cieślak, Arkadiusz Despot-Mładanowicz,
Wojciech Kręcisz, Janusz Niemcewicz, Krzysztof
Strzelczyk*

ZESTAWIENIE ZBIORCZYCH WYNIKÓW GŁOSOWANIA W WYBORACH PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W DNIU 10 MAJA 2015 R.

Załącznik nr 1 do obwieszczenia
Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 maja 2015 r.

Nr okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba obwodów głosowania	Liczba uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	Liczba wyborców, którym wydano pakiety wyborcze	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	Liczba kart nieważnych	Karty ważne		Liczba oddanych głosów	Głosy ważne		Głosy nieważne	
										liczba	%		liczba	%	liczba	%
POLSKA OGÓLNE																
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE		27817	30688570	14993468	5956	128086	42814	35053	1488	15023886	48,96%	15023886	1489834	99,17%	124952	0,83%
OKRY nr 1	Wrocław	689	956552	490960	158	5957	445	391	33	491241	51,25%	491241	466511	99,05%	4630	0,94%
OKRY nr 2	Jelenia Góra	370	384293	169356	68	1591	61	61	8	169356	44,08%	169004	99,18%	1392	0,82%	
OKRY nr 3	Legnica	377	433776	204037	60	810	92	88	10	204094	47,05%	204094	202591	99,31%	1403	0,69%
OKRY nr 4	Wąbrzych	336	541557	237707	139	2140	95	90	23	237729	43,90%	237729	235830	99,20%	1899	0,80%
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE		19172	2318178	1102060	425	10398	693	630	74	1102460	47,55%	1102460	1093136	99,15%	9324	0,85%
WOJEWÓDZTWO KJAWASKO-POMORSKIE																
OKRY nr 5	Białystok	842	806718	367970	143	2465	196	187	14	368119	45,63%	368119	365386	99,26%	2733	0,74%
OKRY nr 6	Toruń	455	504974	228845	78	1932	112	109	10	228928	45,33%	228928	226922	99,12%	2006	0,88%
OKRY nr 7	Włocławek	389	330130	132818	80	1621	36	36	8	132836	40,24%	132836	131714	99,16%	1122	0,84%
WOJEWÓDZTWO ŁUBELSKIE		1686	1641822	729633	301	6018	344	332	32	729883	44,45%	729883	724022	99,20%	5861	0,80%
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE																
OKRY nr 8	Lublin	854	838932	428369	170	3675	203	186	21	428483	51,07%	428483	424552	99,08%	3931	0,92%
OKRY nr 9	Biała Podlaska	335	300443	143824	77	819	39	36	2	143851	14,2912	99,35%	99,35%	599	0,65%	
OKRY nr 10	Chełm	270	206589	89507	60	550	36	33	5	89531	43,34%	89531	88689	99,28%	662	0,74%
OKRY nr 11	Zamość	455	390897	181492	136	1048	59	58	13	181494	46,43%	181494	180358	99,37%	1136	0,63%
WOJEWÓDZTWO RAZAŃSKIE		1914	1736871	843192	443	6292	337	310	41	843359	48,56%	843359	836691	99,21%	6668	0,79%
WOJEWÓDZTWO LIUBUSKIE																
OKRY nr 12	Zielona Góra	423	498072	217778	62	1365	118	107	4	217955	43,67%	217955	215921	99,07%	2034	0,93%
OKRY nr 13	Gorzów Wielkopolski	297	305477	130985	49	1150	63	61	16	131013	13,0016	99,24%	99,24%	997	0,76%	
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE		720	804549	348763	111	2515	181	168	20	348968	43,37%	348968	345937	99,13%	3031	0,87%
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE																
OKRY nr 14	Łódź	752	875031	457262	156	2398	344	329	95	457350	52,27%	457350	453331	99,12%	4019	0,88%
OKRY nr 15	Piotrków Trybunalski	429	478404	238672	113	1124	42	39	9	238679	49,87%	238665	99,17%	1974	0,83%	
OKRY nr 16	Sieradz	383	367245	170568	56	554	50	47	11	170600	17,0600	169317	99,25%	1283	0,75%	
OKRY nr 17	Skierzwice	289	300892	138488	53	550	36	35	3	138498	46,03%	138498	137343	99,17%	1155	0,83%
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE		1853	2027572	1004888	378	4866	472	450	118	1005027	49,72%	1005027	996596	99,15%	8431	0,84%
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE																
OKRY nr 18	Kraków	1339	1516410	810724	326	9831	522	464	81	810987	53,48%	810987	804159	99,16%	6828	0,84%
OKRY nr 19	Nowy Sącz	687	681761	347182	151	4654	108	97	7	347241	50,55%	347241	344918	99,33%	2323	0,67%
OKRY nr 20	Tarnów	433	452449	224398	135	1217	102	100	61	224404	49,60%	224404	222778	99,28%	1626	0,72%
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE		2459	2656620	1382304	612	15702	732	661	149	1382632	52,16%	1382632	1371855	99,22%	10777	0,78%
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE																
OKRY nr 21	Warszawa	1787	2378844	1429061	478	21541	35235	28538	495	1455921	61,20%	1455921	1441769	99,03%	14152	0,97%
OKRY nr 22	Ciechanów	277	276315	116579	55	740	39	39	6	116603	11,6603	99,15%	99,15%	990	0,85%	
OKRY nr 23	Ostrołęka	368	309908	144598	64	922	24	22	3	144607	46,66%	144607	143489	99,23%	1118	0,77%
OKRY nr 24	Płock	404	394888	181698	80	704	66	61	7	181935	18,1935	180494	99,21%	1441	0,79%	
OKRY nr 25	Radom	531	575697	275921	114	1529	63	60	15	275942	47,59%	273716	99,19%	2226	0,81%	
OKRY nr 26	Siedlce	460	456535	236165	104	1363	62	58	4	236200	51,85%	236200	234365	99,23%	1815	0,77%
WOJEWÓDZTWO RAZAŃSKIE		3827	4391167	2384222	895	26799	35490	28798	530	2411208	54,91%	2411208	2389466	99,10%	21742	0,90%
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE																
OKRY nr 27	Opole	897	812176	345374	123	1834	180	175	20	345494	42,54%	345494	342545	99,15%	2949	0,85%
WOJEWÓDZTWO RAZAŃSKIE		897	812176	345374	123	1834	180	175	20	345494	42,54%	345494	342545	99,15%	2949	0,85%
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE																
OKRY nr 28	Rzeszów	574	608165	323355	111	1905	99	94	10	323399	53,18%	323399	321266	99,34%	2133	0,66%
OKRY nr 29	Krosno	444	392379	186085	141	1497	69	68	8	186128	47,44%	186128	185066	99,44%	1042	0,56%

Nr okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba obwodów głosowania	Liczba uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	Liczba kart nieważnych	Karty ważne		Liczba oddanych głosów	Głosy ważne		Głosy nieważne	
										liczba	%		liczba	%	liczba	%
OKW nr 30	Przemyski	381	319226	150369	114	949	68	67	13	150401	47,11%	150401	146308	99,27%	1093	0,73%
OKW nr 31	Tarnobrzeg	411	381468	182749	76	914	55	47	2	182785	47,92%	182785	181565	99,33%	1220	0,67%
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE		1810	1701228	842558	442	5265	291	276	33	842713	49,54%	842713	837225	99,35%	5488	0,65%
OKW nr 32	Białystok	482	502671	246986	104	1688	148	142	18	247084	49,15%	247084	244966	99,15%	2098	0,85%
OKW nr 33	Lomża	275	244106	109790	53	479	39	38	1	109815	44,99%	109815	109039	99,29%	776	0,71%
OKW nr 34	Suwałki	204	205376	89463	73	780	30	27	7	89476	43,57%	89476	88822	99,27%	654	0,73%
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE		961	962153	446239	230	2947	217	207	26	446375	46,88%	446375	442847	99,21%	3528	0,79%
OKW nr 35	Gdańsk	550	620592	291038	115	2736	148	137	22	291122	46,91%	291122	288697	99,17%	2425	0,83%
OKW nr 36	Gdańsk	228	357399	202738	55	2780	133	126	13	202813	56,75%	202813	201028	99,12%	1785	0,88%
OKW nr 37	Gdynia	294	409830	224373	78	2376	218	204	21	224464	54,77%	224464	222342	99,05%	2122	0,95%
OKW nr 38	Słupsk	377	381657	168278	50	1845	74	73	10	168321	44,10%	168321	166956	99,03%	1625	0,97%
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE		1449	1769478	886427	298	9737	573	540	66	886720	50,11%	886720	878763	99,10%	7957	0,90%
OKW nr 39	Katowice	1614	2197483	1077076	275	4348	763	729	81	1077561	49,04%	1077561	1059424	99,15%	9137	0,85%
OKW nr 40	Bielsko Biala	667	857086	457859	201	3176	239	231	46	457925	53,43%	457925	454729	99,30%	3186	0,70%
OKW nr 41	Częstochowa	544	588218	281185	107	1622	106	95	32	281228	47,81%	281228	279917	99,18%	2311	0,82%
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE		2825	3642797	1816120	583	9146	1108	1055	159	1816714	49,87%	1816714	1802080	99,19%	14634	0,81%
OKW nr 42	Kielce	980	1035303	479662	273	3299	132	124	39	479670	46,33%	479670	478061	99,25%	3609	0,75%
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE		980	1035303	479662	273	3299	132	124	39	479670	46,33%	479670	478061	99,25%	3609	0,75%
OKW nr 43	Olsztyn	672	637914	271638	104	3158	152	139	11	271639	42,58%	271639	269045	99,05%	2594	0,95%
OKW nr 44	Ełbląg	459	504380	208933	91	1125	69	63	7	208427	41,32%	208427	205761	99,20%	1665	0,80%
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE		1131	1142294	479931	195	4283	221	202	18	480066	42,03%	480066	475806	99,11%	4260	0,89%
OKW nr 45	Poznań	588	633242	444317	125	5457	357	333	113	444378	53,20%	444378	440803	99,03%	4318	0,97%
OKW nr 46	Kalisz	472	533933	245904	83	987	103	97	3	245960	46,10%	245960	244277	99,32%	1683	0,68%
OKW nr 47	Konin	397	458491	205741	69	900	60	60	2	205779	45,08%	205779	203920	99,10%	1859	0,90%
OKW nr 48	Leszno	387	453962	207566	52	984	75	72	1	207597	45,73%	207597	206045	99,25%	1552	0,75%
OKW nr 49	Pila	384	440530	199568	75	867	89	88	3	199639	45,32%	199639	197560	99,96%	2079	1,04%
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE		2228	2719808	1303086	404	9195	689	650	122	1303353	47,92%	1303353	1291862	99,12%	11491	0,88%
OKW nr 50	Szczecin	695	869412	399629	150	4344	835	257	31	390714	44,94%	390714	387205	99,10%	3608	0,90%
OKW nr 51	Koszalin	430	479142	208380	93	5446	319	218	10	208530	43,52%	208530	206835	99,19%	1694	0,81%
WOJEWÓDZTWO RAZEM		1125	1348554	599009	243	9790	1154	475	41	599244	44,44%	599244	594042	99,13%	5202	0,87%

OKM nr 37	Łódź	222342	1907	0,88%	58882	25,59%	1452	0,65%	97733	43,97%	7491	3,37%	1770	0,53%	45387	20,41%	4715	2,12%	35831	1,61%	638	0,29%	1344	0,60%
OKM nr 38	Śląsk	166666	1051	0,63%	48038	28,82%	1678	1,01%	71610	42,86%	5028	3,02%	789	0,47%	30749	18,45%	4401	2,64%	2426	1,46%	255	0,15%	673	0,40%
Współczynniki razem		818763	6919	0,79%	245691	27,73%	7090	0,81%	378940	43,12%	29072	3,19%	4302	0,49%	170259	19,37%	19575	2,23%	13062	1,49%	2189	0,25%	4674	0,53%
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE																								
OKM nr 39	Katowice	1093424	7419	0,69%	306382	28,69%	6678	0,62%	396564	37,12%	35737	3,34%	4789	0,98%	299788	24,32%	29351	2,65%	16226	1,52%	2199	0,20%	5004	0,47%
OKM nr 40	Bielsko Biala	454739	3673	0,81%	165192	36,33%	3346	0,74%	150025	32,99%	13485	2,97%	1683	0,41%	99072	21,79%	10205	2,24%	5318	1,17%	700	0,15%	1650	0,41%
OKM nr 41	Częstochowa	278817	1855	0,67%	94205	33,78%	3853	1,42%	88673	31,79%	9054	3,25%	1266	0,45%	66246	23,75%	7906	2,83%	4184	1,50%	465	0,17%	1130	0,41%
Współczynniki razem		1802080	12948	0,72%	565779	31,40%	13975	0,78%	635262	35,25%	58286	3,23%	7216	0,40%	425116	23,59%	46462	2,58%	25728	1,43%	3324	0,18%	7984	0,44%
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE																								
OKM nr 42	Kielce	476061	2987	0,63%	181388	39,10%	61908	13,00%	106453	22,39%	14688	3,09%	2419	0,51%	88525	18,60%	10287	2,16%	5141	1,08%	539	0,12%	1686	0,36%
Współczynniki razem		476061	2987	0,63%	181388	39,10%	61908	13,00%	106453	22,39%	14688	3,09%	2419	0,51%	88525	18,60%	10287	2,16%	5141	1,08%	539	0,12%	1686	0,36%
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE																								
OKM nr 43	Olsztyn	286045	2270	0,84%	78144	29,04%	3573	1,33%	104057	38,89%	9911	3,65%	1533	0,59%	56888	21,14%	8924	2,57%	4041	1,50%	478	0,18%	1276	0,47%
OKM nr 44	Ełbla	206761	1180	0,56%	61715	29,85%	2398	1,16%	83366	40,32%	6777	3,28%	1023	0,49%	41220	19,84%	5532	2,69%	2523	1,22%	284	0,14%	761	0,37%
Współczynniki razem		475806	3450	0,72%	138566	29,39%	5971	1,25%	187425	39,39%	16588	3,49%	2066	0,55%	98108	20,62%	12456	2,62%	6564	1,38%	762	0,16%	2037	0,43%
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE																								
OKM nr 45	Poznań	440060	3339	0,74%	102275	23,24%	3388	0,77%	208797	47,45%	14146	3,21%	1847	0,42%	63284	18,93%	10472	2,38%	6587	1,55%	1468	0,34%	2510	0,57%
OKM nr 46	Kalisz	244277	1318	0,62%	78420	32,10%	4680	1,91%	92027	37,67%	7088	2,91%	999	0,41%	47028	19,50%	7614	3,12%	2838	1,20%	372	0,15%	1007	0,41%
OKM nr 47	Koźmin	200320	1030	0,50%	78932	37,73%	3453	1,69%	66188	32,45%	5468	2,69%	808	0,45%	39801	19,57%	6553	3,12%	2520	1,24%	314	0,15%	840	0,41%
OKM nr 48	Leszno	206045	1230	0,60%	58846	28,49%	3446	1,67%	87120	42,28%	6504	3,16%	86	0,45%	37875	18,43%	6479	3,14%	2446	1,19%	332	0,16%	928	0,45%
OKM nr 49	Pila	197560	1028	0,52%	53172	26,91%	2840	1,44%	85587	43,32%	5881	2,89%	814	0,41%	38381	19,43%	6375	3,23%	2549	1,29%	312	0,16%	820	0,42%
Współczynniki razem		1291862	8097	0,65%	389446	28,60%	17767	1,38%	539696	41,78%	38897	3,01%	5594	0,43%	247177	19,13%	37283	2,89%	19050	1,47%	2825	0,22%	6106	0,47%
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE																								
OKM nr 50	Szczecin	387208	2441	0,63%	101307	26,18%	3888	0,95%	161664	41,75%	13829	3,52%	174	0,45%	82845	21,40%	10584	2,73%	7003	1,81%	762	0,20%	1559	0,40%
OKM nr 51	Koszalin	208836	1087	0,53%	53505	25,67%	2371	1,15%	87388	42,35%	6150	2,97%	91	0,44%	44369	21,45%	6126	2,96%	3578	1,73%	251	0,12%	908	0,44%
Współczynniki razem		580042	3528	0,59%	154812	26,00%	6059	1,02%	249253	41,96%	19779	3,33%	265	0,45%	127204	21,41%	16690	2,81%	10581	1,78%	1013	0,17%	2468	0,42%

**OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ**

z dnia 13 maja 2015 r.

**w sprawie zmiany obwieszczenia o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.**

(Dziennik Ustaw, poz. 705)

Na podstawie art. 318 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁶⁾) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości, co następuje:

W obwieszczeniu Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 maja 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r., wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w rozdziale I w pkt 1 w ppkt 3 wyrazy „liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania wyniosła 14 993 468” zastępuje się wyrazami „liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania wyniosła 14 993 571”;
- 2) załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie załącznika do niniejszego obwieszczenia.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej:
Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej: *Wiesław Kozielowicz, Sylwester Marciniak*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Zbigniew
Cieślak, Arkadiusz Despot-Mładanowicz*

¹⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

ZESTAWIENIE ZBIORCZYCH WYNIKÓW GŁOSOWANIA W WYBORACH PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W DNIU 10 MAJA 2015 R.

Załącznik do obwieszczenia
Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 maja 2015 r.

Nr okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba obwodów głosowania	Liczba uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	Liczba wyborców, którym wydano pakiety wyborcze	Liczba otrzymanych kopert zwróconych	Liczba kart nieważnych	Karty ważne		Liczba oddanych głosów	Głosy ważne		Głosy nieważne	
										liczba	%		liczba	%	liczba	%
POLSKA OGÓLEM																
		27817	30688570	14993571	5956	128086	42814	35053	1488	15023886	48,96%	15023886	14898324	99,17%	124952	0,83%
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE																
OKW nr 1	Wrocław	689	968652	490960	158	587	445	391	33	491241	51,25%	491241	486611	99,06%	4630	0,94%
OKW nr 2	Jelenia Góra	370	384233	169336	68	1591	61	61	8	169396	44,08%	169396	166004	99,18%	1392	0,82%
OKW nr 3	Legnica	377	433776	204037	60	810	92	88	10	204094	47,05%	204094	202691	99,31%	1403	0,69%
OKW nr 4	Wąbrzych	536	541557	237707	139	2140	95	90	23	237729	43,90%	237729	235630	99,20%	1899	0,80%
Województwo razem		1972	2318178	1102960	425	10398	693	630	74	1102460	47,56%	1102460	1099316	99,15%	9324	0,85%
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE																
OKW nr 5	Brdoszcz	842	806718	367970	143	2465	196	187	14	368119	45,63%	368119	365386	99,26%	2733	0,74%
OKW nr 6	Torun	455	504974	228845	78	1932	112	109	10	228928	45,33%	228928	226922	99,12%	2006	0,88%
OKW nr 7	Włocławek	369	330130	132818	80	1621	36	36	8	132836	40,24%	132836	131714	99,16%	1122	0,84%
Województwo razem		1666	1641822	729633	301	6018	344	332	32	729883	44,45%	729883	724022	99,20%	5861	0,80%
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE																
OKW nr 8	Lublin	854	839932	428969	170	3975	203	186	21	429483	51,07%	429483	424552	99,08%	3931	0,92%
OKW nr 9	Biała Podlaska	335	300443	143824	77	819	39	35	5	143851	47,88%	143851	142912	99,35%	939	0,65%
OKW nr 10	Chełm	270	205599	89507	60	580	36	33	2	89531	43,34%	89531	88858	99,26%	672	0,74%
OKW nr 11	Zamość	455	390897	181492	136	1048	59	56	17	181494	46,43%	181494	180358	99,37%	1136	0,63%
Województwo razem		1914	1738971	843192	443	6292	337	310	43	843359	48,56%	843359	836691	99,21%	6668	0,79%
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE																
OKW nr 12	Zielona Góra	423	489072	217881	62	1365	118	107	4	217855	43,67%	217855	215921	99,07%	2034	0,93%
OKW nr 13	Gorzów Wielkopolski	297	305477	130985	49	1150	63	61	16	131013	42,89%	131013	130016	99,24%	997	0,76%
Województwo razem		720	804549	348866	111	2515	181	168	20	348868	43,37%	348868	345937	99,13%	3031	0,87%
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE																
OKW nr 14	Łódź	752	875031	457262	156	2338	344	329	95	457350	52,27%	457350	453331	99,12%	4019	0,88%
OKW nr 15	Piotrków Trybunalski	429	478404	238572	113	1124	42	39	9	238579	49,87%	238579	236605	99,17%	1974	0,83%
OKW nr 16	Sieradz	383	367245	170568	56	854	50	47	11	170600	46,45%	170600	169317	99,25%	1283	0,75%
OKW nr 17	Skierniewice	289	300892	139486	53	580	36	35	3	139489	46,03%	139489	137243	99,17%	1155	0,83%
Województwo razem		1853	2021572	1004888	378	4865	472	450	118	1005027	49,72%	1005027	995996	99,16%	8431	0,84%
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE																
OKW nr 18	Kraków	1339	1516410	810724	326	9831	522	464	81	810987	53,48%	810987	804159	99,16%	6828	0,84%
OKW nr 19	Nowy Sącz	687	681761	347182	151	4654	108	97	7	347241	50,93%	347241	344918	99,33%	2323	0,67%
OKW nr 20	Tarnów	433	452449	224398	135	1217	102	100	61	224404	49,60%	224404	222778	99,28%	1626	0,72%
Województwo razem		2459	2650620	1382304	612	15702	732	661	149	1382632	52,16%	1382632	1371855	99,22%	10777	0,78%
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE																
OKW nr 21	Warszawa	1787	2378844	1429061	478	21541	35236	28558	495	1455921	61,20%	1455921	1441789	99,03%	14152	0,97%
OKW nr 22	Chełmża	277	276315	116579	55	740	39	39	6	116603	42,20%	116603	115613	99,15%	990	0,85%
OKW nr 23	Ostrołęka	368	309908	144598	64	922	24	22	2	144607	46,66%	144607	143489	99,23%	1118	0,77%
OKW nr 24	Płock	404	394869	181898	80	704	66	61	7	181935	46,07%	181935	180994	99,21%	1441	0,79%
OKW nr 25	Radiom	531	575697	275921	114	1529	63	60	15	275942	47,93%	275942	273716	99,19%	2226	0,81%
OKW nr 26	Siedlce	460	455535	236165	104	1363	62	58	4	236200	51,85%	236200	234385	99,23%	1815	0,77%
Województwo razem		3827	4391167	2394222	895	26799	35490	28798	530	2411208	54,91%	2411208	2389466	99,10%	21742	0,90%
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE																
OKW nr 27	Opole	897	812176	345374	123	1834	180	175	20	345494	42,54%	345494	342545	99,15%	2949	0,85%
Województwo razem		897	812176	345374	123	1834	180	175	20	345494	42,54%	345494	342545	99,15%	2949	0,85%
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE																
OKW nr 28	Rzeszów	574	608165	323335	111	1905	99	94	10	323399	53,18%	323399	321266	99,34%	2133	0,66%
OKW nr 29	Krosno	444	382379	186085	141	1497	69	68	8	186128	47,44%	186128	185086	99,44%	1042	0,56%

OKN nr 30	Przemysł	391	319226	150369	114	949	68	13	150401	47,11%	150401	149308	99,27%	1093	0,73%
OKN nr 31	Tamobrzege	411	381458	182749	76	914	55	2	182786	47,92%	181565	99,33%	1220	0,67%	
Współodtw.razem		1810	1701228	842558	442	5265	291	33	842713	49,54%	842713	837255	99,35%	5488	0,65%
MOLEWÓDZITWO POLIASKIE															
OKN nr 32	Białystok	482	502671	246966	104	1688	148	142	247084	49,15%	247084	244966	99,15%	2098	0,85%
OKN nr 33	Lomża	275	244106	109790	53	479	39	38	109815	44,99%	109039	99,29%	776	0,71%	
OKN nr 34	Suwąki	204	205376	89463	73	780	30	27	89476	43,57%	89476	88627	99,27%	654	0,73%
Współodtw.razem		961	962153	446239	230	2947	217	207	446375	46,98%	446375	442847	99,21%	3528	0,78%
MOLEWÓDZITWO POMORSKIE															
OKN nr 35	Gdańsk	550	620592	291038	115	2736	148	137	291122	46,91%	291122	286697	99,17%	2425	0,83%
OKN nr 36	Gdańsk	228	357399	202738	55	2780	133	126	202813	56,75%	201028	99,12%	1785	0,88%	
OKN nr 37	Gdynia	294	409830	224373	78	2376	218	204	224464	54,77%	222342	99,05%	2122	0,95%	
OKN nr 38	Słupsk	377	381657	166278	50	1845	74	73	168321	44,10%	168321	166696	99,03%	1625	0,97%
Współodtw.razem		1449	1769478	886427	298	9737	573	540	886720	50,11%	886720	876763	99,10%	7957	0,90%
MOLEWÓDZITWO ŚLĄSKIE															
OKN nr 39	Katowice	1614	219293	1077076	275	4348	763	729	1077661	49,04%	1077661	1068424	99,15%	9137	0,85%
OKN nr 40	Bełsko Biała	667	857086	457859	201	3176	239	231	457925	53,43%	454739	99,30%	3186	0,70%	
OKN nr 41	Częstochowa	544	588218	281185	107	1622	106	95	281228	47,81%	279917	99,18%	2311	0,82%	
Współodtw.razem		2825	3642797	1816120	583	9146	1106	1055	1816714	49,87%	1816714	1802080	99,19%	14634	0,81%
MOLEWÓDZITWO ŚNIEŻOKRZYSKIE															
OKN nr 42	Kejce	980	1035303	479662	273	3299	132	124	479670	46,33%	479670	475051	99,25%	3609	0,75%
Współodtw.razem		980	1035303	479662	273	3299	132	124	479670	46,33%	479670	475051	99,25%	3609	0,75%
MOLEWÓDZITWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE															
OKN nr 43	Olsztyn	672	637914	271538	104	3158	152	139	271639	42,58%	271639	269045	99,05%	2594	0,95%
OKN nr 44	Ełbla	459	504380	208393	91	1125	69	63	208427	41,32%	208427	205761	99,20%	1666	0,80%
Współodtw.razem		1131	1142294	479931	195	4283	221	202	480066	42,03%	480066	475906	99,11%	4260	0,89%
MOLEWÓDZITWO WIELKOPOLSKIE															
OKN nr 45	Poznań	588	835242	444317	125	5457	357	333	444378	53,20%	444378	440060	99,03%	4318	0,97%
OKN nr 46	Kalisz	472	533693	246904	83	987	103	97	246960	46,10%	246960	244277	99,32%	1683	0,68%
OKN nr 47	Konin	397	466491	205741	69	900	65	60	205779	45,08%	205779	203920	99,10%	1859	0,90%
OKN nr 48	Leszno	387	453952	207556	52	984	75	72	207597	45,73%	207597	206045	99,25%	1552	0,75%
OKN nr 49	Pila	384	440530	199568	75	867	89	88	199639	45,32%	199639	197560	99,96%	2079	1,04%
Współodtw.razem		2228	2719808	1303086	404	9195	689	650	1303353	47,92%	1303353	1291862	99,12%	11491	0,88%
MOLEWÓDZITWO ZACHODNIOPOMORSKIE															
OKN nr 50	Szczecin	695	869412	390639	150	4344	835	257	390714	44,94%	390714	387206	99,10%	3608	0,90%
OKN nr 51	Koszalin	430	479142	208300	93	5446	319	218	208530	43,52%	208530	206836	99,19%	1694	0,81%
Współodtw.razem		1125	1348554	599009	243	9790	1154	475	599244	44,44%	599244	594042	99,13%	5202	0,87%

**OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ**

z dnia 25 maja 2015 r.

o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
(Dziennik Ustaw, poz. 725)

Na podstawie art. 319 § 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁷⁾) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki ponownego głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych 10 maja 2015 r. oraz 24 maja 2015 r.

Rozdział 1.

Wyniki ponownego głosowania i wynik wyborów

1. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów zbiorczych wyników głosowania, otrzymanych od wszystkich okręgowych komisji wyborczych, ustaliła następujące wyniki ponownego głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej:
 - 1) głosowanie przeprowadzono w 27 817 obwodach głosowania;
 - 2) liczba wyborców uprawnionych do głosowania wyniosła 30 709 281;
 - 3) liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania wyniosła 16 956 615;
w tym:
 - a) liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika wyniosła 8 981,
 - b) liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wyniosła 257 719;
 - 4) liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze wyniosła 56 845;
 - 5) liczba otrzymanych kopert zwrotnych wyniosła 40 720;
 - 6) liczba kart nieważnych wyniosła 1 036;
 - 7) liczba kart ważnych wyniosła 16 993 169;
 - 8) frekwencja wyniosła 55,34 %;
 - 9) liczba oddanych głosów wyniosła 16 993 169;
 - 10) liczba głosów nieważnych wyniosła 250 231, tj. 1,47 %;
 - 11) liczba głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów wyniosła 16 742 938 tj. 98,53 %.
2. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby ważnych głosów:
 - 1) DUDA Andrzej Sebastian 8 630 627 głosów, tj. 51,55% liczby głosów ważnych;
 - 2) KOMOROWSKI Bronisław Maria 8 112 311 głosów, tj. 48,45% liczby głosów ważnych.
3. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, iż w ponownym głosowaniu w dniu 24 maja 2015 r., spośród dwóch kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej więcej głosów otrzymał i – stosownie do art. 127 ust. 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 292 § 4 Kodeksu

¹⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

wyborczego – na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej został wybrany **DUDA Andrzej Sebastian**.

Rozdział 2 **Zbiorcze wyniki głosowania**

1. Zestawienie zbiorczych wyników ponownego głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stanowi załącznik nr 1 do obwieszczenia.
2. Zestawienie zbiorczych wyników ponownego głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stanowi załącznik nr 2 do obwieszczenia.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej:
Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej: *Wiesław Kozielowicz, Sylwester Marciniak*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Wiesław
Błuś, Zbigniew Cieślak, Arkadiusz Despot-Mładanowicz,
Wojciech Kręcisz, Janusz Niemcewicz, Krzysztof
Strzelczyk*

ZESTAWIENIE ZBIORCZYCH WYNIKÓW PONOWNEGO GŁOSOWANIA W WYBORACH PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W DNIU 24 MAJĄ 2015 R.

Załącznik nr 1 do obwieszczenia
Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r.

N o okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba obywateli głosowania	Liczba uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze	Liczba otrzymanych kopert zwróconych	Liczba kart nieważnych	Karty ważne		Liczba oddanych głosów	Głosy ważne		Głosy nieważne	
										liczba	frekwencja %		liczba	%	liczba	%
POLSKA OGÓLNIEM																
		27817	30709281	16958615	8881	257719	56945	40720	1038	16993169	55,34%	16993169	16142938	96,53%	259231	1,47%
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE																
OKW nr 1	Wrocław	689	961207	553502	232	10334	592	552	27	553963	57,63%	553963	545030	98,39%	8933	1,61%
OKW nr 2	Jelenia Góra	370	384043	189137	95	3947	82	71	4	189193	49,28%	189193	186300	98,47%	2893	1,53%
OKW nr 3	Legnica	377	432789	229339	72	2168	140	127	13	225134	52,09%	225134	222079	98,64%	3055	1,36%
OKW nr 4	Wałbrzych	536	541030	266870	195	4597	134	123	9	266945	49,34%	266945	263241	98,61%	3704	1,39%
Województwo razem		1972	2319469	1234548	594	21046	948	873	53	1235235	53,28%	1235235	1216650	98,50%	18585	1,50%
WOJEWÓDZTWO Kujawsko-Pomorskie																
OKW nr 5	Bydgoszcz	842	809068	427987	222	4984	284	268	25	428187	53,19%	428187	422094	98,56%	6093	1,42%
OKW nr 6	Touł	455	503968	264401	127	3339	182	167	10	264543	52,49%	264543	260570	98,50%	3973	1,50%
OKW nr 7	Włocławek	369	329552	160998	125	2635	55	49	6	161022	48,80%	161022	158566	98,47%	2456	1,53%
Województwo razem		1666	1639888	853986	474	10958	521	484	41	853752	52,08%	853752	841230	98,53%	12522	1,47%
WOJEWÓDZTWO Lubelskie																
OKW nr 8	Lublin	854	835593	477026	295	7317	321	297	23	477242	57,11%	477242	470034	98,49%	7208	1,51%
OKW nr 9	Biała Podlaska	335	298798	161569	114	1840	52	47	1	161600	54,09%	161600	159462	98,68%	2138	1,32%
OKW nr 10	Chełm	270	205764	99787	71	1132	42	38	5	99805	48,50%	99805	98396	98,59%	1409	1,41%
OKW nr 11	Zamość	455	389022	200213	221	2665	63	49	2	200246	51,47%	200246	197997	98,88%	2249	1,12%
Województwo razem		1914	1729147	938955	701	12954	478	431	31	938893	54,30%	938893	929889	98,61%	13004	1,39%
WOJEWÓDZTWO Lubuskie																
OKW nr 12	Zielona Góra	423	497466	246714	103	2905	183	165	15	246832	49,62%	246832	242336	98,42%	3896	1,58%
OKW nr 13	Gorzów Wielkopolski	297	304541	149378	87	1959	71	59	2	149423	49,06%	149423	147309	98,58%	2114	1,41%
Województwo razem		720	802007	396093	190	4884	254	224	17	396255	49,41%	396255	390245	98,46%	6010	1,52%
WOJEWÓDZTWO Łódzkie																
OKW nr 14	Łódź	752	873539	517141	238	5081	533	483	79	518011	59,30%	518011	509702	98,40%	8309	1,60%
OKW nr 15	Poznań	428	476802	273102	163	2651	86	79	4	273154	57,29%	273154	269001	98,48%	4153	1,52%
OKW nr 16	Sieradz	363	368826	196548	77	2047	75	68	7	196595	53,59%	196595	193644	98,50%	2951	1,50%
OKW nr 17	Skierniewice	289	300086	161694	77	1250	52	48	11	161682	53,88%	161682	159337	98,55%	2345	1,45%
Województwo razem		1853	2017253	1149055	555	11029	746	678	101	1149442	56,98%	1149442	1131694	98,46%	17758	1,54%
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE																
OKW nr 18	Kraków	1359	1515417	913037	465	15989	838	777	56	913614	60,29%	913614	900038	98,51%	13576	1,49%
OKW nr 19	Nowy Sącz	697	682718	391938	245	9610	181	163	6	392041	57,47%	392041	387706	98,89%	4335	1,11%
OKW nr 20	Tarnów	433	450852	253573	187	2188	174	161	9	253676	56,27%	253676	250540	98,76%	3136	1,24%
Województwo razem		2459	2649447	1588548	897	27787	1193	1101	71	1589331	58,88%	1589331	1580284	98,65%	21047	1,35%
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE																
OKW nr 21	Warszawa	1787	2448672	1598021	691	41383	46282	31137	321	1627648	66,47%	1627648	1602192	98,44%	25456	1,56%
OKW nr 22	Chełmża	277	276715	140287	97	1515	51	50	4	140328	50,80%	140328	138603	98,70%	1825	1,30%
OKW nr 23	Ostrołęka	368	309108	168740	104	2054	40	39	1	168771	54,60%	168771	166821	98,84%	1950	1,16%
OKW nr 24	Plock	404	394256	213650	112	1751	96	95	3	213719	54,21%	213719	210821	98,64%	2898	1,36%
OKW nr 25	Radom	531	572458	323754	182	3054	99	93	11	323789	56,46%	323789	319402	98,65%	4387	1,35%
OKW nr 26	Siedlce	460	455386	270421	131	3201	51	80	6	270480	59,40%	270480	266964	98,66%	3616	1,34%
Województwo razem		3827	4457096	2714873	1317	52958	46659	31494	346	2714735	61,58%	2714735	2704603	98,54%	40132	1,46%
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE																
OKW nr 27	Opole	897	810312	382958	171	4058	216	196	7	383019	47,27%	383019	376915	98,41%	6104	1,59%
Województwo razem		897	810312	382958	171	4058	216	196	7	383019	47,27%	383019	376915	98,41%	6104	1,59%
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE																
OKW nr 28	Rzeszów	574	606521	359805	184	3557	142	132	4	359892	59,36%	359892	355066	98,78%	4886	1,22%
OKW nr 29	Koszę	444	392666	211591	217	3184	133	123	9	211599	53,89%	211599	209317	98,92%	2282	1,08%
OKW nr 30	Przemysł	381	317449	168986	218	1770	84	76	5	168941	53,22%	168941	166961	98,83%	1980	1,17%

Nr okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba obwodów głosowania	Liczba uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	Liczba kart nieważnych	Karty ważne		Liczba oddanych głosów	Głosy ważne		Głosy nieważne	
										liczba	%		liczba	%	liczba	%
OKW nr 31	Tarnobrzeg	411	378706	202933	138	1625	76	64	20	202979	53,69%	202979	200249	98,69%	2730	1,34%
Województwo razem		1810	1695142	943134	757	10196	436	395	20	943411	53,69%	943411	932033	98,79%	11778	1,21%
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE																
OKW nr 32	Białystok	482	500045	271445	176	3245	175	168	14	271573	54,31%	271573	267087	98,35%	4486	1,65%
OKW nr 33	Łomża	275	242930	125996	95	1125	49	45	1	125732	51,78%	125732	124263	98,83%	1469	1,17%
OKW nr 34	Suwałki	204	204624	99990	104	1862	37	31	3	100011	48,88%	100011	98743	98,73%	1268	1,27%
Województwo razem		961	947899	497131	375	6232	261	244	18	497316	52,49%	497316	490093	98,55%	7223	1,45%
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE																
OKW nr 35	Gdańsk	550	620816	333955	173	5988	205	189	21	334074	53,81%	334074	329445	98,61%	4629	1,39%
OKW nr 36	Gdańsk	228	388864	225485	67	5473	265	243	22	225541	62,89%	225541	221942	98,39%	3600	1,64%
OKW nr 37	Gdynia	294	410435	249538	106	6139	326	295	19	249834	60,87%	249834	245721	98,35%	4113	1,65%
OKW nr 38	Sopot	377	381141	195085	86	3715	117	110	2	195181	51,21%	195181	192208	98,48%	2973	1,52%
Województwo razem		1449	1771256	1004163	432	21315	912	837	64	1004730	56,72%	1004730	989316	98,47%	15414	1,53%
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE																
OKW nr 39	Katowice	1614	2189800	1183359	400	9703	1240	1139	36	1184284	54,08%	1184284	1163972	98,28%	20312	1,72%
OKW nr 40	Bielsko Biala	667	855922	502421	280	5851	407	383	47	502594	58,73%	502594	495775	98,62%	6919	1,38%
OKW nr 41	Częstochowa	544	587215	315773	159	3996	178	157	11	315690	53,76%	315690	310808	98,45%	4882	1,55%
Województwo razem		2825	3632937	2001353	839	19550	1825	1679	94	2002668	55,13%	2002668	1970551	98,40%	32113	1,60%
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE																
OKW nr 42	Kielce	980	1031940	539141	391	6483	168	146	17	539211	52,25%	539211	531578	98,59%	7633	1,42%
Województwo razem		980	1031940	539141	391	6483	168	146	17	539211	52,25%	539211	531578	98,59%	7633	1,42%
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE																
OKW nr 43	Olsztyn	672	637804	308975	178	6927	242	217	8	309164	48,47%	309164	304254	98,41%	4910	1,59%
OKW nr 44	Ełbla	459	502331	239880	141	2590	105	98	9	239078	47,59%	239078	235814	98,63%	3264	1,37%
Województwo razem		1131	1140135	547959	319	9517	347	316	17	548242	48,09%	548242	540068	98,51%	8174	1,49%
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE																
OKW nr 45	Poznań	588	837330	510298	167	9556	533	544	65	510646	60,99%	510646	502758	98,46%	7888	1,54%
OKW nr 46	Kalisz	472	531678	285746	139	2083	159	152	3	285869	53,77%	285869	281963	98,64%	3906	1,36%
OKW nr 47	Koźmin	397	455380	240971	104	2103	79	69	5	241022	52,93%	241022	237164	98,41%	3858	1,59%
OKW nr 48	Leszno	387	453122	237966	77	2160	120	104	7	238044	52,53%	238044	234175	98,63%	3869	1,37%
OKW nr 49	Pila	384	439586	231245	123	2062	147	135	6	231362	52,63%	231362	227888	98,50%	3474	1,50%
Województwo razem		2228	2717096	1506268	610	17964	1098	1004	86	1506943	55,46%	1506943	1484588	98,52%	22355	1,48%
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE																
OKW nr 50	Szczecin	695	870069	448062	224	10018	383	339	40	448269	51,52%	448269	441030	98,39%	7239	1,61%
OKW nr 51	Koszalin	430	461488	241493	135	10840	401	279	13	241717	50,20%	241717	238177	98,54%	3540	1,46%
Województwo razem		1125	1351557	689555	359	20858	784	618	53	689986	51,05%	689986	679207	98,44%	10779	1,56%

ZESTAWIENIE ZBIORCZYCH WYNIKÓW PONOWNEGO GŁOSOWANIA NA KANDYDATÓW NA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W DNIU 24 MAJA 2015 R.

Nr okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba ważnych głosów ogółem	Ważne głosy oddane na poszczególnych kandydatów			
			DUDA Andrzej Sebastian		KOMOROWSKI Bronisław Maria	
			liczba	%	liczba	%
POLSKA OGÓŁEM		16742938	8630627	51,55%	8112311	48,45%
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE						
OKW nr 1	Wrocław	545030	239997	44,03%	305033	55,97%
OKW nr 2	Jelenia Góra	186300	80471	43,19%	105829	56,81%
OKW nr 3	Legnica	222079	119573	53,84%	102506	46,16%
OKW nr 4	Wałbrzych	263241	114228	43,39%	149013	56,61%
<i>Województwo razem</i>		1216650	554269	45,56%	662381	54,44%
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE						
OKW nr 5	Bydgoszcz	422094	172398	40,84%	249696	59,16%
OKW nr 6	Toruń	260570	115183	44,20%	145387	55,80%
OKW nr 7	Włocławek	158566	78472	49,49%	80094	50,51%
<i>Województwo razem</i>		841230	366053	43,51%	475177	56,49%
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE						
OKW nr 8	Lublin	470034	303646	64,60%	166388	35,40%
OKW nr 9	Biała Podlaska	159462	106412	66,73%	53050	33,27%
OKW nr 10	Chelm	98396	61358	62,36%	37038	37,64%
OKW nr 11	Zamość	197997	143096	72,27%	54901	27,73%
<i>Województwo razem</i>		925889	614512	66,37%	311377	33,63%
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE						
OKW nr 12	Zielona Góra	242936	96362	39,67%	146574	60,33%
OKW nr 13	Gorzów Wielkopolski	147309	59119	40,13%	88190	59,87%
<i>Województwo razem</i>		390245	155481	39,84%	234764	60,16%
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE						
OKW nr 14	Łódź	509702	219716	43,11%	289986	56,89%
OKW nr 15	Piotrków Trybunalski	269001	176348	65,56%	92653	34,44%
OKW nr 16	Sieradz	193644	115045	59,41%	78599	40,59%
OKW nr 17	Skierniewice	159337	97216	61,01%	62121	38,99%
<i>Województwo razem</i>		1131684	608325	53,75%	523359	46,25%
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE						
OKW nr 18	Kraków	900038	497250	55,25%	402788	44,75%
OKW nr 19	Nowy Sącz	387706	281733	72,67%	105973	27,33%
OKW nr 20	Tarnów	250540	176119	70,30%	74421	29,70%
<i>Województwo razem</i>		1538284	955102	62,09%	583182	37,91%
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE						
OKW nr 21	Warszawa	1602192	733874	45,80%	868318	54,20%
OKW nr 22	Ciechanów	138503	85781	61,93%	52722	38,07%
OKW nr 23	Ostrołęka	166821	114054	68,37%	52767	31,63%
OKW nr 24	Płock	210821	125657	59,60%	85164	40,40%
OKW nr 25	Radom	319402	209635	65,63%	109767	34,37%
OKW nr 26	Siedlce	266864	179846	67,39%	87018	32,61%
<i>Województwo razem</i>		2704603	1448847	53,57%	1255756	46,43%
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE						
OKW nr 27	Opole	376915	159545	42,33%	217370	57,67%
<i>Województwo razem</i>		376915	159545	42,33%	217370	57,67%
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE						
OKW nr 28	Rzeszów	355506	259190	72,91%	96316	27,09%
OKW nr 29	Krosno	209317	146601	70,04%	62716	29,96%
OKW nr 30	Przemyśl	166961	116194	69,59%	50767	30,41%

Nr okręgowej komisji wyborczej	Siedziba	Liczba ważnych głosów ogółem	Ważne głosy oddane na poszczególnych kandydatów			
			DUDA Andrzej Sebastian		KOMOROWSKI Bronisław Maria	
			liczba	%	liczba	%
OKW nr 31	Tarnobrzeg	200249	143392	71,61%	56857	28,39%
<i>Województwo razem</i>		932033	665377	71,39%	266656	28,61%
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE						
OKW nr 32	Białystok	267087	144901	54,25%	122186	45,75%
OKW nr 33	Łomża	124263	89648	72,14%	34615	27,86%
OKW nr 34	Suwałki	98743	56132	56,85%	42611	43,15%
<i>Województwo razem</i>		490093	290681	59,31%	199412	40,69%
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE						
OKW nr 35	Gdańsk	329445	144063	43,73%	185382	56,27%
OKW nr 36	Gdańsk	221942	82275	37,07%	139667	62,93%
OKW nr 37	Gdynia	245721	93718	38,14%	152003	61,86%
OKW nr 38	Słupsk	192208	77887	40,52%	114321	59,48%
<i>Województwo razem</i>		989316	397943	40,22%	591373	59,78%
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE						
OKW nr 39	Katowice	1163972	533178	45,81%	630794	54,19%
OKW nr 40	Bielsko Biala	495775	267596	53,98%	228179	46,02%
OKW nr 41	Częstochowa	310808	160932	51,78%	149876	48,22%
<i>Województwo razem</i>		1970555	961706	48,80%	1008849	51,20%
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE						
OKW nr 42	Kielce	531578	328202	61,74%	203376	38,26%
<i>Województwo razem</i>		531578	328202	61,74%	203376	38,26%
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE						
OKW nr 43	Olsztyn	304254	133758	43,96%	170496	56,04%
OKW nr 44	Elbląg	235814	102556	43,49%	133258	56,51%
<i>Województwo razem</i>		540068	236314	43,76%	303754	56,24%
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE						
OKW nr 45	Poznań	502758	168910	33,60%	333848	66,40%
OKW nr 46	Kalisz	281983	133164	47,22%	148819	52,78%
OKW nr 47	Konin	237184	131170	55,30%	106014	44,70%
OKW nr 48	Leszno	234775	95246	40,57%	139529	59,43%
OKW nr 49	Piła	227888	88694	38,92%	139194	61,08%
<i>Województwo razem</i>		1484588	617184	41,57%	867404	58,43%
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE						
OKW nr 50	Szczecin	441030	176243	39,96%	264787	60,04%
OKW nr 51	Koszalin	238177	94843	39,82%	143334	60,18%
<i>Województwo razem</i>		679207	271086	39,91%	408121	60,09%

Państwowa
Komisja
Wyborcza

UCHWAŁA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 25 maja 2015 r.

w sprawie stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 117 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁾) Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że w ponownym głosowaniu przeprowadzonym w dniu 24 maja 2015 r., spośród dwóch kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej więcej głosów otrzymał – stosownie do art. 127 ust. 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 292 § 4 Kodeksu wyborczego –

na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
został wybrany

Andrzej Sebastian DUDA

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego
Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Kozielowicz

Sylwester Marciniak

Członkowie
Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Białus

Zbigniew Cieślak

Arkadiusz Despot-Mładanowicz

Wojciech Kręcis

Janusz Niemcewicz

Krzysztof Strzelczyk

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 590, Nr 102, poz. 568, Nr 134, poz. 777, Nr 142, poz. 881, Nr 145, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1287 i 2107 r., poz. 449, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.

**Sprawozdanie Państwowej Komisji Wyborczej
z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
przeprowadzonych w dniach 10 i 24 maja 2015 r.**

I. Zarządzenie i przygotowanie wyborów

1. Wybory zarządził Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 4 lutego 2015 r. ; wyznaczył ich datę na niedzielę dnia 10 maja 2015 r. i określił terminy wykonania czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Marszałka Sejmu o zarządzeniu wyborów zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 7 lutego 2015 r. poz. 188.

Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21 poz. 112, Nr 26 poz. 134, Nr 94 poz. 550, Nr 102 poz. 588, Nr 134 poz. 777, Nr 147 poz. 881, Nr 149 poz. 889, Nr 171 poz. 1016 i Nr 217 poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529 oraz z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072) – dalej Kodeks wyborczy.

2. Zgodnie z wymogami ustawowymi w wykonywaniu zadań i czynności wyborczych stosowano akty wykonawcze wydawane przez właściwych ministrów i Krajową Radę Radiofonii i Telewizji dotyczące: rejestru i spisu wyborców; sporządzenia pełnomocnictwa do głosowania; pakietów wyborczych, kopert i przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym; lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych i ochrony lokali w czasie przerwy w głosowaniu; utworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich, podziału czasu między komitety wyborcze na rozpowszechnianie audycji wyborczych nieodpłatnie w programach publicznej telewizji i radiofonii; sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów; rejestru zaciągniętych kredytów i wpłat prowadzonych przez komitety wyborcze. Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała z właściwymi ministrami w sprawach wydawanych przez nich aktów prawnych, bądź ich nowelizacji.

Wykaz rozporządzeń stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

3. Państwowa Komisja Wyborcza wykonując ustawowe upoważnienie ustaliła właściwość miejscową, numery i siedziby okręgowych komisji wyborczych i powołała okręgowe komisje wyborcze; uchwaliła: regulaminy okręgowych komisji wyborczych i obwodowych komisji wyborczych oraz wzory ich pieczęci; zasady

powoływania obwodowych komisji wyborczych; zasady i wysokość świadczeń pieniężnych przysługujących członkom komisji w związku z wykonywaniem zadań wyborczych; wzory protokołów głosowania i protokołu o wynikach głosowania, wzór zaświadczenia dla mężów zaufania; wzór karty do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a; tryb drukowania i sposób dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym oraz sposób sporządzania i przekazania kart dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; zasady i tryb przekazywania właściwym okręgowym komisjom wyborczym wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów za granicą i na polskich statkach morskich; zakres i warunki wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach; wydała wytyczne dla okręgowych i obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy, przeprowadzenia głosowania i ustalenia jego wyników.

Wykaz uchwał stanowi załącznik nr 2 do sprawozdania.

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim. Niezwłocznie po uchwaleniu były także zamieszczane na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej.

Obwodowe komisje wyborcze otrzymały tekst Kodeksu wyborczego, regulaminu obwodowej komisji i wytycznych PKW.

4. Państwowa Komisja Wyborcza w całym okresie wyborczym zapewniła ponadto w innych formach pomoc prawną i organizacyjną w zakresie wykonywania czynności wyborczych – organom i służbom wyborczym, komitetom wyborczym i wyborcom. Sporządzone zostały i były dostępne publicznie informacje i wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej:

- o tworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta RP oraz o zasadach przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów, w których przypomniano szczegółowo warunki i termin utworzenia i zgłoszenia komitetu wraz ze wzorami wymaganych załączników (*ZPOW-603-8 i 10/15*);

- o czynnym i biernym prawie wyborczym w wyborach Prezydenta RP (*ZPOW-603-11/15*);

- o uprawnieniach mężów zaufania (*ZPOW-603-180/15*);

- o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach utworzonych w kraju, za granicą i na polskich statkach morskich (ZPOW-603-2 i 3/15);
- o sporządzaniu spisu wyborców i wpisywaniu się wyborcy do spisu (ZPOW-603-179/15);
- o uprawnieniach w wyborach wyborców niepełnosprawnych (ZPOW-603-1/15);
- o głosowaniu korespondencyjnym (ZPOW-603-183/15);
- o zasadach finansowania kampanii wyborczej w wyborach Prezydenta RP (ZKF-603-3/15);
- dotyczące udziału w pracach obwodowych komisji wyborczych (ZPOW-603-18/15).

W realizacji zadań wyborczych korzystano w szerokim zakresie, oprócz tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci internetowych. Dla potrzeb wyborczych dostępna była stała strona internetowa Komisji www.pkw.gov.pl, ponadto utworzona została nowa strona: Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015: prezydent2015.pkw.gov.pl. Regularnie prowadzono serwis informacyjny PKW, w którym przed upływem ustawowych terminów, przypominano poszczególne czynności wyborcze i związane z nimi zadania i wymogi. W programach telewizyjnych i w internecie prezentowano spoty informacyjne, także w języku migowym, na temat czasu i sposobu głosowania osób niepełnosprawnych, głosowania korespondencyjnego, głosowania za granicą.

Mimo szerokiej prezentacji przepisów i informacji na tematy wyborcze w wielu mediach, do Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego stale zgłaszano, na piśmie, telefonicznie i e-mailem pytania w różnych szczegółowych sprawach, również niezwiązanych z wyborami. Udzielono na nie ponad 1500 odpowiedzi.

5. Wybory przeprowadziły organy wyborcze określone w Kodeksie wyborczym: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze. Zgodnie z art. 170 § 3 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 9 marca 2015 r. powołała okręgowe komisje wyborcze w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. Powołano 51 okręgowych komisji wyborczych, w ich skład stosownie do ustawowych wymogów, weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości.

Ogółem powołano w skład komisji 322 sędziów: 2 sędziów Sądu Najwyższego, 3 sędziów sądów administracyjnych, 17 sędziów sądów apelacyjnych, 183 sędziów sądów okręgowych, 117 sędziów sądów rejonowych. Funkcje przewodniczących komisji pełnili z urzędu komisarze wyborczy. W 2 Okręgowych Komisjach Wyborczych: nr 36 w Gdańsku i nr 37 w Gdyni, w których nie było możliwości pełnienia funkcji przez komisarza wyborczego, przewodniczącymi – zgodnie z art. 170 ust. 4 Kodeksu wyborczego – zostali sędziowie wybrani ze składu komisji.

Obwodowe komisje wyborcze powołali wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, w obwodach za granicą konsulowie, a na polskich statkach morskich kapitanowie statków. Powołano 27 817 obwodowych komisji wyborczych: 25 957 komisji w stałych obwodach głosowania w kraju, 1 629 komisji w odrębnych obwodach głosowania, 229 komisji za granicą (w 87 krajach) i 2 komisje na polskich statkach. W skład obwodowych komisji wyborczych powołano ponad 220 tys. wyborców. Do komisji obwodowych, zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego, powołano osoby zgłoszone przez pełnomocników komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta RP oraz po jednej osobie wskazanej odpowiednio przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), konsula bądź kapitana statku. Łącznie w skład komisji obwodowych w kraju powołano 187 858 tys. osób reprezentujących komitety wyborcze. Na przykład: w skład komisji obwodowych w okręgu wyborczym nr 1 we Wrocławiu – 4499 osób zgłoszonych przez komitety wyborcze, tj. 83% składów tych komisji; do komisji obwodowych w okręgu wyborczym nr 5 w Bydgoszczy – 5476 osób zgłoszonych przez komitety (83,5%), do obwodowych komisji w okręgu nr 8 w Lublinie – 6523 osoby (88% składu komisji), do komisji obwodowych w okręgach wyborczych nr 35, 36 i 37 – w Gdańsku i w Gdyni – 6760 osób (81%), do obwodowych komisji w okręgu nr 49 w Pile 2234 osoby (78%), do komisji obwodowych w okręgu wyborczym nr 51 w Koszalinie – 2359 osób (75%).

Poszczególne komitety wyborcze kandydatów na Prezydenta RP były reprezentowane w składach obwodowych komisji wyborczych następująco:

KW Grzegorza Brauna – 10695 osób, KW Andrzeja Dudy – 26301 osób, KW Adama Jarubasa – 25443 osoby, KW Bronisława Komorowskiego – 25787 osób, KW Janusza Korwin-Mikke – 17047 osób, KW Pawła Kukiza – 15307 osób, KW Mariana Kowalskiego – 12177 osób, KW Magdaleny Ogórek – 25152 osoby, KW

Janusza Palikota – 10665 osób, KW Pawła Tanajno – 6375 osób, KW Jacka Wilka – 12909 osób.

Składy 5775 komisji wyborczych w związku z dużą liczbą kandydatów powołano w drodze losowania.

Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że powołanie komisji nastąpiło przy dochowaniu procedury przewidzianej prawem; uchybienia były nieliczne, miały charakter organizacyjno-techniczny i usuwano je na bieżąco.

6. Utworzono na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich 27817 obwodów głosowania: w kraju 27 586 obwodów głosowania, w tym 25 957 obwodów powszechnych, 1 422 obwody w szpitalach i zakładach pomocy społecznej, 194 obwody w zakładach karnych, aresztach śledczych i oddziałach zewnętrznych tych jednostek, 13 obwodów w domach studenckich. Dla obywateli polskich przebywających za granicą obwody głosowania w liczbie 229 utworzył Minister Spraw Zagranicznych; 2 obwody głosowania na polskich statkach morskich przebywających w podróży utworzył Minister Infrastruktury i Rozwoju.

10491 lokali wyborczych dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Państwowa Komisja Wyborcza i okręgowe komisje wyborcze przypominały gminom o obowiązku zapewnienia lokali dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych. PKW apelowała m.in. na swojej stronie internetowej, akcentując jednocześnie, aby lokale te spełniały w pełni wymagane warunki techniczne określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury. Okręgowe Komisje Wyborcze czuwały nad realizacją zadań w tym zakresie.

10491 obwodów głosowania w kraju i 130 obwodów za granicą zostało przewidzianych do głosowania korespondencyjnego. Wysłano – w pierwszym głosowaniu 10 maja br. 42274 pakiety wyborcze, a w głosowaniu ponownym 24 maja - 57405 pakietów wyborczych. Łącznie na obszarze kraju głosowało korespondencyjnie 21160 wyborców, a za granicą 78519 wyborców.

Wydano w pierwszym głosowaniu 5756 pełnomocnictw do głosowania, a w ponownym głosowaniu 9199 pełnomocnictw.

7. W trybie wymaganym ustawowo zostały sporządzone spisy wyborców. Na głosowanie w dniu 10 maja br. w spisach ujęto 30768394 osoby, w tym za granicą 192537; na głosowanie w dniu 24 maja br. – 30634972 osoby, z tego za granicą

253665 osób. Wydano 251 242 zaświadczeń o prawie do głosowania: 115769 zaświadczeń przed pierwszym głosowaniem i 135473 zaświadczenia przed głosowaniem ponownym.

Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i Krajowe Biuro Wyborcze w informacjach podawanych wielokrotnie w prasie, w internecie, telewizji i radiu, w wyjaśnieniach pisemnych i telefonicznych przypominały o obowiązujących wymogach prawnych dotyczących sporządzenia spisów, o możliwości i terminach dopisania się do spisu i pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania. Na stronie internetowej PKW zamieszczony został w dniu 15 kwietnia br. Apel Państwowej Komisji Wyborczej do wyborców, aby sprawdzali, czy zostali umieszczeni w spisach wyborców sporządzonych w gminach. Państwowa Komisja Wyborcza ściśle współdziałała w sprawach tworzenia spisów wyborców z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, gminami, organizacjami samorządu terytorialnego. W związku z wdrożeniem od 1 marca 2015 r. zintegrowanego systemu informatycznego rejestrów państwowych „Źródło”, w wielu gminach występowały różne niezgodności między nową centralną bazą ewidencji, a „starymi” lokalnymi ewidencjami. Były one w ramach współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych systematycznie weryfikowane i eliminowane; m.in. rozesłano do gmin dodatkowo szczegółową instrukcję dotyczącą tworzenia spisów z wykorzystaniem systemu PESEL, po sporządzeniu spisów przez gminy dokonano analizy zaistniałych błędów i błędy te poprawiano systemowo. W dniach głosowania w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych były pełnione dyżury zapewniające gminom wsparcie serwisowo-techniczne. Pomoc i systematyczny nadzór nad sporządzeniem spisów zapewniły okręgowe komisje wyborcze i służby Krajowego Biura Wyborczego. Duży wkład pracy wnieśli pracownicy działów ewidencji ludności w urzędach gmin. Z informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że spisy wyborców zasadniczo zostały sporządzone w terminie i poprawnie. Błędów i nieprawidłowości nie było dużo i w większości zostały usunięte przed dniem głosowania. Wystąpiły przypadki niedokładnego sporządzenia spisów w niektórych obwodach odrębnych, zwłaszcza w szpitalach; powodem tego są najczęściej nieaktualne wykazy osób przebywających w tych placówkach.

II. Zgłaszanie i rejestracja komitetów wyborczych i kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

1. Państwowa Komisja Wyborcza w informacjach z dnia 4 i 9 lutego 2015 r. podanych na stronie internetowej Komisji, przypomniała określone w Kodeksie wyborczym zasady tworzenia komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta RP oraz zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydata w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r.

W ustawowo określonym terminie, do dnia 16 marca 2015 r., do Państwowej Komisji Wyborczej zgłoszono do zarejestrowania 26 komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta. Czynności związane z badaniem prawidłowości zgłoszeń komitetów były podejmowane i wykonywane niezwłocznie po wniesieniu zgłoszeń. Państwowa Komisja Wyborcza wobec spełnienia ustawowych warunków, przyjęła zgłoszenia o utworzeniu 23 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia zgłoszeń 3 komitetów wyborczych, które nie spełniały ustawowych wymogów, w szczególności nie dołączono do zgłoszeń wykazów co najmniej 1000 obywateli popierających kandydatów.

Państwowa Komisja Wyborcza zarejestrowała, w kolejności zgłoszenia, komitety wyborcze następujących kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: Janusza Korwin-Mikke, Janusza Palikota, Andrzeja Dudy, Pawła Kukiza, Bronisława Komorowskiego, Mariana Janusza Kowalskiego, Magdaleny Ogórek, Adama Jarubasa, Jacka Wilka, Grzegorza Michała Brauna, Anny Grodzkiej, Adama Słomki, Dariusza Tomasza Łaska, Iwony Piątek, Zenona Ryszarda Nowaka, Juliana Korab-Karpowicza, Wandy Nowickiej, Pawła Tanajno, Kornela Andrzeja Morawieckiego, Zdzisława Kazimierza Jankowskiego, Stanisława Majdańskiego, Balli Marzec, Artura Głowackiego.

Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 17 marca 2015 r. o utworzonych komitetach wyborczych została niezwłocznie podana w internecie na stronie Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015; jest ogłoszona w Monitorze Polskim poz. 293.

2. Do dnia 26 marca 2015 r. do godz. 24.00 pełnomocnicy zarejestrowanych komitetów mogli w Państwowej Komisji Wyborczej dokonywać zgłoszeń kandydatów. Państwowa Komisja Wyborcza sprawdzała na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów zgodność zawartych w zgłoszeniu danych każdego

kandydata dotyczących tożsamości, miejsca zamieszkania, miejsca pracy, wykształcenia i wykonywanego zawodu, posiadanie biernego prawa wyborczego oraz czy zgłoszenie kandydatury zostało poparte podpisami co najmniej 100 tys. obywateli. Zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza określiła w Informacji z dnia 9 lutego 2015 r. i podała je do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej oraz udostępniała zainteresowanym komitetom wyborczym. Przy czynnościach sprawdzających mogli być obecni pełnomocnicy komitetów wyborczych bądź upoważnione przez nich osoby. Sprawdzano każdą stronę wykazu badając, czy jest oznaczona nazwą komitetu wyborczego oraz, czy są prawidłowo wypełnione wszystkie rubryki wykazu zgodnie z wymaganiami art. 303 § 1 pkt 3 Kodeksu wyborczego. W przypadkach wzbudzających wątpliwości co do wiarygodności danych, dokonywano ich sprawdzenia z danymi zarejestrowanymi w systemie PESEL. Przy czynnościach sprawdzających wykazy podpisów poparcia kandydatów na Prezydenta RP: Grzegorza Brauna, Janusza Palikota, Pawła Tanajno, uczestniczyli pełnomocnicy komitetów wyborczych bądź upoważnione przez nich osoby.

Z zachowaniem ustawowo określonych wymogów zgłoszono do zarejestrowania 11 kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Każde zgłoszenie było poparte przez co najmniej 100 tys. obywateli. Wszyscy zgłoszeni kandydaci zostali zarejestrowani.

Stosownie do art. 305 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 14 kwietnia 2015 r. sporządziła listę zarejestrowanych kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. obejmującą w kolejności alfabetycznej nazwiska następujących 11 kandydatów: Braun Grzegorz Michał, Duda Andrzej Sebastian, Jarubas Adam Sebastian, Komorowski Bronisław Maria, Korwin-Mikke Janusz Ryszard, Kowalski Marian Janusz, Kukiz Paweł Piotr, Ogórek Magdalena Agnieszka, Palikot Janusz Marian, Tanajno Paweł Jan, Wilk Jacek.

Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej o kandydatach na Prezydenta RP w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. zostało w ustawowym terminie do 20 kwietnia 2015 r. rozplakatowane na obszarze kraju, przekazane przez właściwe okręgowe komisje wyborcze konsulom i kapitanom polskich statków morskich.

3. Kandydatów na Prezydenta RP nie zgłosiło 12 komitetów wyborczych: Anny Grodzkiej, Adama Słomki, Dariusza Tomasza Łaska, Iwony Piątek, Zenona Ryszarda Nowaka, Włodzimierza Juliana Korab-Karpowicza, Wandy Nowickiej, Kornela Andrzeja Morawieckiego, Zdzisława Kazimierza Jankowskiego, Stanisława Majdańskiego, Balli Marzec, Artura Głowackiego.

III. Kampania wyborcza

1. Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze przed zarządzeniem wyborów podała do publicznej wiadomości ustawowe zasady prowadzenia kampanii wyborczej. przypomniła w szczególności, że zgodnie z art. 104 Kodeksu wyborczego, kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem zarządzenia wyborów i że nie może być prowadzona na 24 godziny przed dniem głosowania i w dniu głosowania aż do jego zakończenia. Wskazała także uprawnienia i rygory prawne dotyczące finansowania wyborów apelując do wszystkich potencjalnych podmiotów wyborczych o przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa. Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza w stanowisku z dnia 9 lutego 2015 r. przypomniła, iż osoby pełniące funkcje publiczne powinny w pełnieniu tych funkcji oddzielać czynności związane z kandydowaniem i prowadzeniem kampanii wyborczej od wykonywania zadań wynikających ze sprawowanej funkcji, a ponadto, że kampanię wyborczą prowadzą na zasadzie wyłączności komitety wyborcze i że działania na rzecz promocji kandydata i o charakterze agitacyjnym powinny być podejmowane za zgodą właściwego komitetu i finansowane wyłącznie ze środków komitetu. PKW przez cały czas trwania kampanii wyborczej przedstawiała i wyjaśniała ponadto w różnych formach przepisy prawa wyborczego i procedury wyborcze. Wyjaśnienia i informacje w tych sprawach, zwłaszcza o godzinach i sposobie głosowania, były przypomniane wielokrotnie w internecie, w programach telewizyjnych, radiowych, w prasie. Okręgowe komisje wyborcze, a także urzędy gmin informowały o tym również w mediach lokalnych i w sposób zwyczajowo przyjęty, np. w miastach – wywieszając informacje w budynkach mieszkalnych, a we wsiach – na tablicach sołeckich i innych miejscach przeznaczonych na ogłaszanie informacji. Państwowa Komisja Wyborcza zajmowała stanowiska i udzielała wyjaśnień w zakresie różnego rodzaju spraw szczegółowych związanych z kampanią wyborczą, agitacją wyborczą, audycjami wyborczymi.

2. Kampania wyborcza, zwłaszcza w ponownym głosowaniu i w dużych miejscowościach była aktywna i dynamiczna, ale przebiegała generalnie bez incydentów. Kampanię prowadzono w różnych formach i zakresie: na spotkaniach kandydatów w wyborcami, na banerach i plakatach wywieszanych w miejscach publicznych, przez rozdawanie ulotek, wystąpienia w telewizji i radiu, w internecie. W mniejszych miejscowościach formą dominującą były plakaty i ulotki wyborcze oraz reprezentacja kandydatów w mediach. W czasie ciszy wyborczej miały miejsce nieliczne, odnotowywane także w innych wyborach, zdarzenia polegające na przysyłaniu sms-ów, rozrzucaniu ulotek, emisji audycji agitacyjnych w lokalnych telewizjach, zaklejaniu plakatów kandydatów. Np. przewodniczący obwodowej komisji wyborczej nr 31 w Katowicach (okręg wyborczy nr 39) zamieścił w dniu 10 maja br. na portalu społecznościowym w internecie, fotografię karty do głosowania na tle ekranu odtwarzającego muzykę jednego z kandydatów na Prezydenta RP. Obwodowa komisja dokonała wyboru nowego przewodniczącego, o zdarzeniu powiadomiono Policję. W dniu 24 maja br. także w Katowicach w internecie zamieszczono wizerunek Prezydenta Komorowskiego i napis: „Nie głosuję na Bronisława Komorowskiego”; postępowanie w sprawie prowadzi Policja. W Białej Podlaskiej (okręg wyborczy nr 9), w lokalnej telewizji „Biała TV” dwukrotnie wyemitowano program ze spotkania z autorem książki „Niebezpieczne związki Komorowskiego”. W Zduńskiej Woli (okręg wyborczy nr 16) w dniu 9 maja 2015 r. zaklejano plakaty kandydata na Prezydenta RP Janusza Korwina-Mikke, a w dniu 23 maja 2015 r. w Warszawie uszkodzone zostały plakaty wyborcze kandydata Andrzeja Dudy. W Rydzynie (okręg wyborczy nr 48 w Lesznie) dzieci rozrzucały ulotki promujące jednego z kandydatów. Tego rodzaju zdarzenia były jednakże bardzo nieliczne, praktycznie nie wniesiono w tych sprawach skarg do okręgowych komisji wyborczych i do Państwowej Komisji Wyborczej, nieliczne incydenty odnotowała również Policja.

IV. Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach

1. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami ustawowymi. Wywieszono w nich urzędowe obwieszczenia i informacje: o zarejestrowanych kandydatach na Prezydenta, o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu, o składzie komisji. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia za osłoną bądź parawany i osłony mające zapewnić tajność głosowania.

Krytyczne opinie wyborców dotyczące lokali wyborczych były nieliczne i dotyczyły zwłaszcza małej powierzchni lokalu, niedostatecznego oznakowania; braku odświętnego wystroju; w pojedynczych przypadkach estetyki urny wyborczej, a nawet ubioru członków komisji obwodowej. Np. w Opolu wyborca zgłosił uwagę, że plastikowa urna do głosowania przypomina plastikowy kosz i nie licuje z powagą aktu głosowania. Okręgowa Komisja Wyborcza w Olsztynie otrzymywała uwagi na niestosowne zachowanie oraz niewłaściwe ubiory niektórych członków komisji obwodowych. W sprawach tego rodzaju okręgowe komisje podejmowały zawsze stosowne działania wyjaśniające, dyscyplinujące itp. W Warszawie (okręg nr 21) niezadowolenie części wyborców budziło umieszczanie siedzib kilku komisji obwodowych w jednej placówce szkolnej, co traktowano jako utrudnienie w głosowaniu. Tego rodzaju sytuacja wynikała jednakże nie z przyczyn organizacyjnych, ale z sytuacji faktycznej w nowych dzielnicach i osiedlach, w których nie ma możliwości wyboru lokali na siedziby komisji wyborczych.

2. Karty do głosowania zostały wydrukowane i dostarczone obwodowym komisjom wyborczym w sposób określony w wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 stycznia 2015 r. (M.P. poz. 151). Nad należyтым merytorycznie i technicznie wydrukowaniem kart zapewniona została dokładna kontrola ze strony Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego. Karty do głosowania zostały należycie wydrukowane i dostarczone do miejsc ich odbioru wyznaczonych przez Komisje okręgowe i odpowiednio przekazane przed głosowaniem właściwym obwodowym komisjom wyborczym. Uchybienia w tym zakresie były nieliczne i polegały zwłaszcza na dostarczeniu komisji obwodowej niewłaściwej liczby kart bądź kart z innego obwodu; w pojedynczych przypadkach zgłaszano sygnały o niskiej jakości papieru i druku. Np.: w Bydgoszczy Okręgowa Komisja Wyborcza stwierdziła w dniu 9 maja 2015 r. brak 4 paczek z kartami do głosowania. Brakującą liczbę kart uzupełniono z puli rezerwowej, o fakcie tym niewyjaśnionym przez wykonawcę, powiadomiono Policję. Dla gminy Ustrzyki Dolne (okręg nr 29) została wydrukowana podwójna liczba kart do głosowania (nadwyżkę przekazano w depozyt do urzędu gminy), natomiast do pojedynczych obwodów w miastach Krosno i Jasło i w gminie Solina dostarczono za mało kart do głosowania i brakującą ich liczbę Okręgowa Komisja Wyborcza uzupełniła z rezerwy. W okręgu wyborczym nr 49 w Pile do 11 obwodów głosowania, a także do kilku obwodów w okręgu nr 36 w Gdańsku dostarczono od kilkunastu do kilkudziesięciu

kart do głosowania mniej od wymaganej liczby; brakujące liczby uzupełniono z rezerwy. W przeddzień i w dniu głosowania okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury dla udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i wyborcom. Dyżury pełnione były również w urzędach gmin, przede wszystkim w działach ewidencji ludności, a także w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w departamencie ewidencji państwowych, w celu zapewnienia fachowej pomocy w zakresie ewentualnych kłopotów dotyczących spisów wyborców. W tym samym czasie dyżury pełnili też członkowie Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowe Biuro Wyborcze.

3. Przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się odpowiednio 10 i 24 maja 2015 r., na ogół przed godziną 6.00. Obwodowe komisje wyborcze otrzymały spisy wyborców, karty do głosowania, formularze protokołów do głosowania i pieczęcie. Komisje policzyły i ostemplowały karty do głosowania, sprawdziły i opieczętowały urny wyborcze, rozłożyły spisy wyborców. Lokale wyborcze były otwarte od godz. 7.00 do 21.00. W jednym obwodzie głosowania, nr 14 w Kowalach, w gminie Skoczów (okręg wyborczy nr 40 w Bielsku-Białej) głosowanie w dniu 24 maja 2015 r. z przyczyn losowych przedłużone zostało do godz. 22.30; przedłużenie nastąpiło wskutek śmierci wyborcy w lokalu głosowania. Inne przejściowe utrudnienia związane z głosowaniem nie spowodowały przerwy w głosowaniu i jego przedłużenia. Np. w obwodzie nr 45 w Jeleniej Górze (okręg wyborczy nr 2) z powodu dużej liczby wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania, konieczne było uzupełnienie z rezerwy liczby kart do głosowania; kilkunastu wyborców czekało w związku z tym na oddanie głosu ponad 30 minut, przewodniczący obwodowej komisji przeprosił te osoby za zaistniałą sytuację, nie było konieczności zarządzenia przerwy w głosowaniu. W pojedynczych przypadkach dokonano zmian w składach obwodowych komisji wyborczych w związku z niewykonywaniem zadań, a także z powodu nietrzeźwości. Np. Okręgowa Komisja Wyborcza w Warszawie wystąpiła w trybie nadzoru do Prezydenta m.st. Warszawy oraz Konsula Generalnego RP w Toronto o odwołanie 4 członków ze składu komisji obwodowych w Warszawie i jednej osoby z komisji nr 84 w Toronto. W kilku przypadkach od wykonywania czynności odsunięci zostali członkowie komisji będący pod wpływem alkoholu np. w obwodach nr 43 w Płocku, nr 5 w Sulechowie.

W ocenie okręgowych komisji wyborczych drobne incydenty i uchybienia, które miały miejsce w związku z wyborami Prezydenta RP w dniach 10 maja i 24 maja 2015 r. nie miały żadnego wpływu na prawidłowy przebieg i wyniki głosowania i wyborów.

W zasadzie nie korzystano z ustawowej możliwości wcześniejszego zakończenia głosowania. Przypadki takie były nieliczne i miały miejsce w obwodach o charakterze zamkniętym: domach pomocy społecznej, szpitalach, zakładach karnych.

4. W dniu głosowania, tak do obwodowych, jak i do okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg i interwencji wyborców, a uwagi zgłoszone dotyczyły przede wszystkim nieumieszczenia w spisie wyborców i w związku z tym niemożności głosowania. Wnosiły je przeważnie osoby zamieszkujące czasowo na danym terenie, które zgodnie z przepisami dopisują się do spisu wyborców na własny wniosek złożony w przewidzianym ustawowo terminie, a czynności tej nie dokonały. Przyczyną takich sytuacji była w głównej mierze – mimo wielokrotnego przypominania – niewiedza o wymogu i terminie dopisania się do spisu. Były przypadki nieumieszczenia w spisie osób przebywających w szpitalach albo wypisanych ze szpitala bezpośrednio przed dniem głosowania. W tych sprawach, jeśli skargi były zasadne, komisje we współdziałaniu z działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tym wyborcom udziału w głosowaniu. Zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców. W takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się w miarę możliwości wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę.

W głosowaniu w dniu 10 maja 2015 r. w niektórych obwodach za granicą: nr 209 – Manchester, nr 192 – Londyn, nr 125 i 126 Monachium, w związku z dużą liczbą zarejestrowanych wyborców, w tym głosujących korespondencyjnie, nastąpiło znaczne zablokowanie czynności liczenia głosów i ustalenia wyników głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza przed ponownym głosowaniem zaleciła zwiększenie w tych obwodach składów komisji obwodowych. Komisje te w ponownym głosowaniu w dniu 24 maja br. korzystały także z pomocy organizacyjno-technicznej udzielonej przez urzędy konsularne, sprawnie dokonały one czynności policzenia głosów i ustalenia wyników głosowania.

5. Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach mogli być obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych. Według informacji przekazanych

Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze obecność mężów zaufania w lokalach wyborczych była liczna. Uczestniczyli oni w ponad 10 tys. obwodów głosowania, częściej w obwodach w miastach, rzadziej na wsi. Na przykład: w okręgu nr 1 (Wrocław) mężowie zaufania byli obecni w 221 obwodach głosowania, w okręgu nr 5 (Bydgoszcz) w 254 obwodach, w okręgu nr 14 (Łódź) w 346 obwodach, w okręgu nr 21 (Warszawa) w 890 obwodach, w okręgu nr 18 (Kraków) w 800 obwodach, w okręgu wyborczym nr 32 (Białystok) w 188 obwodach, w okręgu nr 39 (Katowice) w 588 obwodach, w okręgu nr 42 (Kielce) w 392 obwodach, w okręgu nr 50 (Szczecin) w 273 obwodach. W przeważającej liczbie mężowie zaufania reprezentowali Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Mężowie zaufania z pozostałych komitetów wyborczych byli znacznie rzadziej obecni w lokalach wyborczych. Mężowie zaufania pełnili funkcję na ogół spokojnie, bez ingerowania w prace komisji wyborczej. Rzadko wnosili także zarzuty i uwagi do pracy komisji – zgłoszono je w 140 protokołach głosowania. W ocenie obwodowych i okręgowych komisji zarzuty dotyczyły w przeważającej mierze okoliczności niemających wpływu na wyniki głosowania oraz kwestii organizacyjnych i technicznych. W większości uznano je za niezasadne: np. w obwodzie nr 4 w Pszczynie (okręg nr 40 Bielsko-Biała) mąż zaufania zgłosił zarzut, iż karty do głosowania były położone w taki sposób, że można by niepostrzeżenie zabrać kartę. Komisja dokonała ponownie przeliczenia kart, nie stwierdzono różnicy w ich liczbie. W obwodzie nr 1 w Sulikowie (okręg nr 2 Jelenia Góra) zarzuty męża zaufania dotyczyły pieczętowania kart do głosowania; mąż zaufania uważał – wbrew wytycznym - że karty powinny być pieczętowane przy wydawaniu ich wyborcom; ponadto wiele razy domagał się informacji o liczbie kart nieważnych i o kartach niewykorzystanych, przeszkadzał komisji w pracy. W obwodach głosowania nr 15 w Sopocie, nr 4 i 18 w Stargardzie Gdańskim, nr 5 w Kolbudach, nr 2 w Kartuzach, nr 18 w Kwidzynie mężowie zaufania zgłaszali m.in. że wydano wyborcy 2 karty do głosowania, żądali udziału w liczeniu podpisów osób głosujących oraz przeliczenia głosów oddanych na poszczególnych kandydatów. W okręgu nr 18 (Kraków) w niektórych obwodach mężowie zaufania domagali się od komisji wyborczych stosowania zgłoszonych przez nich reguł postępowania, np. „ozetowania” strony na której kończy się spis wyborców, tj. postawienia znaku „Z” w celu uniemożliwienia dopisania kogokolwiek oraz plombowania okien w lokalu wyborczym. Do uwag i

zarzutów mężów zaufania odniosły się obwodowe komisje wyborcze i okręgowe komisje wyborcze.

6. Odnotowano aktywne działania Ruchu Kontroli Wyborów skierowane na poszukiwanie nieprawidłowości i problemów w przeprowadzaniu wyborów przez organy i służby wyborcze. Przed ponownym głosowaniem do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło w tej sprawie obszerne pismo reprezentantki tego ruchu i jednocześnie męża zaufania KW Kandydata na Prezydenta RP Pawła Kukiza, a także pisma-raporty innych uczestników Ruchu Kontroli Wyborów, w których przedstawiono szereg krytycznych uwag i spostrzeżeń z przebiegu głosowania w wyborach Prezydenta RP w dniu 10 maja 2015 r. oraz rady i wnioski dotyczące głosowania ponownego. Państwowa Komisja Wyborcza przesłała powyższe raporty przewodniczącym okręgowych komisji wyborczych oraz Pełnomocnikowi ds. Wyborów Ministra Spraw Zagranicznych. Odnosząc się do działań członków Ruchu Kontroli Wyborów przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w Gdyni skomentował, że członkowie Ruchu domagając się takich uprawnień jak mężowie zaufania prawdopodobnie otrzymywali od mężów zaufania i członków komisji informacje niesprawdzone. Nie znajdując natomiast poważniejszych uchybień w sposobie przeprowadzania wyborów przez obwodowe komisje wyborcze, Ruch Kontroli Wyborów doszukiwał się błędów i uchybień w sprawach niemających żadnego wpływu na przebieg i wynik głosowania.
7. Przebieg głosowania w wyborach na Prezydenta RP, w szczególności w dniu 24 maja 2015 r. obserwowali obserwatorzy międzynarodowi. Państwowa Komisja Wyborcza wydała zainteresowanym obserwacją 192 zaświadczenia umożliwiające wstęp do lokali wyborczych i obserwowania czynności wyborczych – 67 zaświadczeń przed głosowaniem w dniu 10 maja i 125 przed ponownym głosowaniem – 24 maja 2015 r. Grupy obserwatorów reprezentowały m. in. Europejską Platformę Demokratycznych Wyborów (EPDE) zrzeszającą organizacje monitorujące wybory w krajach Partnerstwa Wschodniego, Monitoring-Analytic Group CIFRA z Ukrainy, zagraniczne przedstawicielstwo Fundacji Wolność i Demokracja. Wśród obserwatorów byli m. in. obserwatorzy litewscy z Wileńskiego Wydziału Uniwersytetu w Białymstoku, obserwatorzy z Gruzji, Mołdowy, Ukrainy.
8. Po zakończeniu głosowania obwodowe komisje dokonały ustalenia wyników głosowania i sporządziły protokoły głosowania w obwodach. Ustalone wyniki głosowania były niezwłocznie podawane do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach

komisji, w miejscach łatwo dostępnych dla wyborców. Protokoły wyników głosowania w obwodach przewodniczący komisji lub osoby upoważnione przekazali w zabezpieczonych kopertach okręgowym komisjom wyborczym. W większości miast i gmin odległych od siedziby komisji okręgowej zostały utworzone do ich odbioru punkty rejonowe. Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej punkty rejonowe mieściły się w urzędach miast i gmin i urzędach dzielnic, a w szczególnych wypadkach w innych budynkach organów administracji samorządowej. Odbioru protokołów – w zamkniętych i opieczetowanych kopertach – dokonywały osoby upoważnione przez okręgowe komisje wyborcze i dostarczały je komisjom okręgowym. Przy czynnościach tych mogli być obecni mężowie zaufania, jednakże w praktyce korzystali oni z tego uprawnienia rzadko.

9. W celu wspomoczenia pracy obwodowych komisji wyborczych i zapewnienia poprawności arytmetycznej danych w protokołach głosowania było stosowane wspomaganie elektroniczne w systemie informatycznym Wsparcie Organów Wyborczych (WOW), zgodnie z zasadami określonymi w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 kwietnia 2015 r. w sprawie dopuszczenia możliwości wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 388). System WOW umożliwił obwodowej komisji druk szablonu protokołu głosowania oraz wprowadzenie i przechowywanie danych zawartych w protokole, wsparcie sprawdzenia poprawności ustalenia wyników pod względem zgodności arytmetycznej oraz przekazania danych o wynikach głosowania w obwodzie okręgowej komisji wyborczej.

V. Ustalenie wyników głosowania i wyniku wyborów Prezydenta

1. Poza nielicznymi przypadkami protokoły głosowania w obwodach zostały sporządzone poprawnie. Stwierdzone przez komisje okręgowe nieprawidłowości dotyczyły zwykle braków formalnych: nieostemplowania protokołu, braku podpisów, niepełnego adresu komisji, itp. Wadliwe protokoły zwrócono właściwym komisjom obwodowym i zostały one poprawione.
2. Okręgowe Komisje Wyborcze na podstawie protokołów głosowania w obwodach ustaliły protokolarnie zbiorcze wyniki głosowania w okręgu wyborczym. Przy ustalaniu wyników głosowania i sporządzaniu protokołów zbiorczych wyników głosowania w okręgach wyborczych mogli uczestniczyć mężowie zaufania komitetów

wyborczych. Według posiadanych informacji przy ustalaniu zbiorczych wyników pierwszego głosowania w dniu 10 maja 2015 r. mężowie zaufania rzadko byli obecni. Natomiast przy ustalaniu wyników i sporządzaniu przez okręgowe komisje wyborcze zbiorczych wyników ponownego głosowania w dniu 24 maja 2015 r., obecność mężów zaufania była powszechna, w szczególności z Komitetu Wyborczego kandydata na Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Nie wnieśli oni zarzutów do protokołów. Protokoły zbiorczych wyników głosowania wraz z protokołami głosowania ze wszystkich obwodów głosowania przewodniczący komisji okręgowych lub upoważnione przez nich osoby dostarczyli niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej. Informacje o zbiorczych wynikach głosowania okręgowe komisje podały do publicznej wiadomości. Okręgowe Komisje Wyborcze przy ustalaniu zbiorczych wyników głosowania korzystały z systemu elektronicznego Wsparcia Organów Wyborczych w zakresie określonym uchwałą PKW z dnia 20 kwietnia 2015 r. System WOW umożliwił okręgowym komisjom wyborczym kontrolę i sprawowanie nadzoru nad meldunkiem przedwyborczym. Poprzez system przekazano informację o liczbie mieszkańców, liczbie wyborców którym wydano zaświadczenia o prawie do głosowania, liczbie osób skreślonych ze spisu, liczbie wydanych pełnomocnictw do głosowania, liczbie wysłanych pakietów wyborczych, liczbie osób dopisanych do spisu na obszarze właściwości okręgowej komisji. W dniu głosowania dwukrotnie przekazano informację o liczbie wyborców uprawnionych do głosowania oraz liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w trakcie głosowania. Po zakończeniu głosowania system Wsparcia Organów Wyborczych pomógł w weryfikacji protokołów obwodowych, a następnie w przygotowaniu zestawienia liczbowego z obszaru okręgu. Zestawienie to po porównaniu z drugim zestawieniem, przygotowanym na podstawie innej metody sprawdzania poprawności protokołów obwodowych, pomogło w sporządzeniu protokołu zbiorczych wyników głosowania ustalonych przez komisję okręgową.

3. Po otrzymaniu zbiorczych wyników głosowania od wszystkich okręgowych komisji wyborczych i stwierdzeniu prawidłowości ustalonych wyników głosowania, Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 11 maja 2015 r. w późnych godzinach wieczornych ustaliła wyniki głosowania i wyniki wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że w głosowaniu przeprowadzonym w dniu 10 maja 2015 r. żaden z pośród 11 kandydatów

na Prezydenta nie otrzymał więcej niż połowę ważnych głosów, w związku z tym, w dniu 24 maja 2015 r. zostanie przeprowadzone ponowne głosowania, w którym wybór zostanie dokonany spośród dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali największą liczbę głosów, a kandydatami tymi są: Andrzej Sebastian Duda i Bronisław Maria Komorowski. Przy ustalaniu wyników byli obecni mężowie zaufania Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta RP Andrzeja Sebastiana Dudy i Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta RP Pawła Piotra Kukiza. Wyniki głosowania i wyniki wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podała do publicznej wiadomości na konferencji prasowej w dniu 11 maja 2015 r. o godz. 23.30 oraz przekazała do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 maja 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 11 maja 2015 r. poz. 650 i 705 z dnia 21 maja 2015 r.

4. Ponowne głosowanie zgodnie z art. 292 §1 i 2 i art. 319 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego, zostało przeprowadzone w dniu 24 maja 2015 r. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów zbiorczych wyników głosowania otrzymanych od wszystkich okręgowych komisji wyborczych, ustaliła protokolarnie w dniu 25 maja 2015 r. o godz. 17.50 wyniki ponownego głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przy ustalaniu wyników był obecny mąż zaufania Komitetu Wyborczego kandydata na Prezydenta RP Andrzeja Sebastiana Dudy oraz przedstawicielka Ruchu Kontroli Wyborów i mąż zaufania Komitetu Wyborczego kandydata na Prezydenta Pawła Piotra Kukiza. Na podstawie wyników ustalonych w protokole głosowania, Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 317 § 1 Kodeksu wyborczego, podjęła uchwałę stwierdzającą wybór Andrzeja Sebastiana Dudy na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Wyniki głosowania i wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podała w tym samym dniu o godz. 18.00 do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz podczas uroczystego wręczenia w dniu 29 maja br. Prezydentowi-elektowi uchwały stwierdzającej wynik wyborów. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 26 maja 2015 r. poz. 725.

5. Państwowa Komisja Wyborcza informowała w okresie kampanii wyborczej o pracach i problemach związanych z przygotowaniem wyborów i wykonywaniem czynności wyborczych. Komisja odbyła 8 konferencji prasowych poświęconych problematyce wyborów, w tym bezpośrednio przed wyborami – 8 i 22 maja 2015 r. W dniach głosowania – 10 i 24 maja br. Komisja podawała dwukrotnie, o godz. 13.30 i 18.00, informacje o frekwencji wyborczej i przebiegu głosowania.

* * *

Na podstawie posiadanych dokumentów i uzyskanych informacji o przebiegu głosowania i wyborów w dniach 10 i 24 maja 2015 r. Państwowa Komisja Wyborcza nie stwierdziła naruszeń prawa wyborczego, które mogły wywrzeć wpływ na wyniki głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w wyżej podanych dniach 10 i 24 maja 2015 r.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej:
Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej: *Wiesław Kozielowicz*

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej: *Zbigniew
Cieślak, Wojciech Kręcisz, Janusz Niemcewicz*

Załączniki:

- 1) Wykaz rozporządzeń stosowanych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.;
- 2) Wykaz uchwał Państwowej Komisji Wyborczej stosowanych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.;
- 3) Obwieszczenia PKW:
 - z dnia 11 maja 2015 r.
 - i z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta RP.

Rozporządzenia

stosowane w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.:

Ministra Spraw Zagranicznych

1. z dnia 27 marca 2015 r. - w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach Prezydenta RP dla obywateli polskich przebywających za granicą (Dz. U. poz. 471)
2. z dnia 9 marca 2015 r. - w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (Dz. U. poz. 365)
3. z dnia 23 lutego 2015 r. - w sprawie szczegółowych wymagań oraz obowiązków konsula w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu (Dz. U. poz. 292)
4. z dnia 23 lutego 2015 r. - w sprawie wykazu pakietów wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (Dz. U. poz. 293)
5. z dnia 9 marca 2015 r. – w sprawie przesyłek w głosowaniu za granicą (Dz. U. poz. 362)
6. z dnia 23 lutego 2015 r. – w sprawie szczegółowych wymagań oraz obowiązków konsula w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu (Dz. U. poz. 292)
7. z dnia 23 lutego 2015 r. – w sprawie wykazu pakietów wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (Dz. U. poz. 293)

Ministra Spraw Administracji i Cyfryzacji

8. z dnia 21 stycznia 2015 r. – w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym w kraju (Dz. U. poz. 131)
9. z dnia 21 stycznia 2015 r. – w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym w kraju (Dz. U. poz. 131)
10. z dnia 20 stycznia 2015 r. – w sprawie sposobu prowadzenia oraz aktualizacji wykazu pakietów wyborczych (Dz. U. poz. 120)
11. z dnia 20 stycznia 2015 r. - w sprawie trybu odbierania oraz przechowywania kopert zwrotnych dostarczonych przez wyborcę do urzędu gminy przed dniem głosowania (Dz. U. poz. 119)

Ministra Spraw Wewnętrznych

12. z dnia 28 sierpnia 2014 r. – w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie ochrony lokali obwodowych komisji wyborczych w czasie przerwy w głosowaniu spowodowanej nadzwyczajnymi wydarzeniami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1152)
13. z dnia 29 grudnia 2014 r. – w sprawie spisu wyborców (Dz. U. poz. 5)

14. z dnia 27 lipca 2011 r. – w sprawie zapewnienia PKW wykonywania zadań związanych z nadzorem nad prowadzeniem rejestru wyborców i sporządzaniem spisów wyborców (Dz. U. Nr 158, poz. 943)
15. z dnia 27 lipca 2011 r. – w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczypospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze (Dz. U. Nr 158, poz. 941)
16. z dnia 22 lipca 2011 r. – w sprawie współdziałania terenowych organów administracji rządowej z Krajowym Biurem Wyborczym (Dz. U. Nr 158, poz. 940)
17. z dnia 28 lipca 2011 r. – w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu RP i do Senatu RP, Prezydenta RP, do Parlamentu Europejskiego w RP, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 157, poz. 936)

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

18. z dnia 13 listopada 2013 r. – w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1499)

Ministra Finansów

19. z dnia 12 września 2011 r. – w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze (Dz. U. z 2011 r. Nr 193, poz. 1144)

Ministra Sprawiedliwości

20. z dnia 31 sierpnia 2011 r. – w sprawie zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania (Dz. U. Nr 1184, poz. 1091)

Ministra Infrastruktury

21. z dnia 29 lipca 2011 r. – w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 158, poz. 938)

Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

22. z dnia 12 lipca 2011 r. – w sprawie czasu oraz ramowego podziału czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych, trybu postępowania dotyczącego podziału czasu, zakresu rejestracji oraz sposobu przygotowania i emisji audycji wyborczych w programach publicznej radiofonii i telewizji (Dz. U. Nr 154 ze zm.)

**Uchwały Państwowej Komisji Wyborczej stosowane w wyborach Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.:**

1. z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie zarządzenia druku kart do głosowania w ponownym głosowaniu w wyborach Prezydenta RP w dniu 24 maja 2015 r. (MP poz. 408);
2. z dnia 20 kwietnia 2015 r. - w sprawie dopuszczenia możliwości wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 382);
3. z dnia 20 kwietnia 2015 r. – w sprawie zarządzenia druku kart do głosowania w wyborach Prezydenta RP w dniu 10 maja 2015 r. (MP poz. 381);
4. z dnia 14 kwietnia 2015 r. - w sprawie liczby kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 368);
5. z dnia 8 kwietnia 2015 r. - w sprawie trybu i sposobu przekazywania przez okręgowe i obwodowe komisje wyborcze Państwowej Komisji Wyborczej w trakcie głosowania danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w stałych obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 369);
6. z dnia 1 kwietnia 2015 r. - w sprawie zasad i trybu przekazywania okręgowej komisji wyborczej właściwej dla siedziby armatora wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 346);
7. z dnia 1 kwietnia 2015 r. – w sprawie zasad i trybu przekazywania Okręgowej Komisji Wyborczej Nr 21 w Warszawie wyników głosowania i protokołów z obwodów utworzonych za granicą w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 345);
8. z dnia 27 marca 2015 r. - w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym za granicą (MP poz. 328);
9. z dnia 23 marca 2015 r. – w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przygotowania i przeprowadzenia wyborów Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 301);
10. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z 17 marca 2015 r. o utworzonych komitetach wyborczych w związku z wyborami Prezydenta RP zarządzonymi na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 293);

11. z dnia 9 marca 2015 r. – w sprawie powołania okręgowych komisji wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (MP poz. 332 i 333);
12. z dnia 9 marca 2015 r. – w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 300);
13. z dnia 9 marca 2015 r. – w sprawie wzoru zaświadczenia dla mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP, w wyborach Prezydenta RP oraz w wyborach do Parlamentu RP (MP poz. 278);
14. z dnia 23 lutego 2015 r. – w sprawie ustalenia wzorów informacji o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 253);
15. z dnia 23 lutego 2015 r. – w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 255);
16. z dnia 23 lutego 2015 r. – w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 252);
17. z dnia 23 lutego 2015 r. – w sprawie wzorów pieczęci komisji wyborczych powoływanych w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 254);
18. z dnia 9 lutego 2015 r. – w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów Prezydenta RP (MP poz. 227);
19. z dnia 9 lutego 2015 r. – w sprawie określenia wzoru i rozmiaru koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego (MP poz. 211 i 384);
20. z dnia 9 lutego 2015 r. – zmieniająca uchwałę w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP, Prezydenta RP oraz Parlamentu Europejskiego (MP poz. 223);
 - 20a. z dnia 11 kwietnia 2011 r. – w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP, Prezydenta RP oraz do Parlamentu Europejskiego (MP poz. 345);
21. z dnia 26 stycznia 2015 r. – w sprawie wzorów kart do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille`a, w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 154);
22. z dnia 26 stycznia 2015 r. – w sprawie wzorów kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta RP (MP poz. 153);

23. z dnia 26 stycznia 2015 r. – w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołu o wynikach głosowania stosowanych w wyborach Prezydenta RP w 2015 r. (MP poz. 159);
24. z dnia 26 stycznia 2015 r. – w sprawie określenia właściwości miejscowej, numerów oraz siedzib okręgowych komisji wyborczych w wyborach Prezydenta RP w 2015 r. (MP poz. 152);
25. z dnia 26 stycznia 2015 r. – w sprawie wytycznych dotyczących druku kart do głosowania oraz wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących dostarczenia kart do głosowania wraz z nakładkami na karty do głosowania sporządzonymi w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom wyborczym, utworzonym w kraju w wyborach prezydenta RP w 2015 r. (MP poz. 151);
26. z dnia 16 maja 2011 r. – w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich;
27. z dnia 16 maja 2011 r. – w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą;
28. z dnia 21 marca 2011 r. – w sprawie regulaminu PKW;
29. z dnia 14 marca 2011 r. – w sprawie należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych i osobom powołanym w skład inspekcji w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP, Prezydenta RP i Parlamentu Europejskiego oraz sposobu dokumentowania dni zwolnienia od pracy (MP Nr 23, poz. 252 i z 2014 r.).

Sygn. akt III SW 66/15

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO

z dnia 23 czerwca 2015 r.

**w sprawie ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
przeprowadzonych
w dniach 10 i 24 maja 2015 r.**

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych:

Przewodniczący: Prezes Sądu Najwyższego Teresa Flemming-Kulesza

Sędziowie Sądu Najwyższego: Bogusław Cudowski, Jolanta Frańczak, Katarzyna Goner, Zbigniew Hajn, Józef Iwulski (sprawozdawca), Halina Kiryło, Zbigniew Korzeniowski, Roman Kuczyński, Jerzy Kuźniar, Dawid Miąsik, Zbigniew Myszka, Maciej Pacuda, Romualda Spyt, Krzysztof Staryk, Jolanta Strusińska-Żukowska, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

Protokolant: Dominik Wajda

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 23 czerwca 2015 r., z udziałem Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Wojciecha Hermelińskiego, sprawy ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniach 10 i 24 maja 2015 r.,

na podstawie przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniach 10 i 24 maja 2015 r. oraz po rozpoznaniu protestów przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej,

po uwzględnieniu obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2015, poz. 725) oraz biorąc pod uwagę wnioski Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na podstawie art. 129 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 324 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.)

stwierdza ważność

**wyboru Andrzeja Sebastiana Dudy na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
dokonanego dnia 24 maja 2015 r.**

Uzasadnienie:

1. Podstawą prawną przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest art. 127 w związku z art. 128 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.).

2. W przeprowadzonym w dniu 10 maja 2015 r. pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzymał więcej niż połowy głosów ważnych, co stwierdziła Państwowa Komisja Wyborcza w obwieszczeniu z dnia 11 maja 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 10 maja 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 650), czego następstwem było przeprowadzenie w dniu 24 maja 2015 r. ponownego głosowania na dwóch kandydatów: Andrzeja Sebastiana Dudę i Bronisława Marię Komorowskiego, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali kolejno największą liczbę głosów.

3. Zgodnie z art. 324 § 1 Kodeksu wyborczego, Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów rozstrzyga o ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

4. Ze sprawozdania z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniach 10 i 24 maja 2015 r. przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą Sądowi Najwyższemu w dniu 8 czerwca 2015 r. w części dotyczącej przebiegu głosowania oraz ustalania wyników głosowania w obwodach wynika, że "w dniu głosowania, tak do obwodowych, jak i do okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg i interwencji wyborców, a uwagi zgłoszone dotyczyły przede wszystkim nieumieszczenia w spisie wyborców i w związku z tym niemożności głosowania; wnosili je przeważnie osoby zamieszkujące czasowo na danym terenie, które zgodnie z przepisami dopisują się do spisu wyborców na własny wniosek złożony w przewidzianym ustawowo terminie, a czynności tej nie dokonały; przyczyną takich sytuacji była w głównej mierze - mimo wielokrotnego przypominania - niewiedza o wymogu i terminie dopisania się do spisu; były przypadki nieumieszczenia w spisie osób przebywających w szpitalach albo wypisanych ze szpitala bezpośrednio przed dniem głosowania; w tych sprawach, jeśli skargi były zasadne, komisje we współdziałaniu z działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tym wyborcom udziału w głosowaniu; zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę

w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców; w takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się w miarę możliwości wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę".

W konkluzji sprawozdania Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że na podstawie posiadanych dokumentów i uzyskanych informacji o przebiegu głosowania i wyborów w dniach 10 i 24 maja 2015 r., nie stwierdziła naruszeń prawa wyborczego, które mogły wywrzeć wpływ na wyniki głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Do Sądu Najwyższego wpłynęło 58 protestów przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

5.1. Za zasadne w całości lub w części Sąd Najwyższy uznał 6 protestów, lecz w żadnym przypadku nie stwierdził wpływu naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego na wynik wyborów; za uzasadnione Sąd Najwyższy uznał:

- protest dotyczący naruszenia art. 28 § 1 Kodeksu wyborczego w związku z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz.U. 2015, poz. 5) przez niedopuszczenie wyborcy do ponownego głosowania w miejscu stałego zamieszkania, mimo że złożył oświadczenie o dopisaniu go do spisu wyborców w obwodzie głosowania na obszarze gminy, w której czasowo przebywał, wyłącznie co do pierwszego głosowania,

- protest dotyczący naruszenia art. 28 § 1 Kodeksu wyborczego w związku z § 13 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców przez wykreślenie wyborcy ze spisu wyborców, do którego został dopisany w pierwszym głosowaniu, przed odebraniem przez wyborcę zaświadczenia o prawie do głosowania,

- protest dotyczący naruszenia art. 26 § 2 w związku z art. 3 i 31 Kodeksu wyborczego przez wpisanie wnoszącego protest do spisu wyborców w dwóch różnych obwodach głosowania wskutek dopisania go w pierwszym głosowaniu do spisu wyborców w miejscu czasowego pobytu, bez wykreślenia ze spisu w miejscu stałego zamieszkania,

- protest dotyczący naruszenia art. 287 w związku z art. 53a § 1, art. 53g § 1 pkt 6 oraz art. 53h § 1 i 6 Kodeksu wyborczego, po uprawdopodobnieniu przez wyborcę, że koperty na karty do głosowania korespondencyjnego były "na tyle przejrzyste, iż możliwe było stwierdzenie, na kogo oddał swój głos",

- protest dotyczący naruszenia przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 23 w Olsztynie obowiązujących procedur w zakresie sporządzania protokołu głosowania w

obwodzie (art. 75 § 1 w związku z art. 185 Kodeksu wyborczego), czego skutkiem było pominięcie w protokole wyników głosowania w obwodzie stwierdzenia, że wnoszący protest głosował na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania,

- protest dotyczący naruszenia art. 51 § 2 pkt 3 w związku z art. 12 § 4 Kodeksu wyborczego wskutek niedopuszczenia do głosowania wyborcy umieszczonego w spisie wyborców w zakładzie opieki zdrowotnej, który przed dniem ponownego głosowania opuścił ten zakład i w dniu ponownego głosowania zgłosił się w celu oddania głosu w obwodzie wyborczym właściwym dla miejsca jego stałego zamieszkania.

5.2. Nieuzasadnione były 2 protesty:

- co do pierwszego z nich Sąd Najwyższy nie uznał zasadności zarzutu naruszenia art. 26 § 2 w związku z art. 32 i 35 Kodeksu wyborczego wskutek uniemożliwienia wyborcy udziału w ponownym głosowaniu w miejscu stałego zamieszkania, po wcześniejszym złożeniu wniosku o dopisanie go do spisu wyborców za granicą; Sąd Najwyższy stwierdził, że w przypadku pobrania zaświadczenia z urzędu gminy w celu dopisania się do spisu wyborców w obwodzie głosowania za granicą, następuje skreślenie wyborcy ze spisu wyborców w miejscu jego stałego zamieszkania a ponowne dopisanie do tego spisu wyborców jest możliwe jedynie w przypadku przedstawienia stosownego zaświadczenia o prawie do głosowania wystawionego przez konsula; przepisy obowiązującego prawa wyborczego nie przewidują bowiem możliwości ponownego dopisania się do spisu wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla miejsca stałego zamieszkania w związku z ponownym głosowaniem, po wcześniejszym skreśleniu ze spisu wyborców, bez stosownego zaświadczenia z pierwszego głosowania, co jest niefortunną regulacją ustawową, jednak zmiana zasad głosowania poza miejscem stałego zamieszkania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wymagałaby nowelizacji Kodeksu wyborczego,

- co do drugiego protestu Sąd Najwyższy nie podzielił zarzutu, że system informatyczny "Wsparcie Organów Wyborczych (WOW)" nie pełnił wyłącznie funkcji pomocniczej przy ustaleniu wyników głosowania i wyborów w obu głosowaniach podczas wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polski oraz potwierdził stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej, w którym precyzyjnie wyjaśniono, że zasadniczą cechą polskiego systemu głosowania i ustalania jego wyników jest oparcie go na oryginalnych dokumentach papierowych (od ustalenia wyników głosowania przez obwodową komisję wyborczą na podstawie kart do głosowania wyjętych z urny w siedzibie komisji oraz ustalenia wyników przez okręgowe komisje wyborcze, aż do ustalenia wyników wyborów

przez Państwową Komisję Wyborczą).

5.3. Bez dalszego biegu Sąd Najwyższy pozostawił 50 protestów:

- było to spowodowane ich wniesieniem przedwcześnie (12 protestów), czyli przed dniem 25 maja 2015 r., w którym wyniki wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej przeprowadzonych w głosowaniach w dniach 10 i 24 maja 2015 r. zostały podane do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą lub po terminie (10 protestów), czyli po upływie 3 dni od dnia publicznego ogłoszenia wyników wyborów (art. 321 § 1 Kodeksu wyborczego),

- podstawową przyczyną pozostawienia protestów bez dalszego biegu (25 protestów) było sformułowanie w nich zarzutów nie dotyczących dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego albo zarzutów naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów (art. 321 § 3 w związku z art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego); w szczególności odnosi się to do protestów, w których sformułowano zarzuty co do przebiegu kampanii wyborczej lub naruszenia zakazu agitacji wyborczej w dniu głosowania oraz na 24 godziny przed tym dniem (art. 107 § 1 Kodeksu wyborczego), gdyż przepis ten nie dotyczy ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów a jego naruszenie nie jest przestępstwem określonym w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, a jedynie wykroczeniem (art. 498 w związku z art. 516 Kodeksu wyborczego),

- 2 protesty pozostawiono bez dalszego biegu, gdyż dotyczyły nieumieszczenia w rejestrze i spisie wyborców, co mogło być zaskarżone przed dniem głosowania do sądu (art. 322 § 2 w związku z art. 22 § 5 i art. 37 § 2 Kodeksu wyborczego) a jeden protest wyborcy zamieszkałego za granicą pozostawiono bez dalszego biegu wskutek niedołączenia do protestu zawiadomienia o ustanowieniu pełnomocnika lub pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w kraju (art. 321 § 2 zdanie drugie Kodeksu wyborczego).

6. Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych zaakceptował opinie przedstawione przez składy orzekające w sprawach protestów.

7. Prokurator Generalny wniósł o podjęcie uchwały stwierdzającej ważność wyboru Andrzeja Sebastiana Dudy na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dokonanego dnia 24 maja 2015 r.

8. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o stwierdzenie ważności wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniach

10 i 24 maja 2015 r.

9. Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 129 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 324 § 1 Kodeksu wyborczego w związku z obwieszczeniem Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 maja 2015 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2015, poz. 725), orzeczono jak w sentencji.

III

WRĘCZENIE PREZYDENTOWI ELEKTOWI UCHWAŁY O WYBORZE

Wystąpienie Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Wojciecha Hermelińskiego

Szanowni Państwo,

Konstytucja stanowi, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym reprezentantem Rzeczypospolitej, jednocześnie gwarantem ciągłości władzy państwowej, czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży bezpieczeństwa, suwerenności Rzeczypospolitej, a także nienaruszalności i niepodzielności jej granic i terytorium. Tyle mówi Konstytucja, a wiemy że jest Panu bliska Panie Prezydencie, czemu Pan dawał nieraz wyraz, występując przed Trybunałem Konstytucyjnym na rozprawach, reprezentując godnie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej śp. Lecha Kaczyńskiego, a potem Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. Pamiętam, po śmierci Prezydenta, kiedy Pan już nie mógł być Jego reprezentantem przed Trybunałem, a sprawy które zostały przez Niego wniesione, trwały jeszcze przed Trybunałem, pamiętam Pana na sali rozpraw, kiedy przychodził Pan i siadał w ostatnich rzędach, w ławach dla publiczności, przyglądając się i przysłuchując rozprawom, żeby tak mniemam, w taki chociaż sposób, dopełnić powierzone Panu zadanie przez Prezydenta. To świadczy o klasie, i prawnika i człowieka.

Chciałem jeszcze odwołać się do Konstytucji i do wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego, który w jednym z orzeczeń powiedział, że Prezydent jako głowa Państwa, jest uosobieniem godności, majestatu, suwerenności i niepodległości państwa, i jeszcze chciałbym odwołać się do artykułu 1, który mówi, że Rzeczpospolita Polska, jest wspólnym dobrem wszystkich obywateli, a to wspólne dobro niewątpliwie - tradycja, kultura, zakorzeniona w chrześcijańskim dziedzictwie narodu, jak mówi preambuła do Konstytucji, tym dobrem jest również poczucie wspólnoty jak to podkreśla Prezydent i to też mówi preambuła do Konstytucji, uosobieniem tych wartości jest naród polski, państwo polskie, jego godło i barwy oraz Prezydent Rzeczypospolitej.

Chcę odwołać się jeszcze raz do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał zawarł tam istotną przesłankę, mówi że Prezydentowi należy się szacunek z racji pełnionej przez niego funkcji Prezydenta. Trybunał podkreślił, że Prezydent jest uosobieniem majestatu i godności Rzeczypospolitej i taki szacunek powinien być respektowany.

Cieszę się, że będę mógł wręczyć Panu Prezydentowi w dniu dzisiejszym uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej, stwierdzającą wybór Pana na Prezydenta Rzeczypospolitej

i mogę to zrobić tutaj, w tym miejscu, w pałacu królewskim, w pałacu króla Jana III Sobieskiego, które to miejsce Państwowa Komisja Wyborcza już parę miesięcy temu upatrzyła na miejsce godne dla tej podniosłej uroczystości. Jestem głęboko przekonany i ufam, że podoła Pan znakomicie tym zaszczytnym i jednocześnie wysoko odpowiedzialnym obowiązkom, wypełniając powierzoną Panu przez naród misję Prezydenta Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej, czego Panu z całego serca życzę.

Wystąpienie Prezydenta Eleкта Andrzeja Dudy

Szanowni Państwo,

Dziękuję za zorganizowanie tej pięknej i podniosłej uroczystości wręczenia uchwały Państwowej Komisji Wyborczej, dziękuję także za piękne słowa, które Pan Przewodniczący wypowiedział. Będąc tutaj budujemy autorytet Rzeczypospolitej, budujemy także obraz godności urzędu Prezydenta, myślę że przyszła polityka i nasze działania jako tych, którzy z woli Polaków taką polityką się zajmują, powinna w tych kierunkach zmierzać, żeby budować etos państwowych urzędów, etos polskiego państwa. Dziękuję także za słowa, w których Pan Przewodniczący wspomniał człowieka, przy którym dojrzywałem do polityki, wielkiego Prezydenta Rzeczypospolitej, pana profesora Lecha Kaczyńskiego. Rzeczywiście miałem wtedy poczucie, że służę Prezydentowi i zarazem poczucie, że służę polskiemu państwu, dziękuję że Pan zechciał o tym przypomnieć.

Chcę ze swojej strony powiedzieć, że słuchałem z dużą uwagą wyroków Trybunału Konstytucyjnego, mając świadomość ich powagi i ważności dla rozwoju państwa polskiego i jego przyszłości i przyszłego orzecznictwa, i pamiętam doskonale niezwykle interesującą dla mnie jako prawnika ale także dla mnie jako państwowca, sprawę w której Państwo sędziowie Trybunału rozstrzygali - kwestię sporu kompetencyjnego, a w związku z tym mówili także o zasadach współdziałania władz. Dzięki temu, że Trybunał o tej zasadzie współdziałania mówił, to słowa wypowiedziane wtedy przez Państwa w Trybunale, w uzasadnieniu postanowienia, zapadły mi głęboko w pamięć. I będą one stanowiły dla mnie drogowskaz w działaniu na tym zaszczytnym ale zarazem odpowiedzialnym urzędzie Prezydenta Rzeczypospolitej.

Dziękuję jeszcze raz Polakom, moim Rodakom za wybór na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Chcę podkreślić to, co mówiłem podczas kampanii wyborczej, że człowiek który zostanie wybrany na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej, musi wczytać się w Konstytucję, gdzie napisane jest, że Prezydent jest wybierany w wyborach powszechnych przez naród, w związku z tym rozumiem, że przede wszystkim narodowi i społeczeństwu ma służyć, tak rozumiem prezydenturę, moim zadaniem będzie służenie całemu narodowi w miarę możliwości, dlatego mówiłem, że potrzebujemy poczucia wspólnoty, odbudowy zaufania, tej wzajemnej życzliwości i potrzebujemy odbudowy zaufania naszych rodaków do władzy.

Frekwencja wyborcza w czasie ostatnich wyborów prezydenckich, jak na nasze standardy krajowe jest nazywana wysoką ale jeżeli spojrzymy na standardy krajów państw demokratycznych, to można się uśmiechnąć, jeżeli frekwencja 50% jest wysoką, to jednak nie jest najlepiej. I to fakt, że frekwencja w każdych wyborach - samorządowych, prezydenta i parlamentarnych jest za niska, i to jest zadanie dla wszystkich i dla prezydenta i dla tych którzy pracują w urzędach, na wszystkich szczeblach, w rządzie, parlamencie i samorządzie, żeby to zaufanie odbudowywać.

Dlatego chcę podziękować Państwowej Komisji Wyborczej za sprawne przeprowadzenie procesu wyborczego, to ważne w związku z tym co się działo podczas wyborów samorządowych. Obecne wybory przebiegły sprawnie, nikt nie zgłaszał tutaj większych zastrzeżeń, wynik był podany w szybkim czasie. Liczę na to, że Państwo będziecie tak pracowali, żeby ten proces przyspieszyć jeszcze, żeby była zachowana oczekiwana przez społeczeństwo transparentność. Chciałbym podziękować wszystkim, którzy zaangażowali się w proces wyborczy w różny sposób, jako członkowie komisji wyborczych, mężowie zaufania, czy jako ci, którzy tworzyli obywatelskie ruchy ochrony wyborów, to także ważne, sądzę że mamy w naszym kraju za mało obywatelskiego zaangażowania, i mamy także deficyt szacunku do obywatelskiego zaangażowania, chciałbym i będę to swoim działaniem zmieniać, okazując szacunek tym, którzy się w sprawy publiczne angażują.

Na zakończenie chciałem prosić, żeby w tym okresie przejściowym - z jednej strony jest nowowybrany Prezydent, którego nazywa się prezydentem elektem i jest Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej urzędujący, aby Państwo, mówię tutaj do Pani premier, Panów Ministrów i przedstawicieli większości Parlamentarnej, zachowali powagę prac parlamentarnych, powagę z punktu myślenia ustrojowego, żeby nie dokonywać zmian ustrojowych ani takich, które mogą budzić niepotrzebne w społeczeństwie emocje i kreować konflikty. Konfliktów powinniśmy unikać generalnie, nie tylko w tym okresie dwóch miesięcy, ale unikać w przyszłości po to, żeby budować tę wspólnotę i opierać ją na kapitale społecznym, który musi wynikać z jedności, nie mam co do tego wątpliwości. Są takie wartości, wokół których nasze społeczeństwo można się skupiać i to jest rola polityków aby tak właśnie czynić, aby te wartości eksponować. Jest to także ogromna rola Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i tak chciałbym działać, budując tym samym, mam nadzieję, autorytet urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej teraz, a przede wszystkim dla tych, którzy ten urząd będą sprawować w przyszłości.

Dziękuję za tak pięknie zorganizowaną uroczystość, dziękuję Państwu za przybycie, powiem na zakończenie – moją misją jest służyć polskiemu społeczeństwu i Rzeczypospolitej, jestem co do tego przekonany. Dziękuję bardzo!

IV
FOTOGRAFIE

